

**Bachelorproef
Professionele Opleidingen
Studiegebied Onderwijs**

Academiejaar 2015-2016

Belgische beeldende kunst

**Hoe Belgische beeldende kunstenaars op een creatieve manier
naar de klas brengen?**

Bachelorproef aangeboden door

Sofie Meulemans

tot het behalen van de graad van

Bachelor in het Onderwijs: Lager onderwijs

Interne begeleider: **S.D.L.**

**Bachelorproef
Professionele Opleidingen
Studiegebied Onderwijs**

Academiejaar 2015-2016

Belgische beeldende kunst

**Hoe Belgische beeldende kunstenaars op een creatieve manier
naar de klas brengen?**

Bachelorproef aangeboden door

Sofie Meulemans

tot het behalen van de graad van

Bachelor in het Onderwijs: Lager onderwijs

Interne begeleider: **S.D.L.**

Woord Vooraf

Het is toch belangrijk om even stil te staan bij al mijn creatieve helpers, wiens bijdrage deze bachelorproef mee tot een goed einde hebben gebracht.

Allereerst wil ik mijn promotor, Mevrouw Sonja De Lange, bedanken. Van in het begin was ze enthousiast over mijn plannen en zag ze er potentieel in. Ze begeleidde me van de start tot het einde op een positieve, opbouwende manier. Ook wil ik haar bedanken voor alle oefenmomenten die ze realiseerde voor mij. Ze zorgde zij er voor dat tijdens de lessen “beeldende opvoeding” in het eerste jaar, mijn activiteiten werden uitgetest en tevens dat ik mijn bachelorproef mocht voorstellen in datzelfde eerste jaar van onze opleiding. Dit betekende een grote hulp en steun voor mij. Zonder haar hulp en de steeds positieve stimulans van mijn promotor had ik dit resultaat nooit behaald.

Vervolgens wil ik alle mensen bedanken die activiteiten van mijn bachelorproef hebben uitgetest, meer bepaald zijn dat mijn eigen klasgenoten, de eerstejaars van onze opleiding en “last but not least” mijn medeleiding van de scouts Grimbergen. Zonder hen had ik geen mogelijkheid gehad tot reflectie op alle activiteiten in de praktijk.

Verder wil ik ook de kunstjeugdbeweging Bazart bedanken om de kans die ze mij gaven om bij hen stage te lopen. Ik heb daar veel geleerd over kunst en vooral hoe je die op een speelse manier naar de kinderen kan over brengen. Het was een grote hulp om op die manier met kunst bezig te kunnen zijn.

Om te eindigen wil ik nog enkele mensen apart bedanken: mijn papa die voor alle kunstboeken zorgde via zijn werk, mijn mentoren om mij de kans te geven een activiteit uit te testen, mijn ouders om me de plaats en ruimte te geven om dit allemaal te realiseren, alle leerkrachten van Odisee die ervoor hebben gezorgd dat ik mijn creatieve kant hebt ontdekt en Geert-Jan Van Ransbeeck die mijn bachelorproef volledig heeft willen nalezen.

Bedankt allemaal!

Inhoudsopgave

Woord Vooraf

Inhoudsopgave

Inleiding	p. 1
Zoektocht in de literatuur	p. 3
1. Kunsteducatie	p. 3
1.1. Wat is kunsteducatie?	p. 3
1.2. Waarom is kunsteducatie belangrijk?	p. 4
2. Beeldend onderwijs binnen kunsteducatie	p. 5
2.1. Wat is beeldend onderwijs?	p. 5
2.1.1. Wat is een beeld?	p. 5
2.1.2. Waar ligt het accent in beeldend onderwijs?	p. 5
2.2. Waarom is beeldend onderwijs zo belangrijk?	p. 5
3. Het constructivisme en zijn ondersteunende theorieën	p. 7
3.1. De constructivistische educatietheorie volgens George Hein	p. 7
3.1.1. De kennistheorie	p. 7
3.1.2. De leertheorie	p. 7
3.1.3. De educatietheorie	p. 8
3.1.4. Wat nemen we mee naar de praktijk?	p. 9
3.2. De flowtheorie van Mihaly Csikszentmihalyi	p. 9
3.3. De cognitieve ontwikkeling van esthetische appreciatie volgens Michael Parsons	p. 10
4. Waar moeten we in de praktijk dus zeker aan denken?	p. 12
4.1. De leerling staat centraal	p. 12
4.2. De flow bij leerlingen creëren	p. 12
4.3. Gedeeltelijke verantwoordelijkheid in het leerproces	p. 13
4.4. Zorg voor voldoende variatie	p. 13
5. Basisvoorwaarden en instrumenten bij kunsteducatie	p. 14
5.1. De drie basisvoorwaarden	p. 14
5.1.1. Veiligheid	p. 14
5.1.2. Vrijheid	p. 15
5.1.3. Uitdaging	p. 15

6. Een les beeld: Hoe doe je dit?	p. 16
6.1. Een belangrijk model voor je beeldende activiteit	p. 16
6.2. Doelstellingen zijn de sleutels van je les	p. 16
6.2.1. Het belang van doelstellingen	p. 16
6.2.2. Doelstellingen kiezen	p. 17
6.3. De opbouw van je les	p. 17
6.3.1. Procesfasenmodel	p. 17
6.3.2. Fasen van het procesfasenmodel	p. 18
6.3.2.1. Voorbereiding	p. 18
6.3.2.2. Fasen in een beeldende activiteit	p. 19
6.3.2.2.1. Oriëntatie	p. 19
6.3.2.2.2. Verkenning en opdrachtenopbouw	p. 19
6.3.2.2.3. Uitvoering	p. 20
6.3.2.2.4. Nabeschouwing en reflectie	p. 20
7. Onthoud dit zeker voor een beeldende activiteit	p. 22
Zoektocht in de praktijk	p. 23
1. De kunstjeugdbeweging Bazart	p. 23
1.1. Wat?	p. 23
1.2. Waarom inspirerend?	p. 23
2. Mooss vzw	p. 25
2.1. Wat?	p. 25
2.2. Waarom inspirerend?	p. 25
3. Kunstproject Odisee	p. 27
3.1. Wat?	p. 27
3.2. Waarom inspirerend?	p. 27
4. International Museum of Children's Art in Oslo	p. 29
4.1. Wat?	p. 29
4.2. Waarom inspirerend?	p. 29
Beeldende activiteiten rond Belgische kunstenaars	p. 30
1. Zoektocht naar kunstenaars	p. 30

2. Inspiratie is de sleutel tot ideeën	p. 32
3. De activiteiten	p. 33
3.1. Activiteitfiche	p. 33
3.1.1. De legende	p. 33
3.1.2. Blanco fiche	p. 34
3.1.3. De afgewerkte activiteitfiches	p. 35
3.1.3.1. Vreemd figuur – Wim Delvoye	p. 35
3.1.3.2. Carll Cneut als illustrator	p. 39
3.1.3.3. Monsterland – Fred Bervoets	p. 42
3.1.3.4. Mijn letter is – Sanny Winters	p. 46
3.1.3.5. Vogels – Carll Cneut	p. 50
3.1.3.6. Doorgeefportret – Jan Fabre	p. 54
3.1.3.7. Dieren – Carll Cneut	p. 58
3.1.3.8. Tatoeëer jouw boerderijdier – Wim Delvoye	p. 62
3.1.3.9. Collage – Anne-Mie Van Kerckhoven	p. 66
3.1.3.10. Schilderij hervormd – Hans Memling	p. 71
3.1.3.11. Surrealistische collage – René Magritte	p. 75
3.1.3.12. Ruik jij dat schilderij ook? – Hans Vandekerckhove	p. 79
3.1.3.13. Laat het sneeuwen – Pieter Breugel	p. 82
3.1.3.14. Kinderspelen – Pieter Breugel	p. 86
3.1.3.15. Stripverhaal tot leven – Hergé	p. 88
3.1.3.16. Dag en nacht spel – René Magritte	p. 91
3.1.3.17. Schilderijen tot leven – Combinatie van kunstenaars	p. 95
3.1.3.18. Naast en met elkaar – Fred Bervoets	p. 103
3.1.3.19. Gips je gebouw – Filip Dujardin	p. 109
3.1.3.20. Voor en na – Henk Van Rensbergen	p. 114
3.1.3.21. Uitvinders in de klas – Panamarenko	p. 119
3.1.3.22. Jouw dier – Carll Cneut	p. 124
3.1.3.23. Vogels II – Carll Cneut	p. 128
3.1.3.24. Oog der dromen – René Magritte	p. 132
3.1.3.25. Kippen Xtreme – Koen Vanmechelen	p. 137

3.1.3.26.	Stad volgens Dujardin – Filip Dujardin	p. 141
3.1.3.27.	Schilderij in een nieuw jasje – Combinatie van kunstenaars	p. 146
3.1.3.28.	Uit de context – Marcel Broodthaers	p. 154
3.1.3.29.	Kleine mannetjes – Evy Raes	p. 158
3.1.3.30.	Mijn favoriete plek – Wim Tellier	p. 162
4.	Activiteiten uittesten	p. 165
4.1.	Algemene feedback	p. 165
4.1.1.	Tops	p. 165
4.1.2.	Tips	p. 166
4.2.	Specifieke feedback	p. 166
4.2.1.	Tops	p. 166
4.2.2.	Tips	p. 167
4.3.	Wat foto's	p. 169
	Besluit	p. 179
	Bibliografie	p. 180
	Bijlagen	p. 182
I.	Inspiratieborden	p. 182
II.	Verhaal Carll Cneut herwerkte versie	p. 195
III.	Kleurkaarten	p. 218
IV.	Materiaal Kinderspelen	p. 219
V.	Fiche zelf lijm maken	p. 228
VI.	Verhaal Koen Vanmechelen	p. 229

Inleiding

Hallo, mijn naam is Sofie Meulemans, studente aan Odisee Campus Brussel. Momenteel zit ik in mijn derde jaar van de Bachelor Lager Onderwijs. Hopelijk kan ik mij na dit jaar “juf Sofie” noemen, een droom die ik al van kindsbeen af koester.

In het derde jaar kregen we de opdracht om een bachelorproef te schrijven betreffende een onderwerp binnen educatie dat ons speciaal aanspreekt. Het onderwerp kiezen was toch niet de makkelijkste opgave. Het moet een onderwerp zijn dat bij je past en je moet er een goed onderzoek over kunnen uitwerken. Ik ging op zoek naar talenten die ik doorheen deze opleiding heb verworven. Wat ik zeker heb ontdekt tijdens deze bachelor is mijn creatief talent. Ik was altijd enthousiast wanneer ik thema’s mocht uitwerken omdat je hier heel vrij mee aan de slag kan. Hier kon ik meer persoonlijkheid in verwerken dan bij handleiding lessen. De creativiteit die ik tijdens themalessen naar boven haalde, verbaasde me soms zelf. Met dit talent wou ik maar al te graag inzetten voor mijn bachelorproef.

Die creativiteit wil ik graag doortrekken naar de leerlingen, want bij elk kind schuilt dit wel. Kinderen hebben nu eenmaal veel fantasie dat creativiteit stimuleert. Ik vind het belangrijk dat er aandacht wordt gegeven aan het stimuleren van creativiteit op school. Kinderen kunnen hier ook veel aan hebben in de toekomst. Op school moet het niet altijd de bedoeling zijn om kennis te verwerven op vlak van wiskunde en talen. Creativiteit is ook een vaardigheid waar kinderen gebruik van kunnen maken bij bijvoorbeeld problemen die ze tegenkomen. Muzische vorming is het onderdeel waar er het meeste plaats is voor creativiteit. Beeld ligt mij het meest binnen muzische vorming. Daarom besliste ik om met creativiteit binnen beeldende lessen aan de slag te gaan.

Uiteindelijk besloot ik om mijn proef te doen rond kunst, en dan meer bepaald de beeldende kunst. Deze kunstvorm heeft mij altijd al enorm geïnteresseerd, vooral omdat deze mij persoonlijk het beste ligt, mij het meest aanspreekt. Daarnaast heb ik er altijd al van genoten om beeldlessen te geven gedurende mijn stages. Vooral in de beeldende themalessen kon in mij creatief volledig laten gaan. Het is dan ook echt genieten van het in elkaar steken van zo’n beeldles en van vervolgens deze les uit te proberen in de klas.

Al vlug constateerde ik dat beeldende kunst eigenlijk nog een té breed onderwerp vormde om mee aan de slag te gaan. Ik specificeerde mijn onderwerp dus nog meer en besloot om enkel met Belgische beeldende kunstenaars te werken. Ik wou graag dicht bij huis blijven. Er wordt al zo vaak rond bekende kunstenaars als Picasso, Van Gogh, Leonardo da Vinci, enz... gewerkt, dus verdient Belgische kunst zeker eens wat meer aandacht in onze klaspraktijk. Zo zien de kinderen dat ook hier in België “aan kunst wordt gedaan” en ik vind het belangrijk dat kinderen ook eens kennis maken met minder bekende kunstenaars en hun werken en zo iets nieuws ontdekken, een andere wereld leren kennen. Een kind met talenten en eventuele ambities in de kunst, kan zo bevestiging krijgen dat zijn dromen in de toekomst weldegelijk werkelijkheid kunnen worden, want ze maken kennis met kunstenaars die in hetzelfde land als hen opgegroeid zijn. Eens al die vaststellingen gedaan was mijn onderwerp dus geboren.

Een riskant punt is altijd het kiezen van de onderzoeksvraag. Hier genoeg tijd aan besteden is dus zeker belangrijk. Ik ging hierbij kijken naar wat ik vind dat er ontbreekt in het onderwijs. Op school leren ze ons dat je vanuit de creativiteit van kinderen moet vertrekken en daarmee ben ik het volledig eens. Zo kreeg ik tijdens mijn eerste stage de opdracht een beeldles samen te stellen waarbij ik een voorbeeld maakte en de kinderen dat in stapjes dienden na te maken, gewoon zuiver kopiëren dus. Dat gaf mij geen goed gevoel, wel integendeel! Waar is de creativiteit van de kinderen naartoe? Om nog te zwijgen

over de mijne. Ik ben ervan overtuigd dat ik niet alleen sta met die visie en dat ik zeker niet de enige ben die creativiteit wil nastreven. Daarom bedacht ik voorbeeldactiviteiten rond enkele Belgische beeldende kunstenaars die de creativiteit van kinderen wel blijvend zullen aanspreken. Activiteiten die de visie van beeldeducatie wel volgen.

De onderzoeksvraag werd: "Hoe Belgische beeldende kunst op een creatieve manier naar de klas brengen?" Ik wil te weten komen hoe ik de kinderen iets kan leren over Belgische kunst en tegelijkertijd hun creativiteit kan aanspreken. Ik ging op zoek hoe ik beeldende activiteiten kon ontwerpen die een duidelijk doel hadden en toch open waren om de kinderen elk hun persoonlijk proces te laten beleven. Op deze vraag zocht ik antwoord in boeken, stages, eigen ervaring, enz...

Mijn bachelorproef is opgebouwd uit mijn theoriedeel waarbij ik eerst op zoek ging in de literatuur. Hier schreef ik een kader uit over kunst- en beeldeducatie. Het tweede deel van mijn theoriedeel gaat over de ervaringen die ik in de praktijk heb opgedaan rond beeldende kunsten. Daarna volgt mijn praktijkdeel waar u dus de beeldende activiteiten rond de Belgische beeldende kunstenaars vindt. Ik maakte daarbij een site om (toekomstige) leerkrachten inspiratie te bieden met mijn activiteiten. Die site luidt als volgt: <http://belgischekunst.weebly.com/>. In het laatste deel staat de feedback verwoordt die ik kreeg van degene die mijn activiteiten hebben uitgetest.

Zelf heb ik ervan genoten om deze activiteiten uit te werken. Ik heb me kunnen verdiepen in beeldende kunst op verschillende vlakken. Ik ben tevreden met wat ik als resultaat hier voorstel. Ik ben ervan overtuigd dat mijn activiteiten creativiteit kunnen stimuleren. Daarnaast ben ik er zeker van dat ik mijn creativiteit ten volle heb benut om de activiteiten te ontwerpen. Ik keek er dus ook naar uit om zaken uit te testen. Ik genoot ervan om te zien dat de activiteiten in de smaak vielen bij medestudenten en bij kinderen. Het gaf me de motivatie om deze bachelorproef op het punt te krijgen dat het nu is. Ik heb plezier beleefd gedurende het hele proces.

Ik zou zeggen: "Veel creatief plezier ermee!"

Sofie Meulemans

Zoektocht in de literatuur

Waarom is kunsteducatie nu zo belangrijk? Waarom is er beeldend onderwijs? Wat houdt dat beeldend onderwijs zo al in? Wat is er belangrijk tijdens een les beeld? Op al deze vragen ging ik een antwoord zoeken. Het werd een tocht waar ik veel van leerde en die mij deed nadenken over kunsteducatie. In de pagina's die volgen, heb ik mijn visie omschreven via ondersteuning van literatuur.

1. Kunsteducatie

1.1. Wat is kunsteducatie?

Kunsteducatie valt onder de grote term van cultuureducatie. Cultuureducatie zijn alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of als middel wordt ingezet. Cultuureducatie is leren over cultuur, door cultuur en met cultuur. In de praktijk wordt dit onderverdeeld in kunsteducatie, erfgoededucatie en mediaeducatie.¹

Kunsteducatie bestaat uit twee woorden, nl. kunst en educatie. De twee zijn even belangrijk. Een bijzondere eigenschap van kunst is dat je het kan leren, je er iets mee kan leren, je er iets van kan leren, je er iets over kan leren. Om dit te kunnen heb je echter een onderbouwde en doordachte educatieve aanpak nodig. Je leert kinderen en volwassenen met kunst omgaan²

Kunsteducatie wil kinderen kennis laten maken met kunst en hierbinnen kunnen ze hun kunstzinnige talenten ontwikkelen. Kunsteducatie omvat dus ook alle vormen van kunst: muziek, dans, theater, beeldende kunsten, architectuur, film, fotografie, literatuur, gaming, creatieve nieuwe media ... Men richt zich binnen de kunsteducatie op drie verschillende leervormen:

- Actief: hier bedoelt men het beoefenen van een kunstdiscipline. Het maken van kunst, kunstzinnig uitdrukken, ontwikkelen van kennis en vaardigheden horen hier allemaal onder.
- Receptief: leerlingen leren kijken en luisteren naar kunstproducten. Ze leren kenmerken, stijlen en stromingen herkennen en doen kennis op.
- Reflectief: er wordt aan leerlingen geleerd te denken, lezen, praten over kunst. Daarbij komt ook een belangrijk gegeven, het communiceren met elkaar over kunst. Deze reflectie kan op eigen kunstproducten als op andere kunstproducten zijn. Het reflecteert op de twee andere leervormen.³

Zowel kunstwerken en de muzische activiteiten horen een plaats te krijgen in kunsteducatie. Naast het stimuleren van de creativiteit bij kinderen wordt er ook gewerkt rond het proces tijdens een activiteit. Het proces wordt even belangrijk als het eindresultaat.⁴ Dit zie je ook in de drie leervormen hierboven. Het actieve en receptieve heeft een plaats, maar ook het reflecteren over het proces naar de kunstproducten krijgt een plaats binnen de kunsteducatie.

¹ CKC. (sd). *Wat is cultuureducatie?* Opgehaald van Cultuur op school: <http://www.cultuuropschool.nl/info/wat-is-cultuureducatie/>

² Vermeersch, L. (2013, mei). *Kunsteducatie: het dubbele van de helft*. Opgehaald van Rekto Verso: <http://www.rektoverso.be/artikel/kunsteducatie-het-dubbele-van-de-helft>

³ CKC. (sd). *Wat is cultuureducatie?* Opgehaald van Cultuur op school: <http://www.cultuuropschool.nl/info/wat-is-cultuureducatie/>

⁴ Van Eeckhaut, M. (2013). 1. Enkele inspirerende theorieën. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 17-19). Leuven: Acco.

1.2. Waarom is kunsteducatie belangrijk?

Niet iedereen leeft in een omgeving waar je met kunst en cultuur kennis kan maken en vertrouwd kan raken. Sommige mensen moeten nu eenmaal andere zaken voorop stellen en komen hierdoor niet in contact met kunst.

Echter elk kind in België heeft leerplicht. Als we hier kunsteducatie een plaats geven, kunnen we kinderen die het thuis misschien niet aangereikt krijgen toch kennis laten maken met kunst en zijn vele verschijningsvormen. Zo kunnen alle kinderen in de wereld van kunst ondergedompeld worden op een educatieve manier. Misschien ontdekken ze wel verborgen talenten? Maar waarom is die kunsteducatie dan zo belangrijk?

Kunsteducatie laat jong en oud kennismaken met kunst en cultuur, draagt bij aan begrip van kunstuitingen en schoolt amateur-kunstenaars. Kunsteducatie doet echter meer met mens en samenleving. Op allerlei vlakken, van economie tot integratie, kan de samenleving profiteren van kunsteducatie. Hier volgen enkele voorbeelden:

- Cultureel: kunsteducatie zorgt ervoor dat er een vergroting is van de cultuurdeelname in de samenleving.
- Educatief: educatie in de kunsten is nu eenmaal een onderdeel van de algemene ontwikkeling.
- Sociaal-maatschappelijk: ook versterkt het de sociale samenhang. Door de diversiteit aan kunstenaars wordt de samenleving verrijkt en dit bevordert sociale verbanden.
- Economisch: talenten kunnen ontwikkeld worden via kunsteducatie. Er is steeds meer vraag naar creatief geschoold personeel in de creatieve sector, maar ook in de industrie en dienstverlening.⁵

Kunsteducatie neemt ook een belangrijke plaats in bij het ontwikkelen van kinderen. Kunsteducatie zorgt er bijvoorbeeld voor dat het creatieve vermogen van kinderen wordt ontwikkeld. Dit is een vermogen dat zeker van pas kan komen in onze kenniseconomie. Om nieuwe producten te ontwikkelen, moet je creatief kunnen zijn.⁶

Kunsteducatie is ook broodnodig, het is een essentieel spel om te overleven. Kunsteducatie zorgt namelijk voor de ontwikkeling van de hersenen. Tijdens het tekenen, leer je kijken. Door te kunnen experimenteren en te leren loslaten werk je aan je creatieve capaciteiten. Creativiteit is zo belangrijk voor een kind en zijn toekomst. Door een kind vertrouwen te geven in zijn eigen creativiteit ontwikkelt het kind creatieve hersenen. Deze zijn nodig om flexibel in het leven te staan. Deze flexibiliteit heb je nodig in de toekomst om te kunnen blijven ontwikkelen. Daarom is het zo belangrijk dat kunsteducatie serieus wordt genomen.⁷

Leerlingen leren via kunsteducatie verschillende competenties, nl. creërend vermogen, vermogen zich te presenteren, reflectief vermogen, onderzoekend vermogen, receptief vermogen, vermogen tot zelfstandig werken, vermogen tot samenwerken, leren opstellen en kijken, zelf iets leren maken en interpreteren en waarderen.⁸

⁵ Kunstconnectie, C. N. (2006, maart). Opgehaald van Kunsteducatie loont!
http://www.cultuurnetwerk.nl/producten_en_diensten/publicaties/pdf/kunsteducatieloont.pdf

⁶ KKC. (sd). *Waarom cultuureducatie?* Opgehaald van Cultuur op school:
<http://www.cultuuropschool.nl/info/waarom-cultuureducatie/>

⁷ Kunstgebouw (Regisseur). (2012). *Kunsteducatie: Broodnodig voor het kinderbrein* [Film].

⁸ KKC. (sd). *Waarom cultuureducatie?* Opgehaald van Cultuur op school:
<http://www.cultuuropschool.nl/info/waarom-cultuureducatie/>

2. Beeldend onderwijs binnen kunsteducatie

Ik ga nu verder in op beeldend onderwijs. Dit doe ik omdat mijn praktijkgedeelte ook hierop is toegespitst. Ik onderzoek hoe je beeldende kunstenaars op een kunstige manier naar de klas kan brengen. Dit theoretisch kader is vooral belangrijk als inleiding op mijn praktijkgedeelte.

2.1. Wat is beeldend onderwijs?

2.1.1. Wat is een beeld?⁹

Een beeld bestaat uit drie componenten, nl. betekenis, vorm en materiaal. Onder vorm vallen de beeldaspecten die belangrijk zijn tijdens een les beeld. De beeldaspecten zijn ruimte, kleur, vormsoort, textuur en compositie.

2.1.2. Waar ligt het accent in beeldend onderwijs?¹⁰

Het is belangrijk dat we in onze activiteiten kinderen leren actief kijken en vormgeven. We moeten hen uitdagen en ondersteunen om het beeldend vermogen te creëren. Het is hierbij belangrijk dat we het proces van beeldend vormgeven en beschouwen bij kinderen bevorderen. Met beeldend vormgeven bedoelen we dat we betekenis geven door materiaal van vorm te veranderen en daarmee iets willen uitdrukken.

Het beschouwen van beelden is evenwaardig aan het zelf beeldend werken. Ze moeten een even grote plaats krijgen in het onderwijs. Beelden vormgeven is betekenis geven door materiaal van vorm te veranderen om daarmee iets uit te drukken.

Kinderen zullen hun aantrekkingskracht tot bepaalde materialen altijd laten spreken. Ze verkennen de beeldende wereld door te kijken en door wat wij, de opvoeders aanbieden. Ze zullen neigen naar objecten met heldere kleuren en voor hun lekker ruikende, smakende objecten. De verbeelding van kinderen speelt een grote rol binnen het beeldend onderwijs. Je moet deze verbeelding dus aanspreken, want zo geven zij betekenis aan de beeldende wereld. In een les beeld is het dus altijd te vertrekken vanuit de kinderen hun verbeelding, hun creatieve kant. Op jonge leeftijd zijn ze het creatiefst. Je moet gebruik maken van open opdrachten die hun aandacht prikkelen om er creatief mee aan de slag te gaan. Voorgemaakte werkjes zijn dus zeker niet de bedoeling. Je vertrekt vanuit inspiratiemateriaal en daarop bouw je verder samen met de kinderen. Verlies hun fantasie, creativiteit niet uit het oog.

2.2. Waarom is beeldend onderwijs zo belangrijk?

Heel onze wereld is opgebouwd uit beelden. Beelden vervullen veel functies in de wereld. De functies zijn gebruiksgemak, veraanschouwelijkend, ordenend, narratief, illustratief, verbeeldend, decoratief, esthetisch, expressief en amusement. Daarom is het ook belangrijk dat kinderen leren omgaan met deze beelden en begrijpen dat beelden bepaalde functies kunnen hebben. Dit omgaan gaat over het maken, herkennen, gebruiken en beoordelen van beelden. Binnen het onderwijs zou de beeldende vaardigheid ook heel belangrijk moeten zijn, want hier kunnen ze leren met beelden om te gaan.

Beelden horen bij een bepaalde cultuur waarin ze opgroeien. Door vorm te geven aan deze beeldende wereld zullen ze mee deel uitmaken van die beeldende wereld. Wie met kunst bewust en actief bezig

⁹ Van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 1. Beelden en vormgeven. In J. Van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 16-30). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

¹⁰ Van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 1. Beelden en vormgeven. In J. Van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 9-16). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

is, neemt deel aan de samenleving en ontwikkelt hierbij begrip voor ander normen, waarden en culturen.¹¹

Een beeldende activiteit leert kinderen op een andere manier te laten kijken naar beelden, maar helpt ook kunst toegankelijker te maken voor iedereen. Onderwijs kan de rol van kijken in je leven veranderen.¹²¹³

Evy Raes is er van overtuigd dat beeldend onderwijs verder gaat dan enkel de kunstlessen. Ze wil kinderen leren lezen, schrijven en spreken met beelden. Ook wil ze dat er in de lessen wiskunde meer met beelden wordt gewerkt. Ze vindt dit belangrijk omdat in de hedendaagse tijd veel met beelden wordt gecommuniceerd, denk maar aan Instagram en Facebook. Er moet dus absoluut ingezet worden om kinderen te leren werken met beelden.¹⁴

¹¹ CKC. (sd). Waarom cultuureducatie? Opgehaald van *Cultuur op school*:

<http://www.cultuuropschool.nl/info/waarom-cultuureducatie/>

¹² Van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 1. Beelden en vormgeven. In J. Van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 9-16). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 2. Beeldend onderwijs. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 57-69). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

¹³ Kunstconnectie, C. N. (2006, maart). Opgehaald van Kunsteducatie loont!:

http://www.cultuurnetwerk.nl/producten_en_diensten/publicaties/pdf/kunsteducatieloont.pdf

¹⁴ Rinckhout, E. (2015, augustus 26). *Ik wil kinderen leren spreken met beelden*. Opgehaald van DeMorgen:

<http://www.demorgen.be/expo/-ik-wil-kinderen-leren-spreken-met-beelden-a2435793/>

3. Het constructivisme en zijn ondersteunende theorieën

In dit punt volgt een theorie over educatie waarvan ik vind dat het een mooie theorie is om beeldend onderwijs vorm te geven. Er wordt echt op zoek gegaan naar het nut van leren, het nut voor kinderen, hoe kinderen kunnen aangesproken worden. Deze theorie hielp me om verder na te denken over beeldende educatie en hoe ik het in de praktijk kan gebruiken.

3.1. De constructivistische educatietheorie volgens George Hein¹⁵

George Hein stelde zich altijd de vraag “wat wordt er geleerd?” Hij is er ook van overtuigd dat iedereen die vraag zou moeten stellen. Wat willen we dat onze leerlingen met zich meenemen in wat we hen aanbieden? Wat is de aard van de kennis die bij ons te rapen valt? Wat wordt er geleerd? Daaruit ontwikkelde hij zijn kennistheorie.

3.1.1. De kennistheorie

Hein stelt zijn kennistheorie voor op een horizontale lijn met langs de ene kant extern/realisme waarbij kennis onafhankelijk is van de lerende persoon. Langs de andere kant heb je intern/idealisme waarbij kennis wordt geconstrueerd door de lerende persoon.

Bij het realisme ben jij, als opvoeder degene die toont hoe iets in elkaar steekt, wat de realiteit is. Wat het publiek interesseert of wat hun mening is, is hier niet echt van belang. Jij geeft feiten mee die je verzameld hebt en dit wordt als de waarheid gezien.

Wanneer je meer neigt naar het idealisme kom je ertoe dat je vanuit jouw interpretatie vertrekt, maar dat je ook de meningen van anderen een plaats geeft. Andere meningen kunnen even goed zijn als de jouwe. Je hebt oor voor iedereen. De inhoud van je lessen zal sterk afhankelijk zijn van de betekenis die de leerlingen eraan geven. Je gaat zelfs nog een stap verder door meerdere interpretaties te tonen en nieuwe betekenissen van leerlingen aan te moedigen. Er is dus oog voor iedereen in de klas. Jij kan als leerkracht je mening vertellen aan de klas en de klas kan hier op inspelen. Er ontstaat een gesprek tussen alle deelnemers. We stellen dus vast dat er geen objectief verslag kan gemaakt of geschreven worden. Hein stelt dat er niet één waarheid is, het is altijd iemands waarheid. Dit geldt ook voor creatie: er is niet één manier, er bestaan verscheidene manieren.

Als we de as uittekenen, heeft iedereen er een plaats op. In de ene wetenschappelijke discipline zal men meer neigen naar het realisme waarbij de waarheid al vastligt. We moeten gewoon aannemen wat er al bewezen is. In andere disciplines zal hetgeen wat we al weten niet als waarheid worden gezien en kan er dialoog ontstaan over een onderwerp. Vragen die we ons kunnen stellen zijn bijvoorbeeld ‘Zijn onze natuurwetten echt of gewoon constructies waarmee we de dingen die we ervaren proberen uit te leggen?’ of ‘Kunnen we de waarheid over een kunstwerk te weten komen of maakt ieder van ons zijn eigen interpretatie?’

3.1.2. De leertheorie

Op vlak van leren is er nog een tweede balans. Met langs de ene kant transmissie-absorptie/passief waarbij inhoud stukje bij beetje wordt toegevoegd. Langs de andere kant staat er constructie/actief. Hierbij wordt de geest geherstructureerd.

Wanneer je neigt naar Transmissie-absorptie, ga je aan de slag met de inhoud van het onderwerp. Je structureert je onderwerp zodat je een onderverdeling kan maken en het onderwerp zo eenvoudig kan aanbieden. Alle aandacht gaat dus naar de inhoud, niet naar de lerende persoon.

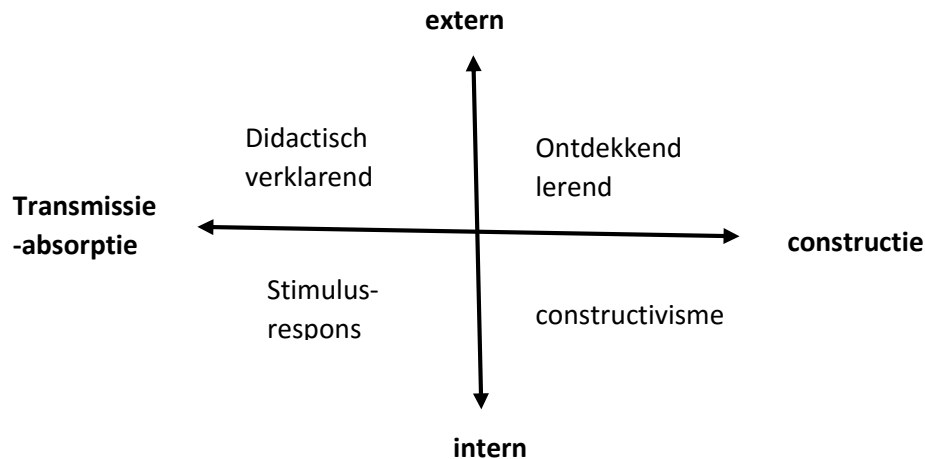
¹⁵ Van Eeckhaut, M. (2013). 1.1 De constructivistische educatietheorie volgens George Hein. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 21-37). Leuven: Acco.

Wanneer je neigt naar constructie, dan focus je op de personen die leren aangezien het leren daarbij in hun handen ligt. De lerende persoon staat centraal in het proces. Daaruit volgt dat je moet rekening houden met de verschillende interesses en manieren van werken. Alle mensen zijn verschillend en je proces zal dus moeten aangepast worden om met succes de inhoud van het onderwerp te kunnen overbrengen.

3.1.3. Educatietheorie

Uit de kennis- en leertheorie wordt de educatietheorie opgebouwd. Beide assen worden gecombineerd en volgend schema komt hieruit voort.

Wanneer we over het didactisch verklarend spreken, gaat dit puur over kennis overbrengen die als waarheid moet gezien worden. Er zijn specifieke leerdoelen en deze moeten door iedereen tegen het einde van de rit gekend zijn. Men deelt de theorie op in kleine delen en deze worden van simpel naar complex aangebracht. Dit noemt men ook de 'schoolse' theorie. Het gaat over het klassiek onderwijs. De leerling is de passieve luisteraar die alles in zich opneemt wat de leerkracht vertelt.

De Stimulus-respons wil vooral bepaald gedrag aanleren. Het gaat dus niet zozeer over inhoud. Men geeft iemand een impuls om zo een bepaald antwoord te krijgen. Denk maar aan de behavioristische experimenten uit 1930 waarbij dieren bepaald gedrag aangeleerd werd door middel van een hard geluid of een beloning.

Ontdekkend leren stelt dat er een actieve leersituatie moet gecreëerd worden die uitdaagt en stimuleert. Wat zeker ook belangrijk is, is dat er voldoende openheid geboden moet worden om zelf dingen te ontdekken. Door interactief te werken zullen de leerlingen een rijker proces doormaken waarbij ze ook de inhoud zullen opnemen.

Ten laatste is er het constructivisme waarbij educatie gericht is op de lerende persoon. Het is niet de bedoeling om tot één waarheid te komen. Het is belangrijk dat de lerende persoon de bedoeling van het leren inziet en er iets aan heeft. Mening en interpretaties krijgen hier een grote plaats.

Het constructivisme is de visie die zeer geschikt is voor kunsteducatie, want het constructivisme is gericht op de lerende persoon zelf. Het is niet belangrijk om tot één conclusie te komen, want in de kunsten is er geen externe norm of waarheid over het onderwerp. Elke persoon kan zijn persoonlijke interpretatie hebben. Je kiest zelf wat je wil zien, horen of meemaken. Je wordt aangetrokken tot iets en hiermee wil je op jouw manier aan de slag.

Je merkt dat in het constructivisme is het subjectieve ook een plaats krijgt. Je zal je verbazen wat voor uitkomsten er uit de leerlingen voorkomen door dit subjectieve aan te spreken. Hierbij is het belangrijk dat je openheid, verschillende manieren van leren, aanknopingspunten en veel bevestiging aanbiedt. Wanneer je open werkt met je leerlingen moet je ervoor zorgen dat er een balans is tussen die openheid en richting geven. Je moet kinderen een structuur geven zodat ze zichzelf durven uiten in een veilige, vrije en uitdagende leeromgeving.

3.1.4. Wat nemen we mee naar de praktijk?

Voor beeldeducatie is het belangrijk dat er vooral naar het idealisme binnen de kennistheorie geneigd wordt. Dit betekent dat jouw beeldlessen afhankelijk zullen zijn van de betekenis die de leerlingen eraan zullen geven. We stellen dus vast dat er geen objectief verslag kan gemaakt of geschreven worden. Hein stelt dat er niet één waarheid is, het is altijd iemands waarheid. Dit geldt ook voor creatie: er is niet één manier, er bestaan verschillende manieren. Een open opdracht zal er dus voor zorgen dat er plaats is voor deze verschillende meningen, waarheden.

Beeldleerkrachten zullen ook meer moeten neigen naar de constructie binnen de leertheorie. Onze lerende persoon moet centraal worden gesteld. We moeten rekening houden met zijn bedoelingen, zijn meningen. De beeldopdracht zal per persoon aangepast worden op vlak van zijn kunnen en interesses.

Als we de twee assen tussen samenbrengen is de meest gunstige vorm van educatie het constructivisme binnen beeldeducatie. Het is namelijk niet belangrijk om tot één conclusie te komen, want in de kunsten is er volgens deze theorie geen externe norm of waarheid over het onderwerp. Elke persoon kan zijn persoonlijke interpretatie hebben. Je kiest zelf wat je wil zien, horen of meemaken. Je wordt aangetrokken tot iets en hiermee wil je op jouw manier aan de slag.

Je merkt dat in het constructivisme het subjectieve ook een plaats krijgt. Het zal je verbazen wat voor uitkomsten er uit de leerlingen voorkomen door dit subjectieve aan te spreken. Hierbij is het belangrijk dat je openheid, verschillende manieren van leren, aanknopingspunten en veel bevestiging gebruikt in je beeldlessen. Wanneer je op een open manier werkt met je leerlingen moet je ervoor zorgen dat er een balans is tussen die openheid en het richting geven. Je moet kinderen een structuur geven zodat ze zichzelf durven te uiten in een veilige, vrije en uitdagende leeromgeving.

3.2. De flowtheorie van Mihaly Csikszentmihalyi¹⁶

Csikszentmihalyi sluit mooi aan bij de constructivistische visie van Hein. Hij stelt ook de lerende persoon centraal en zijn intrinsieke motivatie. Hij maakte de flowtheorie. De “flow” is een fenomeen dat voorkomt bij activiteiten die lonend zijn om en in de leerling zelf. De flow zorgt ervoor dat je volledig wordt opgenomen door de activiteit.

Daaruit volgt dat deze flowervaring leidt tot de persoonlijke groei omdat de leerling uit zichzelf met de activiteit verbonden geraakt. Doordat deze ervaring een goed gevoel geeft, zal de leerling deze opnieuw opzoeken.

Om deze ervaring te creëren zijn er een paar voorwaarden aan verbonden:

- Nieuwsgierigheid en interesse: je moet allereerst de aandacht van de leerlingen kunnen trekken waarbij hun nieuwsgierigheid en interesses worden aangesproken.

¹⁶ Van Eeckhaut, M. (2013). 1.2 De flowtheorie van Mihaly Csikszentmihalyi. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 39-52). Leuven: Acco.

- Openheid en feedback: zoals bij het constructivisme moet er zowel openheid als structuur geboden worden. Er moeten verscheidene perspectieven aangeboden worden. Leerlingen hebben nood aan bevestiging wanneer zij vanuit zichzelf werken.
- Aanknopingspunten met de leefwereld en interesses van de bezoeker: je moet werken vanuit de leefwereld van de kinderen, want zij willen de opdrachten als zinvol ervaren.
- Doelen en regels: helderheid in doelen en regels is ook belangrijk. Als deze duidelijk zijn, kunnen de kinderen zonder kopzorgen aan de opdracht werken.
- Evenwicht tussen vaardigheden en uitdagingen: je begint best met activiteiten waar veel bevrediging is en gaat zo kinderen individueel gaan uitdagen.
- Veilige en comfortabele omgeving: Als leerlingen afgeleid zijn, kunnen ze zich niet concentreren op de taak. Door gebrek aan duidelijke regels en doelen ontstaat deze afleiding. Als opvoeders moeten we er voor zorgen dat een kind zich veilig voelt, dat de omgeving duidelijk is, dat ze zich gerust voelen ... Zo kan een kind in volledige concentratie aan een taak werken en in de flowervaring geraken.

Deze voorwaarden leg je als checklist om een kunsteducatie activiteit op poten te zetten.

3.3. De cognitieve ontwikkeling van esthetische appreciatie volgens Michael Parsons¹⁷

Het appreciëren en het maken van kunst is geen vaardigheid die je meekrijgt met de papflles. Niemand wordt geboren als kunstkenner of als kunstenaar. Het zijn vaardigheden die geleerd moeten worden. Bij kunsteducatie is dit aanleren moeilijker omdat er een openheid is in appreciaties. Dit is wat Michael Parsons bezighield. Hij was geboeid door die verschillende reacties en bouwde hier een theorie over uit.

Na onderzoek kwam hij tot de conclusie dat mensen anders op kunst reageren doordat ze kunst anders begrijpen, maar ook omdat ze andere ideeën en verwachtingen hebben. Elk individu vindt andere dingen belangrijk en dus hieruit volgen automatisch uiteenlopende reacties.

Parsons bouwde een theorie uit rond zijn onderzoek. Hij deelde de manier van kijken naar kunst op in vijf stadia. Elk stadium kan je zien als een bril, een ander perspectief om naar kunst te kijken. In elk stadium vinden we andere dingen belangrijk, liggen onze appreciaties ergens anders. Het eerste stadium is favoritisme. Hier wordt er vooral gewezen op het intuïtief kijken naar kunst. Je wordt aangetrokken tot bepaalde dingen zonder erover na te denken. Het gaat over het plezier beleven door te kijken naar bepaalde vormen, kleuren, lijnen ... Stadium twee stelt schoonheid en realisme centraal. Hierbij wordt men aangetrokken door schilderijen die de realiteit afbeelden. Abstracte beelden zullen hier niet geapprecieerd worden. In het derde stadium staat expressiviteit centraal. Hierbij wordt de gevoelswaarde van het schilderij belangrijk. De emotie die de kunstenaar of toeschouwer beleeft is belangrijk in dit stadium. Je moet je hier dus kunnen inleven in de gevoelens en emoties van een ander. Creativiteit, originaliteit en gevoel krijgen hier meer appreciatie. Het voorlaatste stadium stelt stijl en vorm als de basis. Hier vindt men de betekenis van het schilderij belangrijk. Deze betekenis is ontstaan in een context waartoe de toeschouwer en kunstenaar behoren. Je hebt dus altijd al een vastliggende achtergrond bovenop de interpretatie. Zo ontstaan er bepaalde stijlen en vormen van kunst. In het vijfde en laatste stadium staat autonomie centraal. Hier gaan we onze ervaring bekijken en hierop reageren. We gaan kritisch kijken naar onze eigen appreciaties en interpretaties en deze vergelijken

¹⁷ Van Eeckhaut, M. (2013). 1.5. De cognitieve ontwikkeling van esthetische appreciatie volgens Michael Parsons. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: praktijk en theorie* (pp. 83-94). Leuven: Acco.

met anderen. We proberen tot een individueel oordeel te komen over de betekenis en de waarde van het schilderij.

Algemeen stelt Parsons dat lagere schoolkinderen zich vooral in de drie eerste stadia bevinden. Dit is natuurlijk nog voor elk kind anders. Het ene kan al iets vroeger naar schilderijen kijken vanuit stadium drie en andere kinderen zijn er een beetje trager in en zullen nog veel naar schilderijen kijken via hun voorkeuren. Dit is zeker iets dat je in je achterhoofd moet houden bij het maken van lessen beeld. Je leert hier hoe ver je kan gaan met jonge kinderen op vlak van het kijken, interpreteren en waarderen van kunst. Met de eerste graad kan je makkelijk werken met vele vormen werken, omdat de kinderen vooral worden aangetrokken door wat ze intuïtief mooi vinden. Je kan hier dus ook zeker met abstracte kunst aan de slag. In de tweede graad zal je vooral met realistische kunst moeten werken omdat ze zich in het tweede stadium bevinden en dus aangetrokken worden door realistische kunstwerken. Met de derde graad ga je dan weer wat breder kunnen gaan, omdat zij al meer open zullen staan voor creativiteit en originaliteit. Gevoel wordt hier weer belangrijk. Hou zeker in je hoofd dat dit van kind tot kind kan verschillen en je dus ook zeker verschillende kunstvormen kan uitproberen in alle graden. Je zal snel merken wat de kinderen aanspreekt en wat niet.

4. Waar moeten we in de praktijk dus zeker aan denken?

Hierboven heb ik vooral de theoretische uitleg van de verschillende theorieën beschreven die een boeiende visie hebben om toe te passen in kunsteducatie, maar daarmee weten we nog niet hoe we het kunnen gebruiken in de les. Hier komen enkele criteria voor kunstlessen waarin het constructivisme wordt vertaald.

4.1. De leerling staat centraal¹⁸

We leerden uit het constructivisme dat leerlingen hun actief leerproces zelf zouden moeten vormgeven. Zij beslissen mee hoe en wat er geleerd wordt. Hieruit volgt dat leeruitkomsten persoonlijk zijn. Er zullen geen twee leerlingen hetzelfde proces hebben doorstaan of dezelfde uitkomsten hebben.

Wij moeten zorgen voor een omgeving waar de leerling zichzelf kan uiten. Daarbij moeten we zorgen voor kunstwerken die iets op gang brengen, die ons aan het denken zetten en ons inspireren, die gevoelens oproepen en die dingen doen bewegen. We moeten de leerlingen helpen om hun persoonlijke referentiekader verder te ontwikkelen.

Een heel belangrijk aandachtspunt is dat het leren niet vrijblijvend mag worden. De deelnemer en zijn leerproces staan nu centraal, maar we mogen hen niet aan hun lot overlaten. Er moeten duidelijke grenzen en regels gesteld worden. De doelen moeten voor de leerlingen duidelijk zijn. Je moet hen voldoende aanspreken tijdens een leerproces door complimenten te geven, bevestiging te vragen, vragen te beantwoorden. Het kind moet zonder belemmeringen kunnen leren. Dit gebeurt via duidelijkheid en bevestiging.

4.2. De flow bij leerlingen creëren¹⁹

Als tweede punt is het belangrijk dat de leerling die centraal staat intrinsiek gemotiveerd wordt. Deze intrinsieke motivatie zorgt ervoor dat het hele leerproces op gang wordt gebracht en gehouden. Uit deze motivatie volgt de flowervaring.

Om intrinsieke motivatie te creëren zijn volgende punten belangrijk:

- Openheid: je staat als leerkracht open voor nieuwe ideeën van leerlingen. Het gaat hier dus over open houding naar de leerlingen toe. De leerlingen moeten voelen dat ze hun ideeën, vragen, opmerkingen kunnen vertellen in de groep.
- Verschillende manieren van leren en achtergronden: je zorgt ervoor dat je niet steeds hetzelfde doet. Je biedt verschillende soorten opdrachten aan die andere domeinen aanspreken. Dit kan al simpel door de ene keer te schilderen, de andere keer te tekenen of iets met klei te doen. Ook verschillende vormen van kunst aanbrengen. Er mag niet te veel herhaling voorkomen. De kinderen hebben steeds nieuwe prikkels nodig om de flowervaring te beleven.
- Bevestiging door feedback: zoals ik al in het vorige puntje vertelde, is het belangrijk om de kinderen voldoende op te volgen. Veel kinderen hebben hier nood aan. Ze willen bevestiging om te weten of ze goed bezig zijn. Kinderen zijn op school nu eenmaal in een prestatiegerichte omgeving. Je moet dus ook een sfeer proberen te creëren waarin ze weten dat ze kunnen experimenteren. Ook dan hebben kinderen nood aan complimenten, bijsturingen, adviezen, enz ...

¹⁸ Van Eeckhaut, M. (2013). 2.1. De deelnemers staat centraal. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 96-97). Leuven: Acco.

¹⁹ Van Eeckhaut, M. (2013). 2.3. Flow. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 101-102). Leuven: Acco.

- Een veilige en comfortabele leeromgeving: de leerlingen moeten zich goed voelen in de klas. Ze moeten weten dat ze hier kunnen experimenteren, mogen fouten maken en daaruit leren. De omgeving creëer je ook door duidelijke regels en doelen aan de leerlingen mee te geven. Ze moeten weten waar ze voor komen te staan. De kinderen voldoende aanspreken is ook van belang.

4.3. Gedeelde verantwoordelijkheid voor het leerproces.²⁰

Het is belangrijk dat je het leerproces van je leerlingen niet volledig zelf in handen neemt. Je moet je leerlingen hun leerprocessen mee laten vormgeven. Daarbij is het belangrijk dat je de leerlingen uitdaagt, stimuleert en motiveert. Daarbij creëer je een omgeving waarin verschillende manieren van leren mogelijk zijn waardoor de leerlingen aangemoedigd worden. Je merkt dus dat motivatie belangrijk is om ervoor te zorgen dat de leerlingen hun leerproces in handen willen nemen.

Om deze gedeelde verantwoordelijkheid goed te laten verlopen, moeten er duidelijke doelen en regels zijn. Je moet tijdens het proces voldoende feedback geven. Jij, als leerkracht zal dus een uitgebreide kennis van het onderwerp nodig hebben om een leerproces op gang te brengen en aan te passen aan de verschillende leerlingen. De begeleider heeft nog steeds de verantwoordelijkheid om kennis te verzamelen, deze met de groep te delen en het leerproces te begeleiden. Daarnaast wordt er van de leerlingen gevraagd om zelf inbreng te leveren in datzelfde leerproces. Het gaat hier dus over een gedeelde verantwoordelijkheid.

4.4. Zorg voor voldoende variatie²¹

Meerdere opvoeders en psychologen stellen dat het belangrijk is om veel variatie in je lessen te steken. Kolb is hier een belangrijke psycholoog in. Hij is ervan overtuigd dat leren bestaat uit een combinatie van verschillende manieren van leren. Door een breed en gevarieerd pakket aan te bieden, zal er voor iedereen iets vertrouwds bij zitten en zal ook iedereen uitgedaagd worden om eens iets anders te proberen en zo hun eigen grenzen dienen te verleggen. Sommige mensen zijn bijvoorbeeld meer geïnteresseerd in persoonlijke verhalen, anderen in de mening van experts. Een ander voorbeeld is dat sommige mensen zich betrokken willen voelen en verbanden willen leggen met zichzelf, terwijl anderen de dingen liever van een afstand bekijken. De ene persoon waardeert meer het poëtische en de andere gaat op zoek naar het schematische. Zo heeft elk individu zijn eigen voorkeuren.

Als we dit toepassen in een kunstencontext is het belangrijk om inzicht te hebben in de vele manieren waarop mensen naar kunst kijken en kunst begrijpen. Daarnaast is het ook belangrijk dat je onthoudt dat er uiteenlopende verwachtingen kunnen leven bij de leerlingen.

Tijdens het leren moet je dus zorgen voor voldoende afwisseling. Ten eerste kan je al veel afwisselen tussen actieve en passieve activiteiten. Daarbij is het belangrijk te onthouden dat beide activiteiten op hun manier actief zijn. Je kan een actief proces op verschillende manieren vormgeven met een afwisseling van denken, voelen en doen.

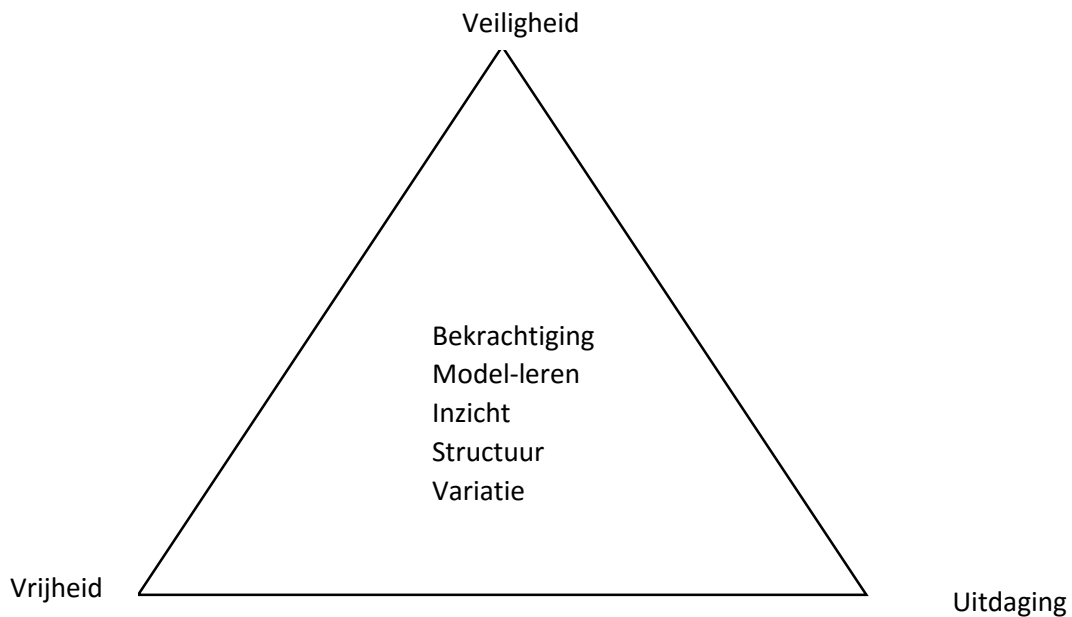
²⁰ Van Eeckhaut, M. (2013). 2.4. De gedeelde verantwoordelijkheid voor het leerproces. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 103-104). Leuven: Acco.

²¹ Van Eeckhaut, M. (2013). 2. Enkele theoretische vuistregels. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 105-114). Leuven: Acco.

5. De basisvoorwaarden en instrumenten bij kunsteducatie

5.1. De drie basisvoorwaarden

22

De leerlingen kunnen pas een eigen leerproces opstarten wanneer er een comfortabele en stimulerende leeromgeving aanwezig is. De drie basisvoorwaarden voor deze leeromgeving zijn veiligheid, vrijheid en uitdaging. De balans tussen deze drie voorwaarden hangt af van de groep en de activiteit. Een constante balans is de sleutel tot een stimulerende leeromgeving. Door middel van de vijf instrumenten (bekrachtiging, model-leren, inzicht, structuur en variatie) kan je de deelnemers beter begeleiden in hun proces en proberen te streven naar de flowervaring.

5.1.1. Veiligheid²³

Deelnemers moeten zich veilig voelen om te experimenteren in een beeldles. Hoe veiliger ze zich voelen, hoe meer ze zullen durven experimenteren en uit hun vertrouwde omgeving durven treden. Om deze veiligheid te doen ontstaan, moet je ten eerste aan de leerlingen duidelijk maken dat je fouten mag maken. Er is geen standaard waar iedereen aan moet voldoen. De leerlingen moeten ook weten dat ze hun eigen mening en visie mogen geven, dat hun meningen en oplossingen waardevol kunnen zijn. De bedoeling is dat je veiligheid in de groep creëert als leerkracht. Je kan dit door als leerkracht een ondersteunende houding aan te nemen. De leerlingen moeten bij je terecht kunnen, de leerlingen moeten aangemoedigd worden, de leerlingen moeten de opdracht snappen, de leerlingen moeten een opdracht krijgen die ze aankunnen. Je steekt als leerkracht best ook voldoende tijd in het creëren van de groepssfeer in de klas. De groep moet elkaar goed kennen en respecteren opdat iedereen zich veilig kan voelen.

²² Van Eeckhaut, M. (2013). Basisvoorwaarden en instrumenten. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 148-149). Leuven: Acco.

Van Eeckhaut, M. (2013). 3.4 Onderlinge verhouding van de basisvoorwaarden. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 170-173). Leuven: Acco.

²³ Van Eeckhaut, M. (2013). 3. Drie basisvoorwaarden. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 150-160). Leuven: Acco.

Als het dus specifiek gaat over beeldende opdrachten, start je in het begin van het jaar best met kleine opdrachten waarbij de succeservaringen groot zijn. Als de leerlingen veel goede ervaringen opdoen, kan je steeds grotere uitdagingen voorschotelen. Dit zal hen lukken als je klein bent begonnen en voor een veilige sfeer hebt gezorgd.

5.1.2. Vrijheid²⁴

De leerlingen moeten het gevoel hebben dat ze mentaal, fysiek en sociaal vrij zijn. Zo hebben ze het gevoel dat ze kunnen. Jij als leerkracht moet deze vrijheid stimuleren door open opdrachten te geven, keuzes aan te bieden, beslissingen aan de leerlingen over te laten. Zo zullen de leerlingen het gevoel hebben dat ze met het thema, opdracht, project aan de slag kunnen. Het komt er niet alleen op aan om te durven experimenteren. De leerlingen moeten ook kunnen en willen experimenteren.

Uit deze vrijheid zal intrinsieke motivatie voortvloeien waarbij de leerling de flow zal ervaren. Hij zal de activiteit op eigen initiatief uitvoeren omdat hij het wil. Het is dus zeker belangrijk om de leerlingen inspraak te geven.

5.1.3. Uitdaging²⁵

We moeten de vrijheid die je de leerlingen geeft op een goede manier gebruiken. Dit doe je door de leerlingen uit te dagen om hun grenzen af te tasten. Je moet de leerlingen net buiten hun comfortzone brengen. Daarbij werken we dus in de zone van naaste ontwikkeling (Vygotsky). Vygotsky stelt dat je als individu een bepaald niveau van kunnen hebt. Als je opdrachten krijgt op dit niveau of eronder, wordt je niet uitgedaagd. Je zal je vervelen en niet gemotiveerd zijn om de opdracht tot een goed einde te brengen. Als je teveel boven het kunnen van de leerling gaat, zal hij geen succeservaring meemaken. Hij zal steeds weer falen omdat hij het niveau niet aan kan. De leerling zal gedemotiveerd zijn en de opdrachten niet eens meer willen proberen. Wat je dus wel moet doen, is het niveau opzoeken dat net boven het kinds niveau ligt, het naaste niveau. Zo wordt de leerling genoeg uitgedaagd en gemotiveerd om de opdracht tot een goed einde te brengen. Er is ook genoeg kans dat hij een succeservaring meemaakt als hij zich voldoende inzet. Hij kan dit niveau bereiken door de motivatie en de uitdaging. Dit moet jij, als beeldleerkracht ook proberen te bereiken.

Hier geef ik even een voorbeeld uit de praktijk om de visie van Vygotsky te illustreren. Ik had een leerling in de klas die heel graag tekende en dit ook goed kon. Ik gaf haar in contractwerk dus een opdracht rond tekenen. Ik dacht daarbij dat ze dit leuk zou vinden. Toch was ze niet zo enthousiast als ik had verwacht. Ze tekende namelijk altijd in haar vrije tijd en vond de opdracht te veel herhaling en dus niet uitdagend. De week erna heb ik dus nagedacht over wat ik haar wel kon laten doen in haar interesseveld. Ik liet haar kennismaken met ander tekenmateriaal dan een potlood zoals steenkool, pastelkrijtjes, enz... en de mogelijkheden ermee. Het waren allemaal korte, eenvoudige opdrachtjes met de materialen. Het meisje vond het deze keer leuk om de materialen uit te testen en het was niet te moeilijk. Ze vroeg na de les waar ze pastelkrijtjes kon kopen. Mijn opdracht had dus gewerkt.

²⁴ Van Eeckhaut, M. (2013). 3.2 Vrijheid. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 161-165). Leuven: Acco.

²⁵ Van Eeckhaut, M. (2013). 3.3 Uitdaging. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 166-169). Leuven: Acco.

6. Een les Beeld: Hoe doe je dit?

6.1. Een belangrijk model voor je beeldende activiteit

²⁶Een model dat je zeker in je gedachten moet houden als je een beeldende activiteit maakt, is het cirkelmodel voor het beeldend vormgevingsproces²⁷. In de kern van dit model vind je de basiscomponenten van een beeld, nl. betekenis, vorm en materiaal. Met betekenis bedoelen we alle associaties, interpretaties en gevoelens die een beeld bij een beschouwer teweeg kan brengen. Als we over vorm spreken, bedoelen we alle aspecten die we kunnen waarnemen en beschrijven bij een beeldmateriaal. Het gaat hier dus over beeldaspecten zoals ruimte, kleur, vormsoort, textuur en compositie. Materiaal is iets dat dicht aansluit bij vorm, want een beeld wordt gemaakt uit een materie en dit heeft invloed op de vormaspecten.

De twee cirkel vormt het beeldend vormgevingsproces. Beelden ontstaan door afwisselend te beschouwen, onderzoeken en handelen. Je kan vormgevingsproces als volgt beschrijven: “een zoektocht met materiaal, dat door de veranderende vorm een nieuwe betekenis krijgt. In feite is vormgeven het afstemmen van deze drie componenten in een proces van bewuste beschouwing met aandacht voor onderzoek naar mogelijkheden en werkwijze met materiaal en gereedschap.” Beschouwen is het gericht bekijken van een beeldend werk. Je gaat kijken hoe de drie basiscomponenten in het werk voorkomen en hoe ze het werk beïnvloeden. Met onderzoek bedoelt men eigenlijk experimenteren. Je zal tijdens het proces experimenteren met materialen, kleuren, vormen, enz... Dit kan nieuwe effecten en mogelijkheden met zich meebrengen. De werkwijze wil duidelijk maken hoe je te werk zal gaan. Hoe moet je handelen om het gewenste resultaat te verkrijgen? Hier komt het begrip techniek wel vaker aan te pas. Als laatste onderdeel mag reflectie zeker niet vergeten worden. Je leert afstand nemen van je werk en beoordeelt wat er in het proces is gebeurd en wat het resultaat is. Een beeldende activiteit berust dus op dit cirkelmodel.

6.2. Doelstellingen zijn de sleutels van je les

6.2.1. Het belang van doelstellingen

Uit het vorige deel weten we dat je leerlingen hun leerproces mee vormgeven. Toch is het belangrijk dat de leerlingen een goed kader voorgeschoteld krijgen waarbinnen ze hun grenzen kunnen aftasten en zich kunnen verdiepen in uiteenlopende aspecten van het onderwerp. Je doel moet dus langs de ene kant helder en duidelijk zijn en langs de andere kant voldoende openheid bieden om er een eigen invulling aan te geven.

Wanneer deze doelstelling niet zou bestaan, bestaat het gevaar dat de activiteiten te veel uit elkaar lopen waardoor er chaos ontstaat. Zo zal het proces vastlopen. We kunnen dus vaststellen dat doelstellingen het proces richting geven.²⁸

²⁶ Elmans, R. (2011). *Raamleerplan Beeldend Onderwijs*. Opgehaald van MOCCA:

<http://www.basispakketamsterdam.nl/wp-content/uploads/2013/10/Raamleerplannen-Beeldend.pdf>

²⁷ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 1. Beelden en vormgeven. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 17-36). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

²⁸ Van Eeckhaut, M. (2013). 1.1 Waarom doelstellingen? In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 121-124). Leuven: Acco.

We formuleren doelstellingen om drie belangrijke redenen, nl. je geeft ermee aan wat je met de kinderen wil bereiken, het geeft je evaluatiecriteria, het geeft je handvaten om de activiteit te ontwerpen.²⁹

6.2.2. Doelstellingen kiezen³⁰

Wanneer je een doelstelling wil formuleren voor een beeldles, moet je beginnen met het kiezen van je discipline. Zal het bijvoorbeeld gaan rond schilderen, tekenen, kleien, fotografie of architectuur? Je kan hier natuurlijk ook in combinaties mee maken. Daarbij kies je een specifieke inspiratiebron zoals een schilder, een tekenaar, een fotograaf. Je kan zelfs met één specifiek schilderij, kunstwerk, foto, beeldwerk aan de slag gaan. Deze keuze van inspiratiemateriaal zal je activiteit richting geven. Dus samengevat kies je een thema, een bepaald beeldmateriaal en een techniek waar je mee gaat werken om je doelstelling structuur te geven.

In je doelstellingen moet je dus nadruk leggen op kennis, houdingen en vaardigheden. Bij de tussendoelstellingen zal je zowel met het cognitieve, emotionele, sociale als het technische aspect moeten rekening houden.

Enkele voorbeelden van doelstellingen:

- De leerlingen kunnen een plaats in de stad kleur geven met waskrijt en plasticine a.d.h.v. Street Art foto's.
- Kinderen leren een schilderij tot leven brengen en er een verhaal aan op te hangen door gebruik te maken van stopmotionfilmpjes.
- De leerlingen kunnen een eigen luchtfoto met zijn grenzen maken via doordruktechniek en kleuren a.d.h.v. luchtfoto's.

6.3. De opbouw van je les

6.3.1. Procesfasenmodel³¹

Het procesfasenmodel is een soort stappenplan hoe een beeldende activiteit zou moeten verlopen. Elke grote fase wordt beschreven door drie werkwoorden die belangrijk zijn in deze fase. Zo zal is het makkelijker zijn om structuur in je activiteit te houden. Als je telkens deze stappen volgt, zal er voor de leerlingen veiligheid zijn binnen een beeldende activiteit. Zoals gezegd in vorig onderdeel is veiligheid één van de basisvoorwaarden voor een goede beeldles. Het is dus zeker belangrijk dat je de structuur grotendeels behoudt. Het model ziet er uit als volgt:

Zie volgende pagina

²⁹ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). Basisplan met doelstellingen en evaluatiecriteria. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (p. 77). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

³⁰ Van Eeckhaut, M. (2013). 1.2 Doelstellingen kiezen. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 125-128). Leuven: Acco.

³¹ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). Procesfasenmodel. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (p. 69). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

1. Voorbereiding

- Context
- Basisplan

2. Oriëntatie

- Introduceren
- Informeren
- Instrueren

3. Uitvoering

- Observeren
- Begeleiden
- Afronden

4. Nabeschuwing

- Nabespreken
- Beoordelen
- Presenteren

5. Evaluatie

- Evalueren
- Reflecteren

6.3.2. Fasen van het procesfasenmodel

6.3.2.1. Voorbereiding³²

Om je les goed te kunnen voorbereiden kan je gebruik maken van een basisplan. Dat is een handleiding voor je les waarbij je dieper nadenkt over de belangrijkste onderdelen van je les, het beeldmateriaal dat je gebruikt en het vormgevingsproces. Deze drie onderdelen worden dus besproken in het basisplan. Als je een goed basisplan opstelt, zal het makkelijker worden om een goede beeldende activiteit met structuur op te bouwen. Je maakt duidelijk via dit basisplan wat je op het einde van de les wil bereiken. Hier zie je een voorbeeld³³ van een basisplan.

³² van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). Basisplan met doelstellingen en evaluatiecriteria. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (p. 77). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). Procesfasenformulier. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (p. 99). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

³³ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). Basisplan met doelstellingen en evaluatiecriteria. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (p. 77). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

Basisplan	Doelstellingen dierendag
Betekenis	Kinderen leren vormgeven aan betekenissen rond samenzijn, gevoelens, ontbijten, relaties tussen mens en dier.
Vorm	Kinderen leren over plaatsing en houding van figuren (compositie), kleur en huid (textuur).
Materiaal	Kinderen ervaren mogelijkheden van plakkaatverf met lyonse kwast op tekenpapier en uitspoelen.
Beschouwing	Kinderen analyseren illustraties en gebruiken visuele informatie over karakteristieke houdingen van mensen en dieren in hun werk.
Onderzoek	Kinderen maken associaties rond het thema, proberen houdingen uit, schetsen en doen kleur- en textuurexperimentjes, onderzoeken ritmische mogelijkheden in toets van kwast en patroon.
Werkwijze	Kinderen leren licht voorschetsen, mengen op papier en palet, afspoelen van kwast en drogen aan tissue, vlakken inschilderen met gevarieerd gebruik van de kwast.

Daarna kan je het volledige procesfasenformulier (zie 5.2.1.) invullen. Dit vormt de leidraad van je beeldende activiteit. Ook ik maak in mijn praktisch gedeelte gebruik van dit stappenplan.

6.3.2.2. Fasen in een beeldende activiteit

6.3.2.2.1. Oriëntatie

Het eerste contact is steeds belangrijk. Je hebt als doel om de leerlingen goesting te geven om mee te doen en duidelijk uit te leggen wat de les zal inhouden. Tijdens je introductie zal je kennismaken, iedereen op zijn gemak stellen, een veilig klimaat scheppen, goesting geven, inzicht bieden, introduceren van de activiteit en starten van het leerproces.³⁴

Daarna draait het allemaal rond het informeren. Je bespreekt met de leerlingen welke beeldaspecten er belangrijk zijn in de activiteit die zal komen. Er ontstaat een beeldbeschouwingsgesprek. Dit kan via kijkwijzers. Je leert de leerlingen kijken wat je precies ziet, hoe je kunt zien, hoe je een beeld kan interpreteren en wat beelden met je doen. Er wordt zowel naar menselijke ervaring als naar informatie getoetst.

Daarna kan je instrueren als laatste stap in de oriëntatie. Hier geef je een duidelijke en korte instructie waarmee de leerlingen mee aan de slag kunnen gaan. Je stelt duidelijk wat er van hen wordt verwacht en wat ze moeten doen. Hierin blijft natuurlijk de vrijheid voor elk kind om zelf te experimenteren.³⁵

6.3.2.2.2. Verkenning en opdrachtenopbouw³⁶

Je begint met enkele opdrachten waarin je samen met de leerlingen het thema, het materiaal en de technieken verkent. Hierbij moet je je er vooral op richten dat de leerlingen succeservaringen moeten ervaren. Je biedt hen ook een aantal handvaten en denkkaders mee te geven waar ze steeds op kunnen terugvallen.

³⁴ Van Eeckhaut, M. (2013). 2.1 Introductie. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 132-134). Leuven: Acco.

³⁵ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 4 Beeldend onderwijs in de groep: oriëntatie. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 105-131). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

³⁶ Van Eeckhaut, M. (2013). 2.2 Verkennen en finetunen. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 135-136). Leuven: Acco.

Van Eeckhaut, M. (2013). 2.4. Opdrachtenopbouw. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 141-146). Leuven: Acco.

De kunst is om de opbouw op een logische manier te laten verlopen. Hierbij denk je aan het geleidelijkheidsprincipe. Je begint bij de verkenning waar je nog heel breed werkt met de leerlingen. Daarna ga je steeds meer finetunen en dus focussen naar je doelstellingen.

6.3.2.2.3. Uitvoering³⁷

Tijdens de uitvoering neem je als leerkracht de taak als observeerder en begeleider op jou. De leerlingen moeten het leerproces op hun eigen manier met succes kunnen doorlopen. Daarbij heb jij als leerkracht de verantwoordelijkheid. Je kan enkel op de leerlingen inspelen als je hen goed observeert en opneemt waarin elke leerling verschilt. Doordat je ze vrijheid geeft in hun proces zullen deze verschillen nog meer opvallen.

Om de observatie te optimaliseren, moet je de leerlingen begeleiden door de leerlingen op kleine zaken te wijzen die hen helpen om hun leerproces te verbeteren. Je gaat hen helpen en aanmoedigen. Je maakt gebruik van de vijf instrumenten (zie 4.1.4.) om de leerlingen te begeleiden.

6.3.2.2.4. Nabeschouwing en reflectie

De nabeschouwing is één van de belangrijkste onderdelen van het leerproces. Doordat de leerlingen zelf hun proces vormgeven, is het belangrijk dat je momenten inbouwt waarop de leerlingen hun ervaringen, vragen, conclusies en resultaten kunnen meedelen en hierover kunnen reflecteren. Leerlingen kunnen op dit moment ook even op adem komen. Ook kan je de leerlingen terug even wijzen op de doelen en de regels, mocht dat nodig zijn.

Je leert tijdens de nabeschouwing kijken met een nuance, vergelijken en je mening geven. Leerlingen ervaren dat er verschillende oplossingen mogelijk zijn. Ze leren hun resultaat vergelijken met dat van een ander.

Er zijn tussentijdse besprekingen die je kort en enthousiast houdt. Leerlingen moeten echter daarna nog aan de slag. Op het einde volgt er een iets uitgebreidere nabespreking. Hierbij kijken we samen met de leerlingen terug op de ervaring en resumeren we wat ze geleerd hebben.³⁸³⁹

Daarnaast is het heel belangrijk dat ook jij jezelf evalueert. Je moet de activiteit en het proces van je gegeven les evalueren om te blijven verbeteren. Je kijkt wat er wel en niet goed werkte, waar je nog aan moet sleutelen. Dit evalueren gebeurt ook al tijdens de les, want bijsturen doe je best zo snel mogelijk. Je kan hierbij gebruik maken van een beoordelingsformulier.⁴⁰

In het volgende voorbeeld⁴¹ van een beoordelingsformulier vind je het cirkelmodel van het vormgevingsproces (zie 5.1.) terug. Je herkent de fasen en de basiscomponenten in de opgesomde punten. Zo zie je dat het model een belangrijke leidraad is.

³⁷ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 5 Beeldend onderwijs in de groep: uitvoering. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 137-148). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

³⁸ Van Eeckhaut, M. (2013). 2.3. Ruimte voor reflectie. In M. Van Eeckhaut, *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk* (pp. 137-140). Leuven: Acco.

³⁹ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 6 Beeldend onderwijs in de groep: nabeschouwing. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 157-170). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

⁴⁰ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). 7 Beeldend onderwijs in de groep: evaluatie van de leraar. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (pp. 175-182). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

⁴¹ van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). Observatie/beoordelingsformulier voor beeldende activiteiten. In J. van Onna, & A. Jacobse, *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs* (p. 178). Enschede: Noordhoff Uitgevers.

Fase	Omschrijving	☐
Voorbereiding	<ul style="list-style-type: none">- De activiteit is geschikt voor kinderen- Beginsituatie en doelen zijn op elkaar afgestemd en gerealiseerd- Materiaal, gereedschap, leermiddelen en opstelling is voorzien	☐ ☐ ☐
Oriëntatie	<ul style="list-style-type: none">- De introductie is inspirerend- Geef de kinderen mogelijkheden tot associëren- Het getoonde beeldmateriaal is duidelijk- De uitleg/informatie over het onderwerp is helder en aantrekkelijk- De betrokken beeldaspecten zijn duidelijk geïllustreerd- Er is plaats gemaakt voor het kijken met kinderen- De instructies zijn selectief, aanschouwelijk en interactief- Werkproces, werkwijze, beeldende mogelijkheden- De kinderen kunnen na de instructie zelfstandig beginnen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none">- De kinderen kunnen duidelijk met de opdracht uit de voeten- Er is voldoende geobserveerd- De aandacht is verdeeld over de hele groep, groepjes en individuen- Hulp bestaat uit voordoen, maar ook uit het stellen van reflectievragen- Delen van de gegeven informatie worden toegankelijk gemaakt- Er is in de begeleiding aandacht voor verschillen tussen kinderen- Er is op een duidelijke manier afgerond	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Nabeschuwing	<ul style="list-style-type: none">- Het opruimen is goed/overzichtelijk verlopen- De werkstukken zijn voor de kinderen goed te zien- De opdracht is herhaald, inclusief de aandachtspunten- De kinderen krijgen tijd en richtlijnen om te kijken- Ze zijn op een actieve wijze bij de nabeschuwing betrokken- De kinderen krijgen de gelegenheid hun mening te geven- Er is in opbouwende sfeer iets gezegd over de kwaliteit van het werk- Er is aangegeven wat er met het werk moet gebeuren	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none">- Er is gereflecteerd op basis van leerlinggedrag (product en proces)- Er is gereflecteerd op basis van zelfobservatie (handelen in fasen)	☐ ☐
Opmerkingen		

7. Onthoud dit zeker voor een beeldende activiteit

Eerst en vooral is het belangrijk dat je leerlingen aanspreekt en inspireert met beeldmateriaal. Als dit niet lukt, zullen er ook geen resultaten uit voort komen. Ten tweede is het belangrijk dat je de drie basisvoorwaarden in gedachten houdt; veiligheid, vrijheid en uitdaging. De veiligheid kan je zeker creëren door een goed basisplan op te stellen. Je moet weten wat je met de kinderen wil bereiken. Zo ben jij zeker van je stuk en kan je dit doorgeven aan de klas. Ook moet je ervoor zorgen dat je de fasen van het vormgevingsproces goed doorloopt. Dit geeft ook weer meer duidelijkheid en structuur. In het proces is er genoeg plaats om te experimenteren en te reflecteren waardoor kinderen uitgedaagd kunnen worden. Ze zullen door het experimenteren meer vrijheid voelen. Het komt er dus op neer dat je genoeg veiligheid moet ontwikkelen om de vrijheid en de uitdaging te laten ontstaan.

Zoektocht in de praktijk

Ik heb nu al een beeld geschetst van de belangrijkste onderdelen binnen beeldeducatie en wat mijn visie hierop is. Theorie is echter pas het begin. Die omzetten in praktijk is altijd nog een stapje moeilijker. Tijdens het observeren en zelf uitproberen van lessen, activiteiten, workshops en stages leer je nog veel meer. Je komt te weten wat de valkuilen zijn, wat er wel of niet werkt en aan welke punten er nog veel werk is binnen beeldeducatie. Hier deed ik dus ook veel inspiratie op. Hieronder lees je wat ik de vorige jaren zoal heb ondernomen om mij te laten inspireren.

1. De kunstjeugdbeweging Bazart⁴²

1.1. Wat?

Bazart is een kunstjeugdbeweging die in verschillende steden (Leuven, Antwerpen, Brugge, Turnhout, Brussel, Genk en Kortrijk) plaats vindt. Ik zelf ben een begeleidster geworden in Brussel en heb zo iedere zaterdag kinderen geëntertaind met een vorm van kunst en spel. Bazart is opgericht door Mooss vzw (zie later). De bedoeling van deze jeugdbeweging is spelen met kunst en cultuur. Hun omschrijving luidt als volgt: “zoeken, rennen, bedenken, springen, spelen, bouwen, dansen, fantaseren, luisteren, breken, zingen ... met alles wat kunst is in Brussel.”

1.2. Waarom inspirerend?

In het derde jaar van onze opleiding, kregen we de kans om een stage te doen die niet rechtstreeks iets met leerkracht lager onderwijs te maken heeft. Ik wou graag wat inspiratie opdoen over beeldeducatie en ging dus in die richting op zoek. Zo keek ik bijvoorbeeld naar educatieve teams in musea en beeldende workshops in culturele centra. Uiteindelijk botste ik op deze kunstjeugdbeweging en het ging meteen kriebelen in mijn buik. Als scoutsleidster ben ik dus al vertrouwd met een jeugdbeweging, maar daar nog kunst aan kunnen koppelen, maakte mij heel nieuwsgierig. Het leek het me reuze interessant om met kinderen in contact te komen die graag met kunst bezig zijn. Deze kinderen moeten wel een leuk publiek zijn om mee te experimenteren. Niet veel later had ik een gesprek met de twee verantwoordelijken van Bazart en al gauw mocht ik beginnen aan deze stage.

Ondertussen heb ik nu ongeveer een half jaar meegedraaid in de kunstjeugdbeweging. Elke zaterdag gezellig werken met een fijn groepje van zowat 10 kinderen van verschillende leeftijden, méér dan een leuke hobby! In het begin was het natuurlijk een beetje zoeken hoe het allemaal in elkaar stak. We probeerden elke week een andere kunstvorm onder handen te nemen met de kinderen. Wat ik zeker heb geleerd, is dat het speelse element echt een extra dimensie aan je activiteit kan geven. Onze activiteiten liepen uiteraard niet altijd even vlot. De kinderen leken soms niet echt geïnteresseerd en er ontstond al wel eens chaos. Door er een simpel spel om bijvoorbeeld materiaal te verzamelen in te steken, werd het enthousiasme weer groter en begonnen ze alsnog met plezier aan de opdracht. Dit speelse is dus iets dat ik zeker wil meenemen naar de lespraktijk. Er mag gespeeld worden in een beeldles of beter gezegd er mag plaats gemaakt worden voor een spelelement in je beeldende activiteit.

De kinderen van de kunstjeugdbeweging gaven ook vaak input tijdens een activiteit. We waren bijvoorbeeld een keer aan het werken met krijtjes buiten en uiteindelijk maakten zij er een heel spel van met schaduwen. De activiteit werd telkens rijker door de input die ze gaven. Ook in kleine kringspelen voegden de kinderen vaak nieuwe elementen toe waar je aan de slag mee kon. Het is dus zeker belangrijk om naar hun ideeën te luisteren, want kinderen zijn vaak creatiever dan jijzelf.

⁴² Mooss. (2011). Opgehaald van Bazart Kunstjeugdbeweging: www.kunstjeugdbeweging.be

Deze foto's zijn genomen tijdens de Bazar activiteiten. Op de eerste foto (links bovenaan) ontwierpen we muziekinstrumenten na een bezoek aan het muziekinstrumentenmuseum. De kinderen moesten hierbij verschillende soorten instrumenten combineren. Op de tweede foto (rechts bovenaan) maakte we kerstkaarten voor onder de kerstboom. We werkten met papier, 3D-effecten en stempels. Op de foto links onderaan ontwierpen de kinderen de slaapkamer van hun dromen. Ze moesten hierbij materiaal verzamelen aan de hand van opdrachten. De activiteit op de laatste foto was heel inspirerend voor mij. We begonnen met een opdracht waarbij leerlingen zichzelf als een superheld op de grond moesten tekenen met krijt. Na een tijdje kregen de kinderen zelf het idee om schaduwen te overtrekken en dit gaf verrassende resultaten.

2. Mooss vzw⁴³

2.1. Wat?

Mooss vzw is een organisatie die mensen wil goesting geven in kunst en actieve kunsteducatie. Ze werken met kinderen, jongeren en hun begeleiders. Mooss leert anderen over kunst en erfgoed via actieve werkvormen in de domeinen muziek, theater, dans, audiovisuele en beeldende kunsten. Ook als leerkracht, student of geïnteresseerde kan je bij Mooss terecht voor workshops, kunsteducatiespelen, opleidingen, enz... om je kennis te verbreden. Hun site is dus zeker interessant als je eens iets nieuw wil proberen. Mooss heeft ook mee aan het boek “kunst- en erfgoededucatie gewerkt”, een boek dat ik veel gebruik in mijn theorie-deel.

2.2. Waarom inspirerend?

Via Mooss vzw kwam ik bij Bazart terecht. Mooss organiseert gedurende het jaar workshops voor de Bazart begeleiders. We zijn ook op weekend geweest met alle begeleiders van het hele Bazart netwerk. Ook hier kregen we workshops gegeven door Mooss. Niettegenstaande het feit dat ik slechts één weekend en twee workshops volgde, heb ik toch enkele zeer interessante zaken geleerd.

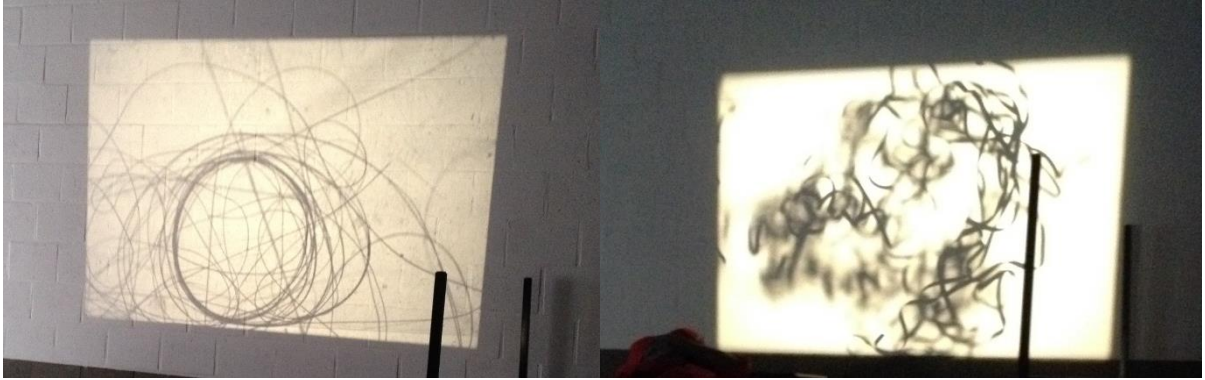
Zo volgde ik bijvoorbeeld een workshop rond kunst en media, meer bepaald over hoe je een beeldende activiteit kon maken met projectors, overheidsprojectors, beamers en dergelijke meer. We voerden enkele activiteiten uit en daarna werden deze besproken. Ze koppelden het hele proces aan de drie basisvoorwaarden (vrijheid, veiligheid en uitdaging). Eerst lieten ze ons gemeenschappelijke en laagdrempelige opdrachten doen om veiligheid te creëren, maar naar het einde toe moesten we in kleinere groepjes werken en veel creatiever uit de hoek komen. Die aanpak hielp ook. Ze zorgden eerst voor de veiligheid waardoor ze ons daarna meer konden uitdagen en vrij laten. Zo werden de drie voorwaarden in balans gebracht. In deze workshop leerde ik ook nieuwe technieken kennen met de verscheidene toestellen.

Ook kregen we hier de basis mee van hoe je van een kunstige activiteit ook een spel kan maken door kleine elementen toe te voegen. We speelden bijvoorbeeld “1, 2, 3, piano”, maar je moest niet enkel gewoon blijven stilstaan. We hadden eerst schilderijen bekeken waar heel veel personen/wezens op stonden en daarvan hadden wij er enkele moeten in ons opnemen. Bij het “1, 2, 3, piano”-spelen moesten we bij het “freezen” dan iemand uit het schilderij kopiëren.

Ik leerde ook tijdens een sessie hoe je een verhaal meer leven kan geven. Tijdens het voorlezen kan soms de aandacht wat afzakken bij leerlingen dus leerden we hoe we een verhaal op een kunstigere en actievere manier konden vertellen. Met wat geluiden, licht, kleuren en alles wat de zintuigen prikkelt, kan je van elk verhaal een spektakel maken.

Ik heb bij deze sessies heel veel ideeën opgedaan en geleerd hoe je met de drie basisvoorwaarden kan spelen. Ik ga aan al deze opgedane ervaringen zeker veel hebben bij het maken en uittesten van mijn activiteiten.

⁴³ Mooss. (sd). Opgehaald van Mooss: Kunst en erfgoededucatie: <http://www.mooss.org/>

Dit zijn foto's van de workshop met de projectors en beamers. Dit was een opdracht met een oude diaprojector. We moesten elk een plaatje vullen met materialen. Daarna lieten we deze één voor één projecteren op de muur. Het was fascinerend om te zien hoe de details van kleine materialen als haar, veren, stro, enz... hier te zien waren.

3. Kunstproject Odisee

3.1. Wat?

In het tweede jaar van de opleiding hadden we een kunstproject. Tijdens dit project trokken we naar verschillende plaatsen in België om kunst te beleven. We gingen op tocht in de stad en in musea. In vele musea volgden we ook een workshop. De bedoeling was ons warm te maken om met kunst aan de slag te gaan in de klas.

3.2. Waarom inspirerend?

Wat ik zeker geleerd heb, is dat kunst veel dichterbij ons is dan we soms denken. Het moet niet altijd gaan over de wereldberoemde kunstenaars en hun wonderlijke technieken. We deden bijvoorbeeld een sessie rond "Street Art". Die kunstvorm is heel toegankelijk voor iedereen. Kleine ingrepen in de stad kunnen leuke resultaten geven. "Street Art" is iets waar kinderen wel eens in contact mee komen. Deze activiteit was zeker nuttig om tot het inzicht te komen dat je gewoon het klasgebouw en de school kan buiten stappen en quasi onmiddellijk met kunst geconfronteerd wordt en ermee aan de slag kan gaan.

Ook de workshop rond architectuur waarbij wij een hele stad moesten ontwerpen vond ik zeer interessant. Het was een gemeenschappelijke opdracht waardoor je een leuke groepssfeer creëert en we samen iets bereikt. En toch kon iedereen zijn ding doen met zijn gekozen gebouw waardoor er genoeg vrijheid in de opdracht zat voor elk individu. De mix van resultaten was dan ook leuk om te zien.

De foto's bovenaan zijn gemaakt tijdens de workshop rond "Street Art". We moesten foto's nemen van 'lelijke' plaatsen in Brussel. Deze konden we dan opfleuren op papier. We gingen de foto's nadien op de plaats waar de foto genomen was, terughangen. De foto onderaan is uit het architectuur museum waarbij we een workshop voor kinderen volgden. We ontwierpen gebouwen waarmee we allemaal samen een nieuwe stad creëerden.

4. International Museum of Children's Art⁴⁴ in Oslo

4.1. Wat?

Het 'International Museum of Children's Art' is een museum dat volledig bestaat uit kunstwerken gemaakt door kinderen. Het museum is opgedeeld in verschillende thema's zoals ecologie, portretten, poppen, reizen, enz... In elke ruimte vind je in het thema kunstwerken gemaakt door kinderen van alle leeftijden.

4.2. Waarom inspirerend?

Ik ging dit museum bezoeken tijdens mijn Erasmus in Oslo. Ik vond het echt super wat ze daar tentoonstelden. Het huis hing vol kunst, was kleurig en sprak meteen aan. Voor kinderen is dit een geweldig museum zijn om te bezoeken, want het ziet er echt kinds en speels uit. Ook zien de kinderen wat andere kinderen kunnen en misschien geraken ze daardoor wel geïnspireerd. Het hele gebeuren sterkte mij in mijn overtuiging dat alles mogelijk is met kinderen zolang je ze meekrijgt in je verhaal. Ik heb jammer genoeg geen foto's kunnen maken, daar dat niet was toegestaan. Je vindt hieronder wel de link naar hun site.

<http://www.barnekunst.no/en/>

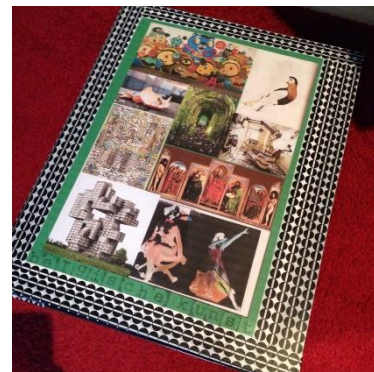
⁴⁴ Barnekunst. (sd). Opgehaald van The international museum of childrens art: <http://www.barnekunst.no/en/>

Beeldende activiteiten rond Belgische kunstenaars

Om mijn visie die ik in het theorie-deel gaf om te zetten in praktijk, heb ik activiteiten ontworpen rond Belgische kunstenaars. Ik kwam natuurlijk niet vanzelf tot een selectie van opdrachten. Daar ging een gans traject aan vooraf. Ik heb eerst een selectie gemaakt van Belgische beeldende kunstenaars. Daarna ben ik verder gaan brainstormen rond mijn kunstenaars. Ik heb voor elke kunstenaar een inspiratiebord gemaakt. Daarna ben ik gaan kijken welke elementen zeker in mijn activiteit moesten opgenomen worden en hoe ik een leerkrachtvriendelijke fiche kon maken voor elke activiteit. Er werden verschillende activiteiten uitgetest door de eerstejaars van de opleiding Bachelor Lager Onderwijs aan Odisee, mijn klasgenoten en door mijzelf. Hierdoor kreeg ik feedback over wat er nog beter kon en wat er wel al goed werkte.

Ik zorgde er ook voor dat mensen mijn activiteiten ook nog in de toekomst kunnen gebruiken. Ik maakte een site die alle activiteiten bundelt. Ik hoop dat ik zo (toekomstige) leerkrachten wat inspiratie kan bieden voor beeldende lessen. De website luidt als volgt: <http://belgischekunst.weebly.com/> Daarnaast maakte ik voor mezelf ook een map die al mijn activiteiten en inspiratiematerialen bundelt. Ik heb er ook enkele resultaten bijgestoken die ik heb verzameld. Zo kan ik deze map altijd gebruiken in mijn lespraktijk. Ook kan ik een keer terugkijken naar wat ik heb samengesteld zonder dat ik internet nodig heb.

In de activiteitfiches heb ik de afbeeldingen verkleind om wat aan besparing te doen. Zowel op de site als in de map kan je de inspiratiemateriaal in groter formaat bekijken. Op de site kan je dit nog zelf aanpassen omdat de documenten in Word zijn gemaakt. Iedereen kan zowel met de fiches als met het materiaal vrij aan de slag.

1. Zoektocht naar kunstenaars

Belgische beeldende kunstenaars zijn mijn inspiratiebron. Zoals ik al in mijn inleiding schreef, koos ik voor Belgische beeldende kunst omdat ik zelf dicht bij huis wou blijven. Zoals ik ook in mijn inleiding vertel heeft België veel te bieden op artistiek vlak en moet dit ook naar de kinderen worden overgebracht. Hierdoor kan ik eens met andere kunstenaars aan de slag dan met de typische Picasso-, Van Gogh- en ga-zo-maar-door-opdrachten. Ik wou zowel werken met bekende als minder bekende kunstenaars. De lijst van beeldende kunstenaars van België is echter eindeloos lang en dus moest ik een manier vinden om er enkele uit te kiezen.

Allereerst vond ik het belangrijk dat de kunstenaars die ik zelf al kende en die mij persoonlijk bekoorden zeker een plaats kregen in deze bachelorproef. Ook vond ik het nodig dat er een variëteit was aan kunstvormen, want beeldende kunst is uiteraard niet enkel schilderkunst. Het maakte ook niet uit of de kunstenaars al sinds lang of kortelings overleden waren of nog leefden. Met deze criteria ben ik verder op zoek gegaan: in vakliteratuur en kunstboeken, bij vrienden die veel met kunst bezig zijn, in gespecialiseerde magazines en ook op het internet⁴⁵. Zo kwam ik tot de volgende lijst.

⁴⁵ Kunstpunt. (sd). Opgehaald van Kunstenpunt: Beeldende kunst: <http://www.bamart.be/>

<p>René Magritte</p> 	<p>Carll Cneut</p> 	<p>Koen Vanmechelen</p> 	<p>Evy Raes</p>
<p>Wim Delvoye</p> 	<p>Jan Van Eyck</p> 	<p>Hans Vandekerckhove</p> 	<p>Peter Paul Rubens</p>
<p>Filip Dujardin</p> 	<p>Bué The Warrior</p> 	<p>Panamarenko</p> 	<p>Jan Fabre</p>
<p>Hergé</p> 	<p>Anne-Mie Van Kerckhoven</p> 	<p>Fred Bervoets</p> 	<p>Wim Tellier</p>
<p>Pieter Bruegel</p> 	<p>Hans Memling</p> 	<p>Henk Van Rensbergen</p> 	<p>Marcel Broodthaers</p>
<p>Sanny Winters</p> 			

2. Inspiratie is de sleutel tot ideeën

In mijn theoriedeel vermeld ik dat de kinderen inspireren met kunstmateriaal belangrijk is in je les. Je moet hen meekrijgen in een verhaal, in de opdracht. Om mijn eigen activiteiten op te stellen, moest ik mezelf ook inspireren met de door mij gekozen kunstenaars. Je moet hen een beetje leren kennen. Voor elke kunstenaar maakte ik een inspiratiebord, een soort van klein paspoort van de kunstenaar, enkele werken van die kunstenaar die mij aanspreken en een eventuele foto of quotes. Neem maar gerust een kijkje in de resultaten van mijn inspiratiezoektocht. Je kan mijn inspiratieborden vinden in de bijlagen.

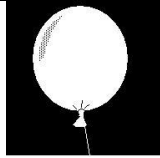
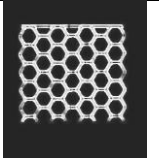
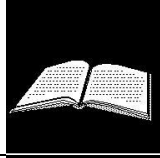

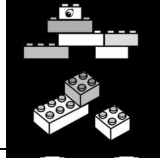
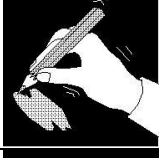
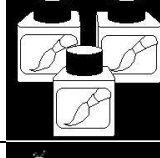

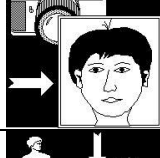

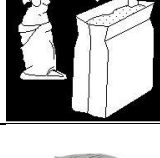
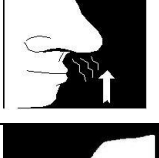

3. De activiteiten

3.1. Activiteitfiche

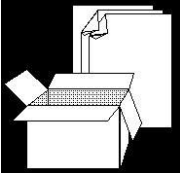

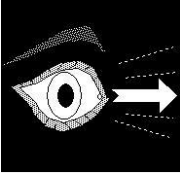
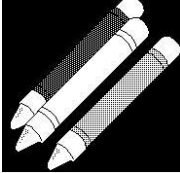
In totaal heb ik 30 activiteiten in elkaar gestoken rond de verscheidene Belgische beeldende kunstenaars. Er zijn activiteiten die zich focussen op verschillende kunstenaars en er zijn er die rond één kunstenaar draaien. Bijna elke activiteit heeft een zelfde opbouw. In de fiches zal je dezelfde onderdelen tegenkomen zoals het basisplan, leerplandoelen, lesdoelen, voorwaarden, lesverloop ... Er zit ook telkens een voorbeeld van een resultaat bij. Dit is voor de leerkracht bedoeld om een idee van de opdracht te krijgen. Het is dus zeker niet de bedoeling om dat aan de kinderen te tonen. De activiteiten zijn ook in categorieën ingedeeld volgens leeftijd, kunstvorm, materiaal in activiteit en individueel of groepswork.

3.1.1. Legende⁴⁶

	Ballonnen		Kippengaas
	Boek		Kleien
	Bouwen met Lego en/of Playmobil		Kleuren
	Ecoline		Knippen
	Filmen		Knutselen met diverse materialen
	Foto's nemen		Lijmen
	Gips		Ruiken
	ijzerdraad		Tekenen

⁴⁶ Beta VZW. (sd). *Zwart wit prenten*. Opgehaald van Beta VZW: <https://www.betasymbols.com/nl/prenten>

	Karton		Tijdschrift
	Kijken		Waskrijt

3.1.2. Blanco fiche

Titel	graad	Personen
Kunstvormen en materiaal:		
Kunstenaars:		
Leerplandoelen ⁴⁷ : Leerplandoelen zijn letterlijk geciteerd uit onderstaande bronnen. VVKBaO: OVSG: GO!:		
Lesdoelen:		
Het basisplan (voorbereiding):		
Bronnen:		
Materiaal:		

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	
Uitvoering	Voorwaarden:
Nabeschouwing	
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	
Extra materiaal	

⁴⁷ Gemeenschapsonderwijs (1998). *Leerplan Gewoon Basisonderwijs*. Brussel: Vlaamse Gemeenschap vzw.
 OVSG. (1998). *Muzische vorming voor de basisschool Leerplan*. Brussel: Vlaamse gemeenschap vzw.
 OVSG. (1998). *Nederlandse taal in de basisschool Leerplan*. Brussel: Vlaamse gemeenschap vzw.
 OVSG. (1998). *Wereldoriëntatie in de basisschool Leerplan*. Brussel: Vlaamse gemeenschap vzw.
 Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs. (1999). *Muzische vorming Leerplan*. Brussel: DOKO vzw.
 Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs. (2003). *Nederlands Leerplan*. Brussel: DOKO vzw.
 Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs. (2010). *Wereldoriëntatie Leerplan*. Brussel: DOKO vzw.

3.1.3. De afgewerkte activiteitfiches

3.1.3.1. Vreemd figuur – Wim Delvoye

Vreemd figuur		1 ^{ste} graad	Kleine groepjes
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Wim Delvoye			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden			
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te beschouwen			
4.2. Details in werkstukken van dichtbij bekijken			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.3. De mogelijkheden van materialen en technieken leren kennen			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.8. Een werkstuk langzaam laten groeien			
BEELDASPECTEN			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
16. De leerlingen kunnen het materiaal verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1.3. Kinderen genieten ervan met de materialen te exploreren.			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging, ...			
2.6. Kinderen onderzoeken de mogelijkheden en beperking van materialen, hulpmiddelen en beeldelementen in combinatie met elkaar.			
3. Vormgeven			
3.6. Kinderen vinden plezier en voldoening in het beeldend vormgeven.			

3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.
3. Kinderen praten over het werk van anderen.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

- 1.1. Leren kijken en door het verwoorden van het geobserveerde komen tot een persoonlijk waardeoordeel.
- 1.2. De mogelijkheden van verschillende materialen ontdekken.
- 1.5. Verschillende technieken en materialen onderzoeken en uitproberen, rekening houdend met vorm, kleur en compositie om tot beeldend werk te komen.
- 1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Muzische vorming - Attitudes

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen klei bewerken tot herkenbare vormen.
- De leerlingen kunnen een figuur maken m.b.v. klei a.d.h.v. de werken van Wim Delvoye.
- De leerlingen kunnen samenwerken aan een product.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen leren vormen maken met kleien zoals de figuren van Wim Delvoye.
- Vorm: De leerlingen leren over de vormen en details in de kleifiguren.
- Materiaal: De leerlingen werken met klei.
- Beschouwing: De leerlingen kijken naar de werken van Wim Delvoye en deze worden besproken.
- Onderzoek: De leerlingen ontdekken hoe ze klei kunnen bewerken en hoe ze details kunnen aanbrengeen.
- Werkwijze: De leerlingen maken speciale figuren uit klei door de figuren steeds door te schuiven.

Bronnen:

Delvoye, W. (sd). Opgehaald van Wim Delvoye: <https://www.wimdelvoye.be/>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, klei en ijzerdraad

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken enkele werken van Wim Delvoye. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zien jullie op de werken? - Wat vinden jullie er van? - Wat is er speciaal aan? - Kan je er iets in herkennen?
Uitvoering	<p>Iedereen krijgt een stuk klei (het is belangrijk dat het GROOT genoeg is). Ze mogen hier wat mee experimenteren. De bedoeling is dat ze er een figuur mee maken. Hier geef je ze genoeg tijd om dit te creëren.</p> <p>Daarna wordt de figuur één plaats doorgegeven. Deze persoon mag nu iets veranderen aan de figuur. Het is belangrijk dat ze lichaamsdelen draaien,</p>

	<p>uitrekken, verlengen, verdraaien, enz... Elke keer krijgen ze vijf minuten tijd om iets te veranderen. Dan wordt het figuurtje weer doorgegeven. Zo doen we dit enkele keren. Nu zullen er vreemde figuren ontstaan.</p> <p>TIP: Het is heel belangrijk dat je de kinderen duidelijk maakt dat ze iets moeten veranderen, dat het is toegelaten. Ze moeten durven elementen te veranderen. Probeer dit als leerkracht te stimuleren.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Er is een figuur te herkennen in het kleiwerk.- Er zijn elementen veranderd gedurende het doorgeven.- Er is nog iets te herkennen van de figuur van de oorspronkelijke maker. <p>Extra:</p> <p>Je kan met een timer werken zodat elk kind telkens even veel tijd heeft om wijzigingen aan te brengen.</p> <p>Je kan hen hun werk laten schilderen in één kleur achteraf, maar dit is zeker niet nodig om het effect te bereiken.</p>
Nabeschuwing	<p>We bekijken de beeldjes:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wie kan zijn figuur nog herkennen? Waarom?- Wat is er aan veranderd?- Wat vonden jullie van de opdracht?- Vonden jullie het makkelijk of moeilijk?- Wat vinden jullie van de resultaten?- Lijken ze op de werken die Wim Delvoye maakt?
Voorbeeld van resultaat	

Inspiratiemateriaal

Carll Cneut als illustrator		1 ^{ste} graad	Groep
Materiaal: 			
Kunstenaars: Carll Cneut			
<p>Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)</p> <p>VVKBaO: <u>Muzische vorming – Beelopvoeding</u> BESCHOUWEN</p> <ol style="list-style-type: none">1. Openstaan voor beelden1.4. Ontdekkingstochten naar beelden te ondernemen1.5. Beelden te bewonderen en verwonderd te zijn over diverse beelden2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij2.4. Informatie halen uit beelden2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden <p><u>Nederlands – Lezen</u> Le1. Boodschappen waarnemen Le1.1. Niet-talige boodschappen waarnemen Le2. Boodschappen decoderen, begrijpen en interpreteren Le2.1. Niet-talige boodschappen begrijpen en interpreteren</p> <p>OVSG: <u>Muzische vorming – Beeld</u> BESCHOUWEN</p> <ol style="list-style-type: none">2. Kinderen praten over beelden uit hun omgeving.3. Kinderen praten over het werk van anderen.6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.8. Kinderen genieten ervan naar beeldend werk van zichzelf en anderen te kijken en erover te praten. <p><u>Nederlands – Lezen</u> Oriënteren op de tekst</p> <ol style="list-style-type: none">2. De leerlingen kunnen reeksen afbeeldingen, prentenboeken rubriceren onder visueel materiaal uit de fantasiewereld of uit de realiteit <p>De inhoud verkennen</p> <ol style="list-style-type: none">1. De leerlingen kunnen zich op basis van de illustraties een beeld vormen over de te verwachten inhoud van een tekst en hun persoonlijke ideeën hierover meedelen. <p>Beeldtaal begrijpen</p> <ol style="list-style-type: none">3. De leerlingen kunnen getekende toestanden, handelingen of gebeurtenissen herkennen en meedelen wat er wordt afgebeeld. <p>GO!: <u>Muzische vorming – Domein beeld</u></p> <ol style="list-style-type: none">1.1. Leren kijken en door het verwoorden van het geobserveerde komen tot een persoonlijke waardeoordeel.			

1.3. De zintuigen gebruiken bij het kritisch observeren van de aangeboden beeldinformatie.

Muzische vorming – Attitudes

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

Nederlands – Lezen

Leerplan is zoek in de BIB

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen aan de hand van een kaft van een boek fantaseren over het verloop van het verhaal.
- De leerlingen kunnen aan de hand van illustraties in het boek het verhaal opmaken.
- De leerlingen genieten van de beelden bij een verhaal.

Het basisplan (voorbereiding):

Dit is een activiteit waarbij het niet speciaal rond beeldend vormgeven gaat. We bekijken het werk van Carll Cneut via verhalen. De structuur van deze activiteit is wat afwijkend van het normale patroon. In deze activiteit staat taal ook centraal.

Het is belangrijk dat je alle tekst uit het boek verwijdert. Het is de bedoeling dat de kinderen door te kijken naar de prenten het verhaal doorkrijgen. Dit kan natuurlijk een ander verhaal worden dan het oorspronkelijke verhaal. Het creatieve, fantasierijke in een kind wordt hierbij enorm gestimuleerd. In bijlage vind je een voorbeeld van het boek 'De Gouden Kooi' zonder tekst.

Enkele boeken:

- De Gouden Kooi
- Tien bolle biggetjes
- De Blauwe vogel
- Fluit zoals je bent
- Eén miljoen vlinders
- ...

Bronnen:

Cneut, C. (2014). *Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Castagnoli, A. (2014). *De Gouden Kooi*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Iedereen leest. (sd). *Carll Cneut*. Opgehaald van Jeugdliteratuur.org:

<http://jeugdliteratuur.org/auteurs/carll-cneut>

Materiaal:

Herwerkte versie boek 'De Gouden Kooi', pen en papier

Lesverloop	Activiteit
Voor het boek	<p>We bekijken de kaft van het gekozen boek. Je laat de leerlingen even kijken en dan vertellen over hun verwonderingen en gedachten. Alles mag gezegd worden.</p> <p>Vervolgens worden er enkele vragen gesteld?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zie je allemaal op de kaft? - Zie je enkele personages? Wie zouden zij zijn? - Waarover zou het verhaal gaan? - Wat zou er gebeuren met de personages?
Tijdens het boek	<p>We beginnen met het verhaal. Je bekijkt de eerste pagina en merkt dat de tekst verdwenen is. De kinderen worden gekrikkeld. Je kan enkele vragen stellen:</p>

	<ul style="list-style-type: none">- Wat zie je?- Is er iets dat niet klopt?- Wat kunnen we nu doen?- Zouden wij het verhaal niet zelf kunnen verzinnen? We hebben nog altijd de prenten toch? <p>Zo bekijk je steeds een bladzijde en laat de kinderen het verhaal erbij verzinnen. Laat zoveel mogelijk input van de leerlingen komen. Stel enkel vragen als het stil valt.</p> <ul style="list-style-type: none">- Welke personages zie je?- Wat gebeurt er met hen?- Wat zou er hierna kunnen gebeuren? <p>Tip: Je kan als leerkracht het verhaal dat de leerlingen verzinnen opschrijven en later aan het boek toevoegen. Zo kunnen ze het boek met hun verhaal nog eens herlezen.</p>
Na het boek	<ul style="list-style-type: none">- Wat vonden jullie van het verhaal?- Vonden jullie het mooie prenten?- Was het makkelijk om een eigen verhaal te verzinnen a.d.h.v. de prenten? <p>Idee: Je kan als de leerlingen het willen het oorspronkelijke verhaal eens voorlezen. Dan kunnen ze het vergelijken.</p>
Extra materiaal	zie bijlage herwerkte versie 'De Gouden kooi'

Monsterland		1 ^{ste} graad	Individueel -> Groep
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Fred Bervoets			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.2. Constaten dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te beschouwen			
4.3. Grote kunstwerken van op een afstand waarnemen om een beter overzicht te krijgen			
4.6. Bewust zijn van het feit dat een vastgelegd beeld een subjectieve weergave is van de werkelijkheid.			
CREËREN			
7. Eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.8. Een werkstuk langzaam laten groeien			
BEELDASPECTEN			
11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen			
11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in het tekenwerk			
11.6. Het verband tussen vorm en functie illustreren			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen			
13.13. Illustreren dat kleuren gevoelens kunnen oproepen			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
16. De leerlingen kunnen het materiaal verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken			
OVSG:			
<u>Muzische vorming - Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.7. Kinderen ontdekken beeldelementen.			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			
3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk.			
BESCHOUWEN			

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.
3. Kinderen praten over het werk van anderen.
5. Kinderen ervaren dat beeldelementen de zeggingskracht van een werk kunnen vergroten.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

- 1.1. Leren kijken en door het verwoorden van het geobserveerde komen tot een persoonlijk waardeoordeel.
- 1.2. De mogelijkheden van verschillende materialen ontdekken.
- 1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Muzische vorming – Attitudes

- 6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen luisteren aandachtig naar het verhaal en kunnen zich er een beeld bij voorstellen.
- De leerlingen kunnen monsters maken uit willekeurige vormen.
- De leerlingen maken met al hun individuele monsters één groot geheel.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen maken een monsterlandschap gebaseerd op het de schilderijen van Fred Bervoets
- Vorm: De leerlingen ontwerpen monsters uit vormen die ze tekenen.
- Materiaal: De leerlingen tekenen hun eigen monsters die daarna in een landschap worden geplakt.
- Beschouwing: We lezen het verhaal van Max en de Maximonsters om in de sfeer van monsters te komen.
- Onderzoek: Iedereen tekent zijn eigen monster a.d.h.v. losse vormen.
- Werkwijze: De leerlingen tekenen elk hun monster die we daarna worden alle monsters samengevoegd in een groot monsterlandschap.

Bronnen:

De Lange, S., & Wille, I. (2013-2014). *Museumkidt: Infobundel bij het vakoverschrijdend project muzische vorming - beeld en wereldoriëntatie - tijd* [cursus]. Brussel: Odisee.
 Pas, J. (2011). *Fred Bervoets Prentwerk*. Tielt: Lannoo.

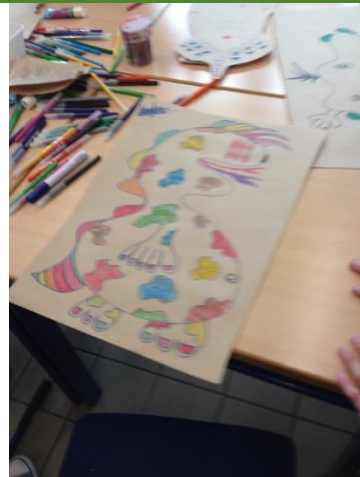
Materiaal:

Boek, inspiratiemateriaal, dobbelstenen, papier, stiften, kleurpotloden, groot papier

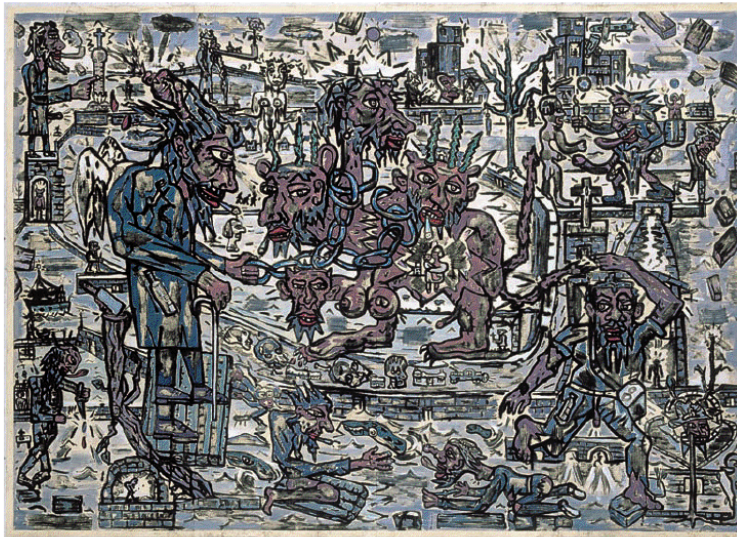
Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>Vertel het verhaal van Max en de Maximonsters. Het verhaal gaat over een jongen die zich graag verkleed en graag kattenkwaad uithaalt. Hij maakt het te bont als verkleed monstertje en vliegt van zijn mama naar zijn kamer. Zonder eten ... Ineens zit Max op een eiland met allemaal grote monsters. Maar hij is niet bang. Integendeel, hij wordt de koning van de Maximonsters. Toch mist hij zijn mama snel en wil terug naar huis varen. Dat doet hij ook, waar hij toch zijn bordje met lekker eten vindt.</p> <p>Als volgende kijken we naar volgend schilderij (zie inspiratiemateriaal)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zie je hier allemaal van monsters? - Wat vind je van het schilderij?

	<ul style="list-style-type: none">- Vind je het eng? Waarom wel/niet?- Welke kleuren worden er gebruikt om het eng te maken?
Uitvoering	<p>Elk kind krijgt een blad. We gaan nu elk ons eigen monstertje tekenen.</p> <ul style="list-style-type: none">- Teken een grote willekeurige vorm op je blad.- Gooi met de dobbelsteen met lichaamsdelen (een staart, een oog, een oor, een poot ...) op. Het lichaamsdeel dat je gooit ga je moeten tekenen.- Gooi nu met de tweede dobbelsteen met getallen van 1 tot 6. Als je bijvoorbeeld 2 gooit, moet je het lichaamsdeel dat je gooide 2 keer tekenen.- Zo maak je je monster.- Kleur je monster ook in met kleuren die jou aan angst of monsters doen denken. <p>Daarna kan je je monster uitknippen en op het grote achtergrond plakken. Zo krijg je "de nachtmerrie van de klas".</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je bent vertrokken vanuit een willekeurige vorm.- Je gebruikt het aantal armen, poten, ogen ...dat je gedubbeld hebt.- Je vindt je eigen figuurtje een monster.
Nabeschuiving	<p>We bekijken ons monsterlandschap. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welk monster valt op? Waarom?- Welk monster vind je het engst? Waarom?- Wat vind je van ons monsterlandschap?
Voorbeeld van resultaat	

Inspiratiemateriaal

Fred Bervoets - 'Mijn Stad 1' - 1997

3.1.3.4. Mijn letter is – Sanny Winters

<h1>Mijn letter is</h1>		1 ^{ste} graad	Individueel
<p>Kunstvormen en materiaal:</p> 			
<p>Kunstenaars: Sanny Winters</p>			
<p>Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)</p> <p>VVKBaO:</p> <p>BESCHOUWEN</p> <p>2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben</p> <p>2.1. Zien dat de wereld rondom ons in beelden spreekt</p> <p>2.4. Informatie halen uit beelden</p> <p>CREËREN</p> <p>6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren</p> <p>6.4. Ervaren dat niet alleen het verhalende van belang is, maar dat ook de vorm en de presentatie belangrijk zijn.</p> <p>7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven</p> <p>7.1. Ervaren dat gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en in een persoonlijke stijl</p> <p>BEELDASPECTEN</p> <p>11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen</p> <p>11.4. Verschillende soorten lijnen toepassen in tekenwerk</p> <p>12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen</p> <p>12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes</p> <p>12.9. Beseffen dat vormen een emotionele lading en karaktereigenschappen kunnen hebben zoals agressief, slap, sierlijk, robuust</p> <p>12.10. Beseffen dat vormen symbool kunnen staan voor inhoud</p> <p>13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen</p> <p>13.12. De symboolwaarde van kleuren illustreren</p> <p>13.13. Illustreren dat kleuren persoonlijke gevoelens kunnen oproepen</p> <p>MATERIALEN EN TECHNIEKEN</p> <p>16. De leerlingen kunnen het materiaal verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken</p> <p><u>Wereldoriëntatie – Mens en Medemens</u></p> <p>4.1 Kinderen ontwikkelen een gedifferentieerd beeld van zichzelf.</p> <p>OVSG:</p> <p><u>Muzische vorming – Beeld</u></p> <p>OMGAAN MET MIDDELEN</p> <p>1. Exploreren</p> <p>1.4. Door te praten over visuele of tactiele ervaringen, worden waarnemingen in verband met beeldende expressie versterkt.</p> <p>2. Experimenteren</p> <p>2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,</p> <p>3. Vormgeven</p>			

3.4. Kinderen kunnen de materialen en hulpmiddelen met voldoende inzicht en vaardigheden gebruiken om vorm te geven aan de eigen belevingswereld.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

5. Kinderen ervaren dat beeldelementen de zeggingskracht van een werk kunnen vergroten.

6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.

7. Kinderen herkennen en verwoorden op welke manier anderen bepaalde vormgevingsproblemen hebben aangepakt.

Wereldoriëntatie – Mens

1. Sociale cognitie

1.1. Bewust zijn van jezelf: weten wat je voelt, denkt en doet (zelfkennis).

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.4. Zich open stellen om plezier en voldoening te vinden in het beeldend vormgeven en ruimte te laten voor de verbale begeleiding.

1.5. Verschillende technieken en materialen onderzoeken en uitproberen, rekening houdend met vorm, kleur en compositie om tot beeldend werk te komen.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Muzische vorming – Attitudes

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

6.5. Respect tonen voor uitingen van leeftijdsgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Wereldoriëntatie – Mens

Leerplan is zoek in de BIB.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen hun eigen talenten, favoriete kleuren, hobby's benoemen.
- De leerlingen kunnen de eerste letter van hun naam tekenen op een persoonlijke manier.
- De leerlingen kunnen uitleggen waarom hun letter bij hun persoonlijkheid past.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen ontwerpen hun eerste letter van hun naam a.d.h.v. de illustraties van Sanny Winters.
- Vorm: De leerlingen werken met kleuren en vormen die bij hun passen.
- Materiaal: De leerlingen maken gebruik van tekenmateriaal om hun letter te ontwerpen.
- Beschouwing: We bekijken de illustraties van Sanny Winters en bespreken hun kenmerken.
- Onderzoek: De leerlingen brainstormen over hun talenten, favoriete kleuren, hobby's, dromen, enz... om hun eigen letter te ontwerpen.
- Werkwijze: De leerlingen ontwerpen a.d.h.v. hun brainstorm hun letter en tekenen deze met verscheidene tekenmaterialen.

Bronnen:

Winters, S. (2014). *Belgium Extra Bold: Heroes - contrasts - icons - facts*. Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Papier, potlood, stiften en kleurpotloden

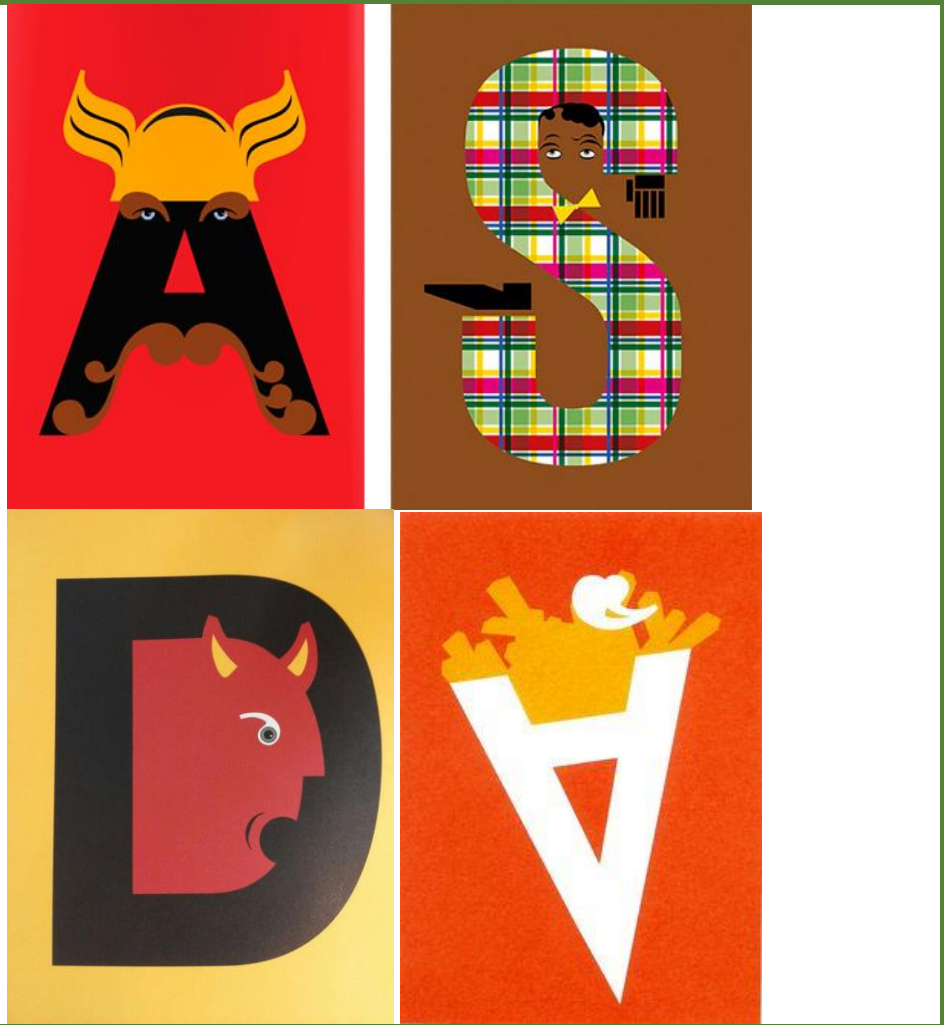
Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	We bekijken enkele illustraties. Volgende vragen worden gesteld: - Wat beelden de letters uit denken jullie?

	<ul style="list-style-type: none">- Welke kleuren gebruikt ze? Waarom?- Welke vormen gebruikt ze? Waarom? <p>Als je nu jouw eerste letter van je naam zou moeten ontwerpen, moet je goed nadenken wat je erin wil zetten:</p> <ul style="list-style-type: none">- Heb je speciale talenten?- Welke kleur spreekt jou aan?- Heb je een speciaal kenmerk?- Heb je een hobby dat jou typeert?- ...
Uitvoering	<p>Nu is het aan de leerlingen om hun letter echt vorm te geven. Als eerste tekenen ze de eerste letter van hun naam. Daarna gaan ze er vormen aan toevoegen, het een kleur geven, het een patroon geven aan de hand van alle kenmerken die we hierboven hebben besproken. Als je een schets (snelle tekening) hebt gemaakt van je letter, kan je hem echt beginnen tekenen. Om de letter te ontwerpen kan je stiften, kleurpotloden, waskrijt ... gebruiken. Alles kies je zelf. Je gebruikt wat jou het meeste ligt. Als je letter af hebt, kan je hem inkaderen of ook inscannen. Zo kan je hem altijd gebruiken.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je letter is de eerste letter van je naam.- Je letter heeft elementen die jou beschrijven.- Je kan uitleggen waarom die letter bij jou past.
Nabeschouwing	<p>De letters worden opengesteld. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welke letter hoort bij wie?- Hoe zie je dit?- Welke elementen vind je leuk?- Wat vind je leuk gedaan?- Bij wie past zijn letter echt goed?
Voorbeeld van resultaat	

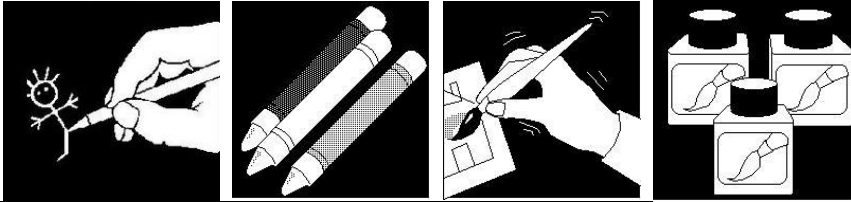

Inspiratiemateriaal

3.1.3.5. Vogels – Carll Cneut

<h1>Vogels</h1>		1 ^{ste} en 2 ^{de} graad	Individueel of per twee
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Carll Cneut			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
1. Openstaan voor beelden			
1.4. Ontdekkingstochten naar beelden te ondernemen			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.3. De mogelijkheden van materialen en technieken leren kennen			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan			
BEELDASPECTEN			
11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen			
11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in tekenwerk			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen			
13.10. Harmonie illustreren door gelijkheid en/of door tegenstelling van kleur			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
16. De leerlingen kunnen het materiaal verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
2. Experimenteren			
2.1. Kinderen onderzoeken al doende de diverse mogelijkheden en onderlinge verhoudingen van materialen.			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			
3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.			

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

3. Kinderen praten over het werk van anderen.
4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

- 1.1. Leren kijken en door het verwoorden van het geobserveerde komen tot een persoonlijk waardeoordeel.
- 1.2. Verschillende materialen en gereedschap verkennen.
- 1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.
- 1.5. Het gebruik van technieken en materialen verder uitdiepen en vervolmaken, rekening houdend met vorm, kleur en compositie, bij de verwezenlijking van een beeldend werk.

Muzische vorming – Attitudes

- 6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen luisteren aandachtig naar een verhaal.
- De leerlingen observeren details van getekende vogels door ze na te tekenen.
- De leerlingen ontdekken de materialen ecoline en waskrijt.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen ontdekken de tekenkunst van Carll Cneut.
- Vorm: De leerlingen leren kenmerken van tekeningen te bekijken en proberen deze na te tekenen zodat ze dezelfde tekening creëren.
- Materiaal: De leerlingen leren werken met de effecten van ecoline.
- Beschouwing: De leerlingen luisteren naar het verhaal ‘De Gouden Kooi’ waarbij Carll Cneut de tekeningen maakt.
- Onderzoek: We bekijken de tekeningen van Carll Cneut grondig en gaan dieper in op zijn tekenkunst.
- Werkwijze: Kinderen tekenen een van de vogels van Carll Cneut door middel van ecoline en waskrijt.

Bronnen:

Cneut, C. (2014). *Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut*. Wielsbeke: De Eenhoorn.
Castagnoli, A. (2014). *De Gouden Kooi*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Materiaal:

Bruin inpakpapier, waskrijt, penselen en blauwe ecoline

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We lezen het verhaal ‘De Gouden Kooi’ van Anna Castagnoli. De illustraties in het boek zijn getekend door Carll Cneut. Na het lezen van het verhaal bekijken we de prenten. Deze heb ik uitgeprint zodat we ze beter kunnen bekijken. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat vind je van de prenten? - Welke spreekt je aan? Waarom? - Welke kleuren gebruikt hij? - Zien de vogels er echt uit? - Wat vind je er speciaal aan?

Uitvoering	<p>Kies één van de vogels die jou het meeste aanspreekt. Naam een bruin papier en waskrijt. Probeer de vogels na te tekenen in detail. Let op elke veer, poot ... die Carlil ook tekende. Teken de contouren van de vogel na. Daarna kleur je hem in met waskrijt. De kleuren mag je zelf kiezen. Pas op dat je enkel de vogel inkleuren, niet de rest. Als je vogel klaar is, neem je blauwe ecoline en een penseel. Nu maak je heel het papier blauw. Het is net alsof hij in de lucht vliegt. Je kan ook over de tekening gaan, want ecoline is een speciale verf die waskrijt niet kleurt.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- De vogel lijkt op de oorspronkelijke vogel die je koos. De kleuren mogen verschillen.- Je speelde met kleuren om je vogel een mooi uiterlijk te geven.- Je gebruikte ecoline om de lucht in te kleuren.
Nabeschuwing	<p>We leggen de vogels open in de klas. Er wordt even naar gekeken en dan nabesproken.</p> <ul style="list-style-type: none">- Leg de originele vogel naast de nieuwe vogels.- Zien jullie de gelijkenis?- Welke spreken jullie nu aan?- Wat vind je goed gelukt?- Is er één dat je mooier vind dan het originele? Waarom?
Voorbeeld van resultaat	 <p>The image shows a child's artwork on a piece of paper. The background is a deep blue, textured surface created with ecoline. In the center, a bird is drawn with vibrant, multi-colored feathers in shades of red, yellow, green, and blue. The bird has a long, thin neck and a small head. To the right of the bird, there is a simple yellow oval shape. The entire drawing is set against a light-colored wooden surface.</p>

Inspiratiemateriaal	
Extra materiaal	<p>BOEKEN: Cneut, C. (2014). Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut. Wielsbeke: De Eenhoorn. Castagnoli, A. (2014). De Gouden Kooi. Wielsbeke: De Eenhoorn.</p>

3.1.3.6. Doorgeefportret – Jan Fabre

Doorgeefportret		1 ^{ste} en 2 ^{de} graad	Kleine groepjes
Kunstvormen en materiaal: 			
Kunstenaars: Jan Fabre			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34) VVKBaO: <u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u> BESCHOUWEN 2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben 2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden 4. Strategieën aanwenden om zinvoller te beschouwen 4.2. Details in werkstukken van dichtbij bekijken CREËREN 5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren 5.3. De mogelijkheden van materialen en technieken leren kennen 7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven 7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan 8. Strategieën aanwenden bij het creëren 8.8. Een werkstuk langzaam laten groeien BEELDASPECTEN 12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen 12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes MATERIALEN EN TECHNIEKEN 16. De leerlingen kunnen het materiaal verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken OVSG: <u>Muzische vorming – Beeld</u> OMGAAN MET MIDDELEN 1.3. Kinderen genieten ervan met de materialen te exploreren. 1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen. 1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen. 2. Experimenteren 2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging, 2.6. Kinderen onderzoeken de mogelijkheden en beperking van materialen, hulpmiddelen en beeldelementen in combinatie met elkaar. 3. Vormgeven 3.6. Kinderen vinden plezier en voldoening in het beeldend vormgeven. 3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk. BESCHOUWEN			

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.
3. Kinderen praten over het werk van anderen.

GO!:Muzische vorming – Domein beeld

- 1.2. Verschillende materialen en gereedschap verkennen.
- 1.4. Genieten van het beeldend vormgeven en ruimte laten voor de verbale begeleiding tijdens de beeldende belevenis, zowel in groep als individueel.
- 1.5. Verschillende technieken en materialen onderzoeken en uitproberen, rekening houdend met vorm, kleur en compositie om tot beeldend werk te komen.

Muzische vorming – Attitudes

- 6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken
- 6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.
- 6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen een vorm maken uit klei.
- De leerlingen kunnen bestaande vormen uit klei veranderen.
- De leerlingen kunnen samenwerken aan een product.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen maken portretten uit klei met als voorbeeld Jan Fabre.
- Vorm: De leerlingen kijken naar de details in de gezichten.
- Materiaal: De leerlingen werken met klei.
- Beschouwing: De leerlingen kijken naar de werken van Jan Fabre en deze worden besproken.
- Onderzoek: De leerlingen ontdekken hoe ze klei kunnen bewerken en hoe ze details kunnen aanbrenge.
- Werkwijze: De leerlingen maken speciale portretten uit klei door de portretten steeds door te schuiven.

Bronnen:

Fabre, J. (sd). Opgehaald van Jan Fabre: <http://janfabre.be/>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, klei en ijzerdraad

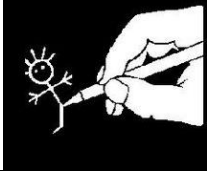
Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken enkele werken van Jan Fabre. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zien jullie op de werken? - Wat vinden jullie ervan? - Wat is er speciaal aan? - Kan je er iets in herkennen?
Uitvoering	<p>Iedereen krijgt een stuk klei. Ze mogen hier wat mee experimenteren. De bedoeling is dat ze er een portret mee maken. Hier geef je ze genoeg tijd om dit te creëren.</p> <p>Daarna wordt het gezicht één plaats doorgegeven. Deze persoon mag nu langs een andere kant een ander gezicht maken of iets veranderen aan het vorige. Elke keer krijgen ze vijf minuten tijd om iets te veranderen. Dan wordt het gezicht weer doorgegeven. Zo doen we dit enkele keren. Nu zullen er vreemde portretten ontstaan.</p> <p>Voorwaarden:</p>

	<ul style="list-style-type: none">- Je maakte de eerste keer een herkenbaar gezicht.- Je veranderde iets aan het oorspronkelijke werk.- Je gebruikte enkel je handen. <p>Tip: Laat de leerlingen beginnen met een stuk klei dat groot genoeg is. Zo hebben de leerlingen genoeg ruimte om iets te veranderen aan de portretten. Het is ook makkelijker om grotere stukken te bewerken. Wanneer je dit doet, kunnen er echt prachtige resultaten uit voortkomen.</p>
Nabeschouwing	De hoofden worden allemaal op een rij gezet. <ul style="list-style-type: none">- Wat vonden jullie van de opdracht?- Vonden jullie het makkelijk of moeilijk?- Wat vinden jullie van de resultaten?- Lijken ze op de werken dat Jan Fabre maakt?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	

Dieren		1 ^{ste} en 2 ^{de} graad	Individueel
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Carll Cneut			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
1. Openstaan voor beelden			
1.4. Ontdekkingstochten naar beelden te ondernemen			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.3. De mogelijkheden van materialen en technieken leren kennen			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.2. Intens observeren en verbeelden om het creëren te bevorderen			
BEELDASPECTEN			
11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen			
11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in tekenwerk			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen			
13.10. Harmonie illustreren door gelijkheid en/of door tegenstelling van kleur			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
16. De leerlingen kunnen het materiaal verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken			
<u>Wereldoriëntatie – Mens en natuur</u>			
7.3. Kinderen ontdekken in hun omgeving een aantal levensgemeenschappen of biotopen.			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.1. De kinderen staan open voor nieuwe materialen.			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
2. Experimenteren			
2.1. Kinderen onderzoeken al doende de diverse mogelijkheden en onderlinge verhoudingen van materialen.			

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

2. Kinderen praten over beelden uit hun omgeving.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

Wereldoriëntatie – Natuur

LEVENDE NATUUR

6. De leerlingen zien duidelijke overeenkomsten en verschillen in het dierenrijk (uiterlijk, woonplaats, voedsel, ...).

12. De leerlingen herkennen en benoemen een aantal veelvoorkomende dieren uit de omgeving.

16. De leerlingen weten dat verschillende planten en dieren in een bepaalde biotoop thuishoren.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Leren kijken en door het verwoorden van het geobserveerde komen tot een persoonlijk waardeoordeel.

1.2. Verschillende materialen en gereedschap verkennen.

1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.

1.5. Verschillende technieken en materialen onderzoeken en uitproberen, rekening houdend met vorm, kleur en compositie om tot beeldend werk te komen.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Muzische vorming – Attitudes

6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen luisteren aandachtig naar een verhaal.
- De leerlingen tekenen dieren door observatie.
- De leerlingen tekenen dieren met pastelkrijt.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen ontdekken de tekenkunst van Carll Cneut.
- Vorm: De leerlingen leren de tekenkunst van Carll Cneut kennen. Ze tekenen hierna zelf een dier.
- Materiaal: De leerlingen leren werken met pastelkrijt.
- Beschouwing: De leerlingen luisteren naar het verhaal 'De Gouden Kooi' waarbij Carll Cneut de tekeningen maakte.
- Onderzoek: We bekijken de tekeningen van Carll Cneut grondig en gaan dieper in op zijn tekenkunst.
- Werkwijze: Kinderen tekenen dieren die ze kennen of waar we naar op zoek zijn gegaan met pastelkrijt. Ze proberen de stijl van Carll Cneut te evenaren.

Je kan hier in thema werken: kriebelbeestjes, winterdieren, roofdieren, een dag in de dierentuin.

Bronnen:

Cneut, C. (2014). *Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Castagnoli, A. (2014). *De Gouden Kooi*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Materiaal:

Boek 'Gouden Kooi', Inspiratiemateriaal dieren, papier en pastelkrijt

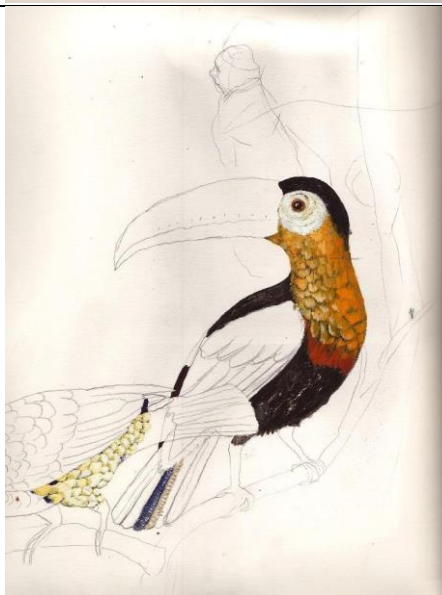
Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We lezen het verhaal 'De Gouden Kooi' van Anna Castagnoli. De illustraties in het boek zijn getekend door Carll Cneut. Na het lezen van het verhaal bekijken we de prenten. Deze heb ik uitgeprint zodat we ze beter kunnen bekijken. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vind je van de prenten?- Welke spreekt je aan? Waarom?- Welke kleuren gebruikt hij?- Zien de vogels er echt uit?- Wat vind je er speciaal aan?
Uitvoering	<p>Geef de leerlingen de opdracht om nu na te denken over een dier dat zij graag willen tekenen. Hier kan je dus verschillende thema's rond dieren in verwerken. Als je thema kriebelbeestjes is, kan je eerst les geven over kriebelbeestjes en dan deze beeldopdracht doen. Of als je op uitstap bent geweest naar de dierentuin, kan je daarna werken met dieren die ze daar gezien hebben. En ga zo maar door. Je zoekt de foto's binnen dit diertema en laat de leerlingen ze observeren. Ze kiezen een foto van het dier dat ze graag willen tekenen.</p> <p>Ze tekenen met pastelkrijt het dier zo precies mogelijk na van de foto. Pastelkrijt is een ander soort tekenmateriaal waar ze kennis mee maken. Het geeft meer het effect dat Carll Cneut creëert in zijn tekeningen.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je hebt een dier getekend dat binnen het thema past.- Je dier is herkenbaar voor de andere leerlingen.- Je maakt gebruik van pastelkrijt.
Nabeschouwing	<p>We leggen de dieren verspreid in de klas. Er worden volgende vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welk dier spreekt jullie aan?- Wat vind je er zo speciaal aan?- Wat heeft de tekenaar gedaan dat het zo speciaal maakt?- Welke dieren zie je allemaal?- Hoe ging het om met het pastelkrijt zo te werken?- Vind je dat dit een mooi effect geeft?

Voorbeeld van resultaat

Inspiratiemateriaal

+ Foto's dieren naar eigen keuze

Extra materiaal

BOEK:
Castagnoli, A. (2014). De Gouden Kooi. Wielsbeke: De Eenhoorn.

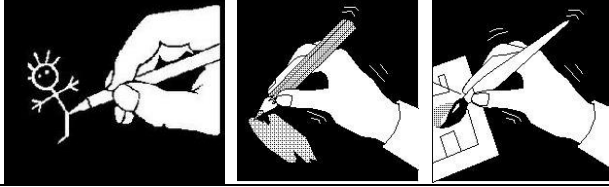
3.1.3.8. Tatoeër jouw boerderijdier – Wim Delvoye

Tatoeër jouw boerderijdier

1ste en 2^{de}
graad

Individueel

Kunstvormen en materiaal:

Kunstenaars:

Wim Delvoye

Leerplandoelen: **Zie voetnoot 47 (p.34)**

VVKBaO:

Muzische vorming – Beeldopvoeding

2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben

2.1. zien dat de wereld rondom ons in beelden 'spreekt'

3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken achterhalen in beelden

3.1. Beeldaspecten herkennen en begrijpen

3.3. De culturele context duiden

3.7. De bedoeling van de beelden achterhalen

CREËREN

7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven

7.1. Ervaren dat eigen gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en in een persoonlijke stijl

7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan

BEELDASPECTEN

11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen

11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in tekenwerk

13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen

13.10. Harmonie illustreren door gelijkheid en/of door tegenstelling in kleur

13.12. De symboolwaarde van kleur illustreren

MATERIALEN EN TECHNIEKEN

17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen

Wereldoriëntatie – Mens en natuur

7.3. Kinderen ontdekken in hun omgeving een aantal levensgemeenschappen of biotopen.

OVSG:

Muzische vorming – Beeld

OMGAAN MET MIDDELEN

1. Exploreren

1.4. Door te praten over visuele of tactiele ervaringen, worden waarnemingen in verband met beeldende expressie versterkt.

1.7. Kinderen ontdekken beeldelementen.

2. Experimenteren

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.
 3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

3. Kinderen praten over het werk van anderen.
 5. Kinderen ervaren dat beeldelementen de zeggingskracht van een werk kunnen vergroten.
 6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.

Wereldoriëntatie – Natuur

LEVENDE NATUUR

6. De leerlingen zien duidelijke overeenkomsten en verschillen in het dierenrijk (uiterlijk, woonplaats, voedsel, ...).
 12. De leerlingen herkennen en benoemen een aantal veelvoorkomende dieren uit de omgeving.
 16. De leerlingen weten dat verschillende planten en dieren in een bepaalde biotoop thuishoren.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Inzien dat een werkstuk ontstaan is door een samenhang van ideeën, gevoelens, materialen en technieken.
 1.3. De zintuigen gebruiken bij het kritisch observeren van de aangeboden beeldinformatie.
 1.5. Verschillende technieken en materialen onderzoeken en uitproberen, rekening houdend met vorm, kleur en compositie om tot beeldend werk te komen.

Muzische vorming – Attitudes

6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken
 6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

Lesdoelen:

- De leerlingen tatoeëren hun boerderijdier o.b.v. de werken van Wim Delvoye.
- De leerlingen tatoeëren hun boerderijdier m.b.v. verf.
- De leerlingen kunnen hun boerderijdier een extra dimensie geven d.m.v. tattoos.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: Tatoeër jouw boerderijdier zoals de varkens van Wim Delvoye.
- Vorm: De leerlingen geven hun boerderijdier een ander uiterlijk.
- Materiaal: De leerlingen versieren hun dier met verf.
- Beschouwing: We bekijken de werken van Wim Delvoye en bespreken deze.
- Onderzoek: De leerlingen bedenken hoe ze hun dier een nieuw uiterlijk kunnen geven.
- Werkwijze: De leerlingen tatoeëren hun gekozen boerderijdier met verf.

Bronnen:

Delvoye, W. (sd). Opgehaald van Wim Delvoye: <https://www.wimdelvoye.be/>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, klei of speelgoedieren, penselen en verf

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	We bekijken de varkens van Wim Delvoye en volgende vragen worden gesteld: <ul style="list-style-type: none"> - Vinden jullie het mooi wat hij met de varkens heeft gedaan? - Welke vind je inspirerend? Waarom? - Welke kleuren worden er gebruikt?
Uitvoering	De kinderen kiezen een boerderijdier (figuurtjes). De leerlingen mogen hun boerdier nu tatoeëren. Het is belangrijk dat ze nadenken over het patroon

	<p>en de kleuren die ze gaan gebruiken. Je laat de leerlingen eerst een schets maken met hun gekozen patroon en kleuren. We bekijken deze schetsen van een afstand.</p> <ul style="list-style-type: none">- Passen de kleuren bij elkaar?- Passen de kleuren in het patroon? <p>Als ze tevreden zijn met hun ontwerp, mogen ze het patroon met verf aanbrengen op hun boerderijdier.</p> <p>Tip: je kan in een thema werken om het dier te tatoeëren. Je kan hen bijvoorbeeld dieren laten bewerken in thema kerst, seizoenen, verjaardag ...</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je maakte een ontwerp vooraf.- Je boerderijdier heeft een nieuw uiterlijk.- Je boerderijdier heeft een tattoo met bij elkaar passende kleuren en patronen aangebracht met verf.
Nabeschouwing	<p>We stellen alle dieren ten toon. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welk dier vind je mooi? Waarom?- Moest je één van dieren kunnen kiezen in de speelgoedwinkel, welk dier zou je kiezen? Waarom?- Vond je het leuk om te doen? <p>Tip: Als de dieren droog zijn, kan je de dieren gebruiken in de speelhoek van je klas.</p>
Voorbeeld van resultaat	Nog geen voorbeeld
Inspiratiemateriaal	

3.1.3.9. Collage – Anne-Mie Van Kerckhoven

<h1>Collage</h1>		1 ^{ste} en 2 ^{de} graad	Individueel
<p>Kunstvormen en materiaal:</p> 			
<p>Kunstenaars: Anne-Mie Van Kerckhoven</p>			
<p>Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)</p> <p>VVKBaO: <u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u> BESCHOUWEN</p> <ol style="list-style-type: none">1. Openstaan voor beelden1.5. Beelden te bewonderen en verwonderd te zijn over diverse beelden3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken achterhalen in beelden3.1. Beeldaspecten herkennen en begrijpen3.4. Het verband verwoorden tussen materialen en de indrukken die ze veroorzaken <p>CREËREN</p> <ol style="list-style-type: none">5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren5.1. Experimenteren met allerlei materiaal (twee- en driedimensionaal)7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven7.4. Aanvoelen wanneer een werkstuk 'afgewerkt' is. <p>BEELDASPECTEN</p> <ol style="list-style-type: none">10. Het beeldaspect ruimte ervaren en toepassen10.4. De oppervlakte van het tekenpapier functioneel aanwenden10.7. Ruimtelijke relaties aangeven door overlapping en afsnijding13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen13.11. De begrippen koude en warme kleuren, lichte en donkere, vrolijke en sombere kleuren toepassen15. Het beeldaspect textuur ervaren en toepassen15.1. De begrippen hard, zacht, ruw, glad, harig, stekelig, blinkend ... illustreren <p>MATERIALEN EN TECHNIEKEN</p> <ol style="list-style-type: none">17. De leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen <p>OVSG: <u>Muzische vorming – Beeld</u> OMGAAN MET MIDDELEN</p> <ol style="list-style-type: none">1. Exploreren1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen.1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.1.7. Kinderen ontdekken beeldelementen.1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.2. Experimenteren			

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging, ...

2.6. Kinderen onderzoeken de mogelijkheden en beperking van materialen, hulpmiddelen en beeldelementen in combinatie met elkaar.

3. Vormgeven

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

3.4. Kinderen kunnen de materialen en hulpmiddelen met voldoende inzicht en vaardigheden gebruiken om vorm te geven aan de eigen belevingswereld.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

5. Kinderen ervaren dat beeldelementen de zeggingskracht van een werk kunnen vergroten.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Leren kijken en door het verwoorden van het geobserveerde komen tot een persoonlijk waardeoordeel.

1.2. De mogelijkheden van verschillende materialen ontdekken.

1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Muzische vorming – Attitudes

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen enkele kenmerken van een collage opsommen.
- De leerlingen kunnen een collage maken m.b.v. diverse materialen.
- De leerlingen experimenteren met een breed aanbod aan materialen.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen maken een collage a.d.h.v. de werken van Anne-Mie Van Kerckhoven.
- Vorm: De leerlingen kijken naar de verschillende elementen die een collage vorm geven.
- Materiaal: De leerlingen gebruiken verscheidene materialen om hun collage vorm te geven en kopiëren deze.
- Beschouwing: We bekijken de werken van Anne-Mie Van Kerckhoven en bespreken de kenmerken van collage hierbij.
- Onderzoek: De kinderen experimenteren met alle beschikbare materialen om een collage te vormen.
- Werkwijze: Door met verschillende materialen te werken, krijgen we speciale resultaten. Ook door ze daarna te kopiëren, wordt het effect nog groter.

Bronnen:

Snauiwaert, D., Walker, H., Van den Bossche, P., Seyfarth, L. (2011) *Anne-Mie Van Kerckhoven*.

Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, papier, lijm, schaar, plakband, tape, tijdschriften, plasticine, touw, pluimen, stempels... en kopieermateriaal

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken enkele werken van Anne-Mie Van Kerckhoven. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat zie je allemaal?- Welke collage vind je inspirerend?- Waarom zou dit een collage noemen?- Welke kleuren gebruikt ze?- Maakt ze gebruik van letters?- ...
Uitvoering	<p>De leerlingen nemen elk een blad. Ze mogen hier op experimenteren met alle beschikbare materialen zoals stof, touw, waskrijt, verf, papier, plasticine, enz... Ze mogen volledig doen wat ze willen.</p> <p>Als ze tevreden zijn met het resultaat, mogen ze dat op het kopieerapparaat leggen en er een kopie van nemen. Nu hebben ze een echte collage gemaakt.</p> <p>Tip: Je kan ook in een thema werken en de leerlingen dus enkel met afvalmateriaal, bloemen, stof, enz... laten werken</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je maakt gebruik van verscheidene materialen.- Je werkt met verscheidene kleuren.- Je speelt met overlappingsen en dikte.
Nabeschuiving	<p>We bekijken elkaar collages. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welke collage spreekt je aan?- Wat spreekt je aan?- Wat heb je van leuke materialen ontdekt?- Was je versie meteen gelukt?
Voorbeeld van resultaat	

3.1.3.10. Schilderij hervormd – Hans Memling

Schilderij hervormd		1 ^{ste} en 2 ^{de} graad	Individueel of duo's
Kunstvormen en materiaal:			
		OF	
OF Andere materialen			
Kunstenaars: Hans Memling			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken achterhalen in beelden			
3.1. Beeldaspecten herkennen en begrijpen			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.1. Experimenteren met allerlei materialen			
6. Mogelijkheden van de beeldtaal gericht leren hanteren			
6.3. Alleen materialen en technieken kiezen volgens bepaalde doelen			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.5. Specifieke materialen en technieken aanwenden om bepaalde beeldaspecten te realiseren			
BEELDASPECTEN			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.1. Vormen onderscheiden en ordenen op grootte en vormsoort			
12.3. Bovengenoemde begrippen en vormen, herkennen, benoemen en verwerken in een samengestelde vorm			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen.			
1.7. Kinderen ontdekken beeldelementen.			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			
3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.			
BESCHOUWEN			
3. Kinderen praten over het werk van anderen.			
4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.			
7. Kinderen herkennen en verwoorden op welke manier anderen bepaalde vormgevingsproblemen hebben aangepakt.			

GO!: Muzische vorming – Domein beeld

1.2. Verschillende materialen en gereedschap verkennen.

1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.

1.5. Het gebruik van technieken en materialen verder uitdiepen en vervolmaken, rekening houdend met vorm, kleur en compositie, bij de verwezenlijking van een beeldend werk.

Muzische vorming – Attitudes

6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen vormen aanduiden in een schilderij.
- De leerlingen kunnen vormen terug vinden en met allerlei soorten materialen werken.
- De leerlingen kunnen een schilderij reconstrueren met dagdagelijkse materialen.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen vervormen het schilderij met andere materialen en leren daarbij naar de details van het schilderij kijken.
- Vorm: De leerlingen bekijken de vormen van de voorwerpen met de vormen in de schilderijen.
- Materiaal: De leerlingen werken met verschillende materialen binnen een bepaald thema.
- Beschouwing: We bekijken de schilderijen van Hans Memling en bespreken de vormen erin.
- Onderzoek: De leerlingen gaan op zoek tussen het materiaal welke vormen overeenkomen met de vormen in het schilderij.
- Werkwijze: De leerlingen leggen het schilderij opnieuw maar nu met de verschillende voorwerpen.

Bronnen:

(sd). *Giuseppe Arcimboldo: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.giuseppe-arcimboldo.org/>

(sd). *Hans Memling: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.hansmemling.org/>

Materialen:

Inspiratiemateriaal, materialen in thema, inspiratiemateriaal om op te werken

Tip:

Je kan als leerkracht een verzamelfiche opstellen waarop alle zaken die ze zouden kunnen meebrengen op vermeld staan. Hierbij moet je wel plaats laten voor eigen inbreng van de kinderen.

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	We bekijken de schilderijen van Hans Memling. Volgende vragen worden gesteld: <ul style="list-style-type: none">- Wat zie je op de schilderijen?- Welke vormen zie je in het schilderij?- Welke kleuren werden er gebruikt?- Wat vond je van de schilderijen?
Uitvoering	Het volgende deel van de opdracht hangt af in welk thema je werkt. Voorbeelden van thema's zijn groeten, fruit, tuingereedschap of snoep. Je verzamelt hieronder allemaal voorwerpen.

	<p>Ze moeten nu het schilderij namaken met de voorwerpen die ze tot hun beschikking hebben. Ze moeten hierbij dus naar de juiste vormen en kleuren zoeken om het schilderij zo precies mogelijk na te leggen.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Het originele schilderij is te herkennen in jouw nieuwe versie- Je maakte gebruik van de voorwerpen.
Nabeschouwing	<p>We bekijken de nieuwe schilderijen. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vinden jullie van de nieuwe schilderijen?- Vond je het moeilijk?- Vond je het leuk? <p>We kijken nu eens naar een kunstenaar (Arcimboldo) die dit als zijn eigenschap doet.</p> <p>Als je les stroef verloopt, kan je dit ook al eens laten zien. Dan krijgen ze misschien een idee hoe het werkt.</p> <div data-bbox="459 801 1267 1308"></div>
Voorbeeld van resultaat	<div data-bbox="459 1352 922 1863"></div> <div data-bbox="922 1352 1385 1863"></div>

Inspiratiemateriaal

3.1.3.11. Surrealistische collage – René Magritte

Surrealistische collage		2 ^{de} graad	Individueel
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: René Magritte			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
3. Inhouden, beeldaspecten, technieken en materialen achterhalen in beelden			
3.3. De culturele context duiden			
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te beschouwen			
4.6. Bewust zijn van het feit dat een vastgelegd beeld een subjectieve weergave is van de werkelijkheid			
CREËREN			
6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren			
6.3. Allerlei materialen en technieken kiezen volgens bepaalde doelen			
BEELDASPECTEN			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.5. Een vorm zodanig versieren dat het karakter ervan wordt versterkt			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			
3.4. Kinderen kunnen de materialen en hulpmiddelen met voldoende inzicht en vaardigheden gebruiken om vorm te geven aan de eigen belevingswereld			
BESCHOUWEN			
1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken			
6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben			
GO!:			
<u>Muzische vorming – Domein beeld</u>			
1.2. De mogelijkheden van verschillende materialen ontdekken.			
1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.			

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Muzische vorming – Attitudes

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen met hun eigen woorden uitleggen wat surrealisme is.
- De leerlingen maken een collage waar het surrealisme in terug te vinden is.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen leren over het surrealisme. Er wordt gespeeld met werkelijkheid en fantasie.
- Vorm: De leerlingen maken een collage met afbeeldingen die ze vinden in tijdschriften. Hierbij is het belangrijk dat de collage surrealistische kenmerken heeft.
- Materiaal: De leerlingen leren een collage maken
- Beschouwing: De leerlingen bekijken verscheidene schilderijen in detail. Ze bekijken de situatie, plaatsing en het surrealistisch effect ervan.
- Onderzoek: De leerlingen duiden op schilderijen aan wat er niet kan kloppen en leggen uit waarom dit niet kan kloppen en dus surrealistisch zijn.
- Werkwijze: Kinderen maken een surrealistische collage a.d.h.v. tijdschriften.

Bronnen:

Draguet, M. (2009). *Muséemagrittemuseum: museumgids*. Tielt: Lannoo.

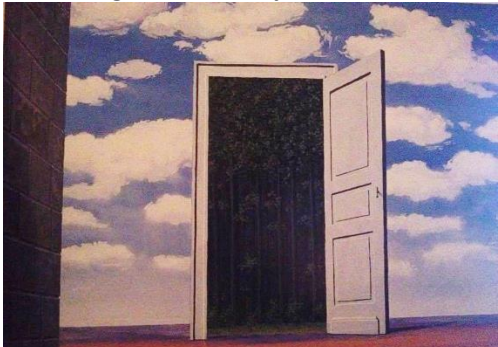
Russo Ricci, R. (2009). *Het kleine atelier van Magritte*. Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, papier, tijdschriften, schaar en lijm

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>De schilderijen waarmee de leerlingen straks aan de slag gaan worden opengelegd op een tafel. De leerlingen mogen beginnen met ze allemaal te bekijken. Ze kunnen er één uitkiezen dat hen het meeste aanspreekt. Dit wordt dan al even besproken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarom koos je net dit schilderij? - Wat sprak je er precies in aan? <p>Dan gaan we een beetje dieper in op de verhalen door enkele beschouwingsvragen te stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is er speciaal aan alle schilderijen? - Zou je dit in het echt kunnen zien? Waarom niet? - Wat klopt er niet in de verschillende schilderijen? - Zijn er nog elementen die opvallen in de schilderijen? - Dit zijn dus surrealistische schilderijen. Wat zou dit dus kunnen betekenen? - Wat is dus een surrealistisch kenmerk in de schilderijen?
Uitvoering	<p>Nu gaan de leerlingen aan de slag. Ze nemen een leeg papier. Nu mogen ze allemaal prenten uit tijdschriften scheuren en maken hier een collage waarin elementen niet kloppen. Het wordt dus een surrealistische collage.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De collage moet bestaan uit verschillende elementen uit tijdschriften.

	<ul style="list-style-type: none">- De collage moet een surrealistisch kenmerk hebben. Er moet iets niet in kloppen.
Nabeschouwing	<p>De schilderijen worden opengelegd. Dan worden de volgende vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat sprak je aan in het schilderij?- Wat vind je er mooi aan?- Wat zou er surrealistisch aan zijn?- Welke zaken kloppen dus niet in het schilderij?- Wat vond je verassend? <p>Ook wordt er nog gevraagd:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vonden jullie het een leuke opdracht? Waarom?- Was het moeilijk of makkelijk? Waarom?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	 <p>René Magritte : "Het rijk der lichten", 1954</p>

René Magritte: De vondeling, 1967

René Magritte: De persoonlijke waarden, 1952

René Magritte: De Grote Oorlog, 1964

René Magritte: Golconda, 1953

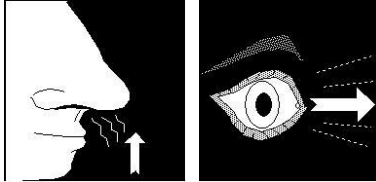

Ruik jij dat schilderij ook?

2^{de}
graad

Individueel

Kunstvormen en materiaal:

Kunstenaars:

Hans Vandekerckhove

Leerplandoelen: **Zie voetnoot 47 (p.34)**

VVKBaO:

Muzische vorming – Beeldopvoeding

BESCHOUWEN

1. Openstaan voor beelden
- 1.4. Ontdekkingstochten naar beelden te ondernemen
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben
- 2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden

BEELDASPECTEN

12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen
- 12.9. Beseffen dat vormen een emotionele lading en karaktereigenschappen kunnen hebben zoals agressief, slap, sierlijk, robuust
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen
- 13.13. Illustreren dat kleuren gevoelens kunnen oproepen

Wereldoriëntatie – overkoepelende doelstellingen

- 0.2. Kinderen uiten hun verwondering over het (on)(be)grijpbare, het goede, het mooie, het mysterieuze, het verrassende ... in de wereld.
- 0.9. Kinderen kunnen nauwkeurig waarnemen met al hun zintuigen.

OVSG:

Muzische vorming – Beeld

BESCHOUWEN

3. Kinderen praten over het werk van anderen.
5. Kinderen ervaren dat beeldelementen de zeggingskracht van een werk kunnen vergroten.
6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.
8. Kinderen genieten ervan naar beeldend werk van zichzelf en anderen te kijken en erover te praten.

Wereldoriëntatie – Mens

1. Sociale cognitie
1. 1. Bewust zijn van jezelf: weten wat je voelt, denkt en doet (zelfkennis).

Wereldoriëntatie – Natuur

2. De leerlingen gebruiken al hun zintuigen bij het exploreren van de natuur.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

- 1.1. Inzien dat een werkstuk ontstaan is door een samenhang van ideeën, gevoelens, materialen en technieken
- 1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Muzische vorming – Attitudes

6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.5. Respect tonen voor uitingen van leeftijdsgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Wereldoriëntatie

Leerplan in zoek in de BIB

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen gevoelens en herinneringen koppelen aan geuren.
- De leerlingen kunnen gevoelens en herinneringen koppelen aan schilderijen.
- De leerlingen kunnen geuren met hun bijhorende gevoelens en herinneringen koppelen aan schilderijen.

Het basisplan (voorbereiding):

Dit is een activiteit waarbij het niet speciaal rond beeldend vormgeven gaat. We leren associaties maken met geuren en deze koppelen aan schilderijen van Hans Vandekerckhove. Geuren roepen namelijk herinneringen aan dingen, mensen en verhalen op. Deze activiteit volgt dus niet het vaste stramien.

Bronnen:

De Lange, S., & Wille, I. (2013-2014). *Museumkidt: Infobundel bij het vakoverschrijdend project muzische vorming - beeld en wereldoriëntatie – tijd* [cursus]. Brussel: Odisee.

Vandekerckhove, H. (2015). *Gimme shelter*. Tielt: Lannoo.

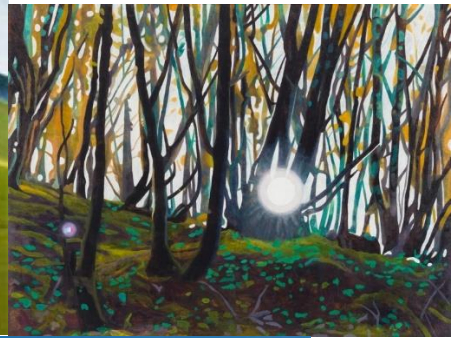
Materiaal:

Schilderijen Hans Vandekerckhove en geurpotjes

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We laten de leerlingen aan verschillende geuren ruiken. Dit zijn geuren zoals babydoekjes, oud boek, eau de cologne, lavendel, scheerschuim, kaneel, aarde, honing, look, enz...</p> <p>De leerlingen vertellen waar ze aan denken bij de geuren. Ze vertellen hun associaties aan elkaar en wisselen gedachten uit.</p>
Uitvoering	<p>Nadat ze associaties hebben gemaakt, mogen de kinderen de schilderijen van Hans Vandekerckhove bekijken.</p> <p>Daarna kiezen ze een geur en koppelen deze aan een schilderij. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan je uitleggen waarom je bij dit schilderij gaat staan? - Waarom doet dit schilderij jou denken aan de geur in het potje? - Wat bedoel je als je zegt dat dit schilderij lekker ruikt of stinkt?
Nabeschouwing	<p>Er wordt nog even nabesproken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vond je dit moeilijk om te doen? Of juist makkelijk? Waarom?

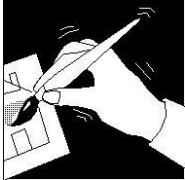

Inspiratiemateriaal

3.1.3.13. Laat het sneeuwen – Pieter Breugel

Laat het sneeuwen		2 ^{de} graad	Individueel
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Pieter Breugel			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken achterhalen in beelden			
3.1. Beeldaspecten herkennen en begrijpen			
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te beschouwen			
4.2. Details van werkstukken van dichtbij bekijken			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.2. Mogelijkheden van de beeldtaal ontdekken door werkstukken te maken			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.5. Specifieke materialen en technieken aanwenden om bepaalde beeldaspecten te realiseren			
BEELDASPECTEN			
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen			
13.1. Kleuren onderscheiden en ordenen			
13.4. Beseffen dat je een nieuwe kleur kunt maken door twee of meer kleuren te mengen en dat toepassen			
13.7. Een kleur lichter of donkerder maken door mengen			
13.11. De begrippen koude en warme kleuren, lichte en donkere, vrolijke en sombere toepassen			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
16. De leerlingen kunnen het materiaal verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.7. Kinderen ontdekken beeldelementen.			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			
3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.			
BESCHOUWEN			
3. Kinderen praten over het werk van anderen.			
4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.			

7. Kinderen herkennen en verwoorden op welke manier anderen bepaalde vormgevingsproblemen hebben aangepakt.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Inzien dat een werkstuk ontstaan is door een samenhang van ideeën, gevoelens, materialen en technieken

1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.

1.5. Verschillende technieken en materialen onderzoeken en uitproberen, rekening houdend met vorm, kleur en compositie om tot beeldend werk te komen.

Muzische vorming – Attitudes

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen een onderscheid maken in warme en koude kleuren.
- De leerlingen kunnen in schilderijen warme en koude kleuren ontdekken.
- De leerlingen maken een schilderij met warme of koude tinten.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen leren in een kunstwerk koude en warme tinten te gebruiken.
- Vorm: De leerlingen werken met verschillende tinten van dezelfde kleur en het verschil tussen warme en koude tinten.
- Materiaal: De leerlingen werken met verf en leren lichte veranderingen in kleuren aan te brengen.
- Beschouwing: We bekijken twee schilderijen, het ene van Pieter Breugel De Oude en het andere Pieter Breugel De Jonge.
- Onderzoek: De leerlingen verdelen kleurkaarten in koude en warme tinten.
- Werkwijze: De leerlingen maken een donker en/of warm tinten schilderij.

Bronnen:

De Lange, S., & Wille, I. (2013-2014). *Museumkidt: infobundel bij het vakoverschrijdend project muzische vorming – beeld en wereldoriëntatie – tijd* [cursus]. Brussel: Odisee.

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, kleurkaarten, papier, penselen en verf

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken de twee verschillende schilderijen. Hoe zien ze eruit?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is hetzelfde in de schilderijen? - Wat is er verschillend? - Is het warm of koud daar? - Zou je warme of lichte kleren dragen? Waarom? - Welk seizoen is het op de schilderijen? Hoe zie je dit? - Welke kleur komt het meeste voor? <p>Verdeel vervolgens de kleurkaarten onder de kinderen. Zo krijgen we een stapel koude en een stapel warme kleuren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij welk schilderij zou jij jouw kleur leggen? Waarom? - Zijn er dus kleuren die ons een koud gevoel geven? - Ziet al het wit er hetzelfde uit? - Welk schilderij heeft een warmer gevoel? Hoe zou dit komen?

	<p>TIP: Zorg er zeker voor dat de schilderijen groot en gedetailleerd genoeg zijn afgedrukt. Zo kan je hen echt laten zoeken naar de kleuren in de schilderijen. Begeleid het verdelen van de kleuren goed.</p>
Uitvoering	<p>Nu mogen de kinderen zelf een landschap schilderen. Je mag zowel warme als koude tinten gebruiken. Je kan een warm landschap maken, je kan een koud landschap maken of je kan de contrasten tussen de twee in een landschap steken. Je kan ook met verschillende tinten van een kleur werken door er een klein beetje van een andere kleur aan toe te voegen.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je ziet het duidelijke onderscheid tussen warme en koude kleuren in je schilderij.- Je landschap is een koud en/of warm landschap- Je gebruikte verschillende tinten van warme en/of koude kleuren.
Nabeschouwing	<p>De landschappen worden opengelegd. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Waar zie je warme landschappen?- Waar zie je koude landschappen?- Wat vind je van de landschappen die de twee combineren?- Zie je een duidelijk contrast?- Zie je verschil tussen tinten wit, rood ... in de schilderijen?
Voorbeeld van resultaat	

	
Inspiratiemateriaal	 <p data-bbox="459 1048 568 1077">De Oude</p> <p data-bbox="1126 1048 1235 1077">De Jonge</p>
Extra materiaal	Kleurkaartjes (Bijlage)

3.1.3.14. Kinderspelen – Pieter Breugel

Kinderspelen		2 ^{de} graad	Individueel of kleine groepjes
Kunstenaars: Pieter Breugel			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.4. Informatie halen uit beelden			
3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken achterhalen in beelden			
3.3. De culturele context duiden			
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te beschouwen			
4.2. Details in werkstukken van dichtbij bekijken			
<u>Wereldoriëntatie – Mens en tijd</u>			
8.12 Kinderen zien in dat mensen, dieren, planten, objecten, opvattingen, structuren ... evolueren in de tijd.			
8.13 Kinderen zijn nieuwsgierig naar de historische ontwikkeling van planten, dieren, mensen, voorwerpen, systemen, actuele toestanden.			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
BESCHOUWEN			
2. Kinderen praten over beelden uit hun omgeving.			
3. Kinderen praten over het werk van anderen.			
6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.			
<u>Wereldoriëntatie – Tijd</u>			
50. De leerlingen kunnen eenvoudige, aan hun niveau aangepaste bronnen raadplegen om meer te weten te komen over het leven van de mensen van vroeger.			
51. De leerlingen kunnen aan de hand van eenvoudig, aan hun niveau aangepast bronnenmateriaal aspecten van het leven van mensen in een andere tijd reconstrueren en overeenkomsten en verschillen met het eigen leven aangeven.			
GO!:			
<u>Muzische vorming – Domein beeld</u>			
1.1. Inzien dat een werkstuk ontstaan is door een samenhang van ideeën, gevoelens, materialen en technieken			
1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.			
<u>Muzische vorming – Attitudes</u>			
6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken.			
<u>Wereldoriëntatie</u>			
Leerplan is zoek in de BIB.			
Lesdoelen:			
○ De leerlingen vergelijken spelen van vroeger met de spelen van nu a.d.h.v. het schilderij “De Kinderspelen” van Pieter Breugel.			
Het basisplan (voorbereiding):			

Dit is een activiteit die niet echt beeldend vormgeven is. Het gaat over het kennismaken met de spelen van vroeger a.d.h.v. een schilderij van Pieter Bruegel. De activiteit verloopt dus niet volgens het vaste stramen. Dit is ook eerder een activiteit om in een hoekenwerk te steken.

Bronnen:

Mechelen VZW. (sd). Opgehaald van Speelgoedmuseum:

<http://www.speelgoedmuseum.be/downloads/Lesmap%20Bruegel.pdf>

Wille, I. (2014). *Wereldoriëntatie - Tijd II* [cursus]. Brussel: Odisee.

Materiaal:

Schilderij 'Kinderspelen', kaartjes, blad met uitleg, zwart-wit prent, papier en kleurpotloden

Lesverloop	Activiteit
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none">1. Neem het schilderij "De Kinderspelen" en de prentjes in de enveloppe. Lees ook wat er op de enveloppe staat.2. De prentjes op de enveloppe zijn spelletjes die je ook zal terugvinden op het schilderij. Plaats elk prentje op de juiste plaats op het schilderij.3. Neem de zwart-wit prent van het schilderij en de uitlegkaart erbij. Nu kan je de naam van alle spelletjes die je niet kent te weten komen.4. Neem nu een leeg blad en teken hierop de kinderen hoe ze nu spelen. Is dit hetzelfde als vroeger? Wat is er anders? <p>Tip: Je kan de kinderen de spelletjes ook laten spelen. Dit kan door speelgoedmateriaal zelf te verzamelen. Ook kan je de kinderen het speelgoed zelf laten maken.</p>
Inspiratiemateriaal	
Extra materiaal	kaartjes spelen en uitleg, zwart-wit prent (bijlage)

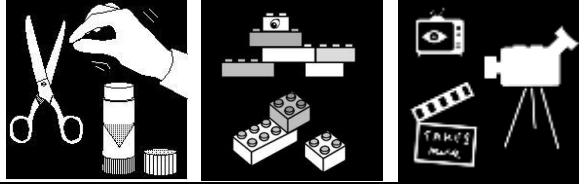
3.1.3.15. Stripverhaal tot leven – Hergé

Stripverhaal tot leven

2de en 3^{de}
graad

Groepjes

Kunstvormen en materiaal:

Kunstenaars:

Hergé

Leerplandoelen: **Zie voetnoot 47 (p.34)**

VVKBaO:

BESCHOUWEN

2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben
- 2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij
- 2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden

CREËREN

5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren
- 5.1. Experimenteren met allerlei materialen (tweedimensionaal en driedimensionaal)
8. Strategieën aanwenden bij het creëren
- 8.2. Intens observeren en verbeelden om het creëren te bevorderen

BEELDASPECTEN

10. Het beeldaspect ruimte ervaren en toepassen
- 10.11. Ruimtelijke relaties aangeven door wat verder weg is kleiner voor te stellen

MATERIALEN EN TECHNIEKEN

17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen

Mediaonderwijs

ME3 Instrumentale mediacompetentie

- 3.7 Bereid zijn technische en instrumentele vaardigheid met betrekking tot media te ontwikkelen door te oefenen (leren leren)

OVSG:

Muzische vorming – Beeld

OMGAAN MET MIDDELEN

1. Exploreren
- 1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen
3. Vormgeven
- 3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.
- 3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.
3. Kinderen praten over het werk van anderen
4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

Muzische vorming – Media

- 2.2. De kinderen kunnen de audiovisuele media functioneel bedienen.
- 3.3. De kinderen kunnen zelf combinaties van beelden en/of geluiden maken.

3.9. De kinderen kunnen op een creatieve wijze mediaproducten aanmaken.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Inzien dat een werkstuk ontstaan is door een samenhang van ideeën, gevoelens, materialen en technieken.

1.3. De beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

1.4. Genieten van het beeldend vormgeven en ruimte laten voor de verbale begeleiding tijdens de beeldende belevenis, zowel in groep als individueel.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

Muzische vorming – Domein media

5.2. Soorten van eenvoudige hedendaagse audiovisuele opnamen en weergavetoestellen aanwijzen, benoemen en creatief bedienen.

Muzische vorming – Attitudes

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kijken naar details van stripverhalen a.d.h.v. oriëntatievragen.
- De leerlingen kunnen een 2D tekening omvormen tot een 3D voorstelling m.b.v. diverse materialen.
- De leerlingen brengen een stripverhaal tot leven a.d.h.v. stopmotion.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen leren naar stripverhalen en hun details te kijken door ze tot leven te brengen.
- Vorm: De leerlingen leren alle elementen in een stripverhaal te bekijken. Ze leren verder te kijken dan de tekstballonnen en personages.
- Materiaal: De leerlingen bouwen een stripverhaal na en werken daarna met een eenvoudig stopmotion programma.
- Beschouwing: De leerlingen bekijken de stripverhalen in detail. Ze bekijken de decors, de personages, de kledij, enz...
- Onderzoek: De leerlingen bouwen het stripverhaal na in 3D.
- Werkwijze: De leerlingen brengen het stripverhaal tot leven met een stopmotionfilmpje.

Bronnen:

Daubert, M. (2013). *Kuifje uit de geheime archieven van Hergé*. Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Strips, knutselmateriaal om te bouwen en iPad met stopmotion programma

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>De leerlingen kiezen per groepje een strip van Kuifje uit. Ze bekijken de plaatjes en lossen volgende vragen op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke personages zijn er? - Hoe zien de personages eruit? Wat hebben ze aan? - Waar speelt het verhaal zich af? - Welke decorelementen heb je nodig? <p>Tip: Je kan ze een deel van het verhaal laten bekijken.</p>

Uitvoering	<p>De leerlingen bouwen het stripverhaal na in 3D. Ze gebruiken hiervoor de materialen die beschikbaar zijn zoals karton, verf, draad, stokjes, enz... Ze bouwen als het ware een filmdecor na.</p> <p>Wanneer ze hiermee klaar zijn, nemen ze een iPad (met stopmotion app). Ze laten nu het stripverhaal bewegen. Ze kunnen een echt verhaal maken of kunnen gewoon wat experimenteren met de beweegmogelijkheden van het verhaal. Stopmotion wordt ook steeds toegelicht. Het is belangrijk dat:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ze veel foto's trekken.- Ze de bewegende delen in kleine stapjes laten bewegen.- Ze steeds dezelfde kader hebben. <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Het stripverhaal is te herkennen in het stopmotionfilmpje.- Er zijn voldoende foto's genomen.- Er zijn telkens kleine veranderingen per foto.
Nabeschuwing	<p>We bekijken elkaars filmpjes. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vond je een leuk filmpje om naar te kijken?- Uit welke strip zou dit komen?- Zie je de gelijkenissen?- Welk filmpje is goed gelukt?- Vond je het moeilijk of gemakkelijk?
Voorbeeld van resultaat	nog geen voorbeeld
Inspiratiemateriaal	<p>De strips:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kuifje in het land van de sovjets- Kuifje in Afrika- Kuifje in Amerika- De sigaren van de farao- De blauwe lotus- Het gebroken oor- De zwarte rotsen- De scepter van ottokar- De krab met de gulden scharen- De geheimzinnige ster- Het geheim van de eenhoorn- De schat van Scharlaken Rackham- De 7 kristallen bollen- De zonnetempel- Kuifje en het zwarte goud- Raket naar de maan- Mannen op de maan- De zaak Zonnebloem- Cokes in voorraad- Kuifje in Tibet- De juwelen van Bianca Castafiore- Vlucht 714- Kuifje en de Picaro's- Kuifje en de Alfa-kunst

3.1.3.16. Dag en nacht spel – René Magritte

Dag en nacht spel		2 ^{de} en 3 ^{de} graad	Individueel
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: René Magritte			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
3. Inhouden, beeldaspecten, technieken en materialen achterhalen in beelden			
3.4. Het verband verwoorden tussen materialen en de indrukken die ze veroorzaken			
CREËREN			
6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren			
6.3. Allerlei materialen en technieken kiezen volgens bepaalde doelen			
BEELDASPECTEN			
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen			
13.11. De begrippen koude en warme kleuren, lichte en donkere, vrolijke en sombere toepassen			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.1. De kinderen staan open voor nieuwe materialen.			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			
3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.			
BESCHOUWEN			
4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.			
5. Kinderen ervaren dat beeldelementen de zeggingskracht van een werk kunnen vergroten.			
GO!:			
<u>Muzische vorming – Domein beeld</u>			
1.1. Inzien dat een werkstuk ontstaan is door een samenhang van ideeën, gevoelens, materialen en technieken			
1.2. Verschillende materialen en gereedschap verkennen.			
1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.			

Muzische vorming – Attitudes

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen surrealisme in hun eigen woorden verwoorden a.d.h.v. enkele voorbeelden.
- De leerlingen kunnen lichte en donkere kleuren juist gebruiken in functie van hun schilderij.
- De leerlingen maken een surrealistisch schilderij o.b.v. een werk van Magritte d.m.v. waskrijt en ecoline.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen leren over het surrealisme. Er wordt gespeeld met werkelijkheid en fantasie. Ook leren ze spelen met licht en donker.
- Vorm: De leerlingen leren spelen met lichte en donker kleuren.
- Materiaal: De leerlingen leren werken met de effecten van ecoline.
- Beschouwing: De leerlingen bekijken verscheidene schilderijen in detail. Ze bekijken de situatie, plaatsing en compositie.
- Onderzoek: De leerlingen duiden op schilderijen aan wat zich overdag afspeelt en wat in het donker.
- Werkwijze: Kinderen leren een surrealistisch schilderij zoals Magritte maken door middel van ecoline en waskrijt

Bronnen:

Draguet, M. (2009). *Muséemagrittemuseum: museumgids*. Tielt: Lannoo.
 Russo Ricci, R. (2009). *Het kleine atelier van Magritte*. Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Bruin inpakpapier, waskrijt, penselen en blauwe ecoline

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>De schilderijen waarmee de leerlingen straks aan de slag gaan worden opengelegd op een tafel. De leerlingen mogen beginnen met ze allemaal te bekijken. Ze kunnen er één uitkiezen dat hen het meeste aanspreekt. Dit wordt dan al even besproken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarom kies je net dit schilderij? - Wat spreekt je er precies in aan? <p>Dan gaan we een beetje dieper in op de verhalen door enkele beschouwingsvragen te stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is er speciaal aan alle schilderijen? - Zou je dit in het echt kunnen zien? Waarom niet? - Hoe zie je waar het nacht is? - Hoe zie je waar het dag is? - Zijn er nog elementen die opvallen in de schilderijen?
Uitvoering	<p>Nu gaan de leerlingen aan de slag. Ze nemen een stuk bruin papier. Ze tekenen een stadslandschap op dit papier met waskrijt. Alleen moeten ze eraan denken dat het ene deel zich in de nacht moet afspelen en het andere deel overdag. Je moet dus rekening houden met de kleuren. 's Nachts moet er bijvoorbeeld licht branden. De kleuren in de dag zijn lichter. Enkel de achtergrond kleur je niet in met waskrijt.</p> <p>Daarna nemen ze zwarte en blauwe ecoline. Onderaan wordt er met zwarte ecoline geschilderd, bovenaan met blauwe. Zo krijg je een surrealistisch schilderij zoals Magritte.</p>

	<p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je moet een verschil zien tussen dag en nacht in het schilderij.- Er zijn donkere en lichte kleuren gebruikt in het schilderij.- Je hebt gewerkt met waskrijt en ecoline. <p>Tip: Het is extra leuk om groot te werken met de kinderen. Je kan dan verschillende kinderen samen laten werken aan één groot schilderij. Dit geeft een leuk effect en de kinderen leren samenwerken.</p>
Nabeschouwing	<p>De schilderijen worden opengelegd. Dan worden de volgende vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat sprak je aan in het schilderij?- Wat vind je er mooi aan?- Is het gelukt om de juiste kleuren te gebruiken?- Is er een duidelijk verschil tussen dag en nacht?- Vond je het een moeilijke opdracht? <p>Ook wordt er nog gevraagd:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vonden jullie het een leuke opdracht? Waarom?- Was het moeilijk of makkelijk? Waarom?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	 <p>René Magritte : "Het rijk der lichten", 1954</p>

L'Empire des lumières II

L'Empire des lumières

3.1.3.17. Schilderijen tot leven brengen – Combinatie van kunstenaars

<h2>Schilderijen tot leven brengen</h2>	2 ^{de} en 3 ^{de} graad	Groepsopdracht
Kunstvormen en materiaal:		
		
Kunstenaars: Pieter Bruegel Peter Paul Rubens Jan Van Eyck Hans Memling Fred Bervoets Bué The Warrior		
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)		
VVKBaO:		
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding:</u>		
BESCHOUWEN		
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben		
2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden		
CREËREN		
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren		
5.1. Experimenteren met allerlei materialen (tweedimensionaal en driedimensionaal)		
8. Strategieën aanwenden bij het creëren		
8.2. Intens observeren en verbeelden om het creëren te bevorderen		
BEELDASPECTEN		
10. Het beeldaspect ruimte ervaren en toepassen		
10.11. Ruimtelijke relaties aangeven door wat verder weg is kleiner voor te stellen		
MATERIALEN EN TECHNIEKEN		
17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen		
<u>Mediaonderwijs</u>		
ME3 Instrumentale mediacompetentie		
3.7 Bereid zijn technische en instrumentele vaardigheid met betrekking tot media te ontwikkelen door te oefenen (leren leren)		
<u>Muzische vorming – Bewegingsexpressie</u>		
1. Kinderen experimenteren met en bekwamen zich in de uitdrukingsmogelijkheden van hun lichaam		
1.2. Verschillende houdingen en bewegingen exploreren		
OVSG:		
<u>Muzische vorming – Beeld</u>		
OMGAAN MET MIDDELEN		
1. Exploreren		
1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen		
3. Vormgeven		

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk.

BESCHOUWEN

3. Kinderen praten over het werk van anderen

Muzische vorming – Media

2.2. De kinderen kunnen de audiovisuele media functioneel bedienen.

3.3. De kinderen kunnen zelf combinaties van beelden en/of geluiden maken.

3.9. De kinderen kunnen op een creatieve wijze mediaproducten aanmaken.

Muzische vorming – Bewegingsexpressie

BEWEGINGSMOGELIJKHEDEN

1. Lichaam

De kinderen ervaren en exploreren de basisaspecten van vorm.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Inzien dat een werkstuk ontstaan is door een samenhang van ideeën, gevoelens, materialen en technieken.

1.3. De beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

1.4. Genieten van het beeldend vormgeven en ruimte laten voor de verbale begeleiding tijdens de beeldende beleving, zowel in groep als individueel.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

Muzische vorming – Domein media

5.2. Soorten van eenvoudige hedendaagse audiovisuele opnamen en weergavetoestellen aanwijzen, benoemen en creatief bedienen.

Muzische vorming – Attitudes

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen brengen schilderijen tot leven a.d.h.v. stopmotion.
- De leerlingen fantaseren over het verhaal in een schilderij.
- De leerlingen kijken spelenderwijs naar details in schilderijen.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen leren naar schilderijen en hun details te kijken door ze tot leven te brengen.
- Vorm: De leerlingen leren over de plaatsing, positie en compositie in schilderijen. Ook leren ze gedetailleerde houdingen te bestuderen.
- Materiaal: De leerlingen leren werken met stopmotion via een eenvoudig programma.
- Beschouwing: De leerlingen bekijken verscheidene schilderijen in detail. Ze bekijken de situatie, plaatsing en compositie.
- Onderzoek: De leerlingen spelen spelletjes om de schilderijen te leren kennen. Ze leren kijken naar alle elementen van het schilderij zodat ze alle delen kunnen opnemen in hun stopmotionfilmpje.
- Werkwijze: Kinderen leren een schilderij tot leven brengen en er een verhaal aan te breien door gebruik te maken van stopmotionfilmpjes.

Bronnen:

(sd). *Jan Van Eyck: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.jan-van-eyck.org/>

(sd). *Peter Paul Rubens: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.peterpaulrubens.org/>

(sd). *Pieter Bruegel The Elder: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.pieter-bruegel-the-elder.org/>

(sd). *Hans Memling: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.hansmemling.org/>

Pas, J. (2011). *Fred Bervoets Prentwerk*. Tielt: Lannoo.

Manco, T., & The Warrior, B. (2014). *Bué The Warrior*. Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, Playmobil, Lego, klei, papier, kleurpotloden, stiften, iPad met stopmotion programma

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>De schilderijen waarmee de leerlingen straks aan de slag gaan worden verspreid in de klas. De leerlingen mogen beginnen met ze allemaal te bekijken. Ze kunnen er één uitkiezen dat hen het meeste aansprak. Dit wordt dan al even besproken.</p> <ul style="list-style-type: none">- Waarom kies je net dit schilderij?- Wat spreekt je er precies in aan? <p>Dan gaan we een beetje dieper in op de verhalen door enkele beschouwingsvragen te stellen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Zien jullie mensen op het schilderij?- Wat dragen ze? Hoe zien ze eruit? Wat doen ze?- Zijn er nog andere wezens op het schilderij? Dieren of monsters?- Op welke plaats speelt het schilderij zich af?- Zou het echt gebeurd zijn of niet?- ... <p>Daarna wordt er een spel gespeeld om spelenderwijs de schilderijen te leren kennen. Het spelletjes heet "1, 2, 3, piano".</p> <p>De leerlingen staan allemaal op een lijn. Eerst laat ik één van de schilderijen zien. Ze kijken naar een wezen in het schilderij en proberen zich zijn houding in te prenten. Vervolgens staat er één kind langs de andere kant van de zaal. Dat kind draait zich om en zegt: "1, 2, 3, piano". Terwijl dit wordt gezegd, mogen de andere naar voor lopen. Als het kind "aan de pot" zich terug omdraait, moet iedereen stil staan en het personage dat ze uit het schilderij kozen nadoen zonder te bewegen. Degene die beweegt, wordt teruggestuurd naar het beginpunt. Zo wordt het spel elke keer met een ander schilderij gespeeld.</p>
Uitvoering	<p>Nu gaan de leerlingen aan de slag in groepjes door één van de schilderijen te kiezen. Ze bouwen het schilderij na. Dit kan op verschillende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2D: leerlingen tekenen het schilderij na. Ze tekenen aparte delen en maken er daarna een geheel van. Er moeten stukken, personages kunnen bewegen.- 3D: Playmobil, Lego, klei, enz ... Ze bouwen het schilderij met verschillende materiaal in 3D na.- Combinatie: ze kunnen de twee bovenstaande opties combineren.

	<p>Wanneer ze hiermee klaar zijn, nemen ze een iPad (met stopmotion app). Ze laten nu hun schilderij bewegen. Ze kunnen een echt verhaal maken of kunnen gewoon wat experimenteren met de beweegmogelijkheden van het verhaal. Stopmotion wordt ook steeds toegelicht. Het is belangrijk dat:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ze veel foto's trekken.- Ze de bewegende delen in kleine stapjes laten bewegen.- Ze steeds dezelfde kader hebben. <p>De voorwaarden van de opdracht zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">- Het schilderij moet te herkennen zijn.- Er moet beweging te zien zijn van verschillende delen uit het schilderij.- Het moet een stopmotionfilmpje zijn. <p>Tip: Voorzie een statief dan blijft het kader steeds stabiel.</p>
Nabeschouwing	<p>De filmpjes worden klassikaal bekeken. Dan worden de volgende vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat sprak je aan in het filmpje?- Wat vond je leuk om naar te kijken?- Welk schilderij zouden ze tot leven hebben gebracht?- Wat bewoog er allemaal?- Wat gebeurde er denken jullie? <p>Ook wordt er nog gevraagd:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vonden jullie het een leuke opdracht? Waarom?- Was het moeilijk of makkelijk? Waarom?
Voorbeeld van resultaat	zie CD-ROM
Inspiratiemateriaal	<ul style="list-style-type: none">• De schilderijen <p>Pieter Bruegel De Oude, De Kinderspelen</p>

Pieter Bruegel De Oude, De Bruiloft

Peter Paul Rubens, The Ecstasy of Mary Magdalene

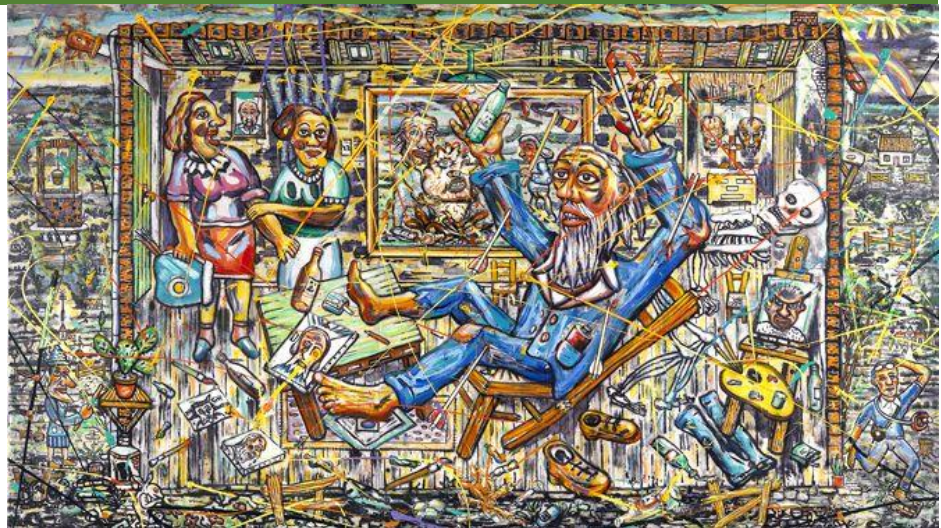
Peter Paul Rubens, Assumption of the Divine and Holy Virgin Mary

Jan van Eyck, Detail from the Ghent Altarpiece

Hans Memling, Last Judgment Triptych

Fred Bervoets, onverwachts bezoek

Bué The Warrior

Naast en met elkaar		2 ^{de} en 3 ^{de} graad	Groepjes
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Fred Bervoets			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
3. Beeldaspecten, inhouden, materialen en technieken achterhalen in beelden			
3.1. Beeldaspecten herkennen en begrijpen			
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te beschouwen			
4.2. Details in werkstukken van dichterbij bekijken			
CREËREN			
6. De mogelijkheden van de beeldtaal gericht leren hanteren			
6.4. Ervaren dat niet alleen het verhalende van belang is, maar dat ook de vorm en de presentatie belangrijk zijn			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.4. Aanvoelen wanneer een werkstuk afgewerkt is			
BEELDASPECTEN			
10. Het beeldaspect ruimte ervaren en toepassen			
10.4. De oppervlakte van het tekenpapier functioneel aanwenden			
11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen			
11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in tekenwerk			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
14. Het beeldaspect compositie ervaren en toepassen			
14.7. Een werkstuk creëren als onderdeel van een groepswerk			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
16. De leerlingen kunnen materialen verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken			
OVSG:			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.4. Door te praten over visuele of tactiele ervaringen, worden waarnemingen in verband met beeldende expressie versterkt.			
1.7. Kinderen ontdekken beeldelementen.			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			
3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.			
3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk.			
BESCHOUWEN			

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.
3. Kinderen praten over het werk van anderen.
4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.
7. Kinderen herkennen en verwoorden op welke manier anderen bepaalde vormgevingsproblemen hebben aangepakt.

GO!:Muzische vorming – Domein beeld

1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen werken samen aan een kunstwerk.
- De leerlingen kunnen apart werken en daarna hun resultaten tot één geheel omvormen.
- De leerlingen maken een schilderij met veel elementen gebaseerd op Fred Bervoets.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen maken een schilderij zoals Fred Bervoets door samen te werken.
- Vorm: De leerlingen werken naast elkaar en maken zo een groot geheel schilderij.
- Materiaal: De leerlingen schilderen op een groot doek.
- Beschouwing: We bekijken de schilderijen van Fred Bervoets en bekijken enkele details hierover.
- Onderzoek: De leerlingen ontdekken hoe het is om naast elkaar te schilderen en toch een groot geheel te maken.
- Werkwijze: De leerlingen krijgen een groot doek waaraan ze met verschillende personen zitten. Ze schilderen elk hun ding en daarna koppelen ze alle aparte dingen aan elkaar.

Bronnen:

Pas, J. (2011). *Fred Bervoets Prentwerk*. Tielt: Lannoo.

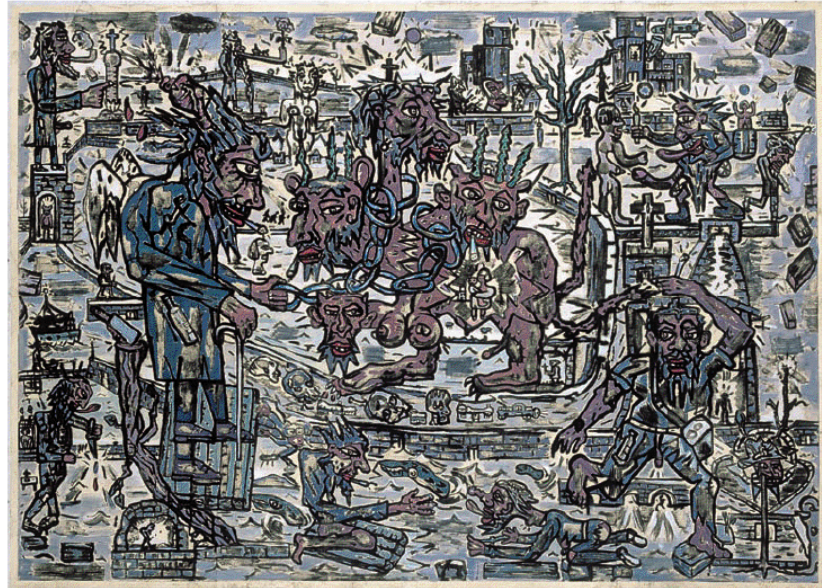
Materiaal:

Inspiratiemateriaal, details schilderijen, groot papier, potloden, penselen en verf

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken de schilderijen van Fred Bervoets. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zien jullie allemaal op de schilderijen? - Wat voor personen of dieren staan erop? - Welke kleuren worden er gebruikt? - Wat vind je een mooi schilderij? <p>Bij de volgende opdracht krijgt elk kind een detail van één van de schilderijen. Elk kind gaat op zoek naar zijn detail op zijn schilderij. Zo worden de groepen ingedeeld.</p>
Uitvoering	<p>Elk groepje krijgt een groot doek voor zich. Elk kind zoekt een plaatsje aan het doek waar het zal beginnen met schilderen. Elk kind mag zelf beginnen</p>

	<p>schilderen en kiezen wat hij schildert. Je kan je baseren op de schilderijen van Fred Bervoets.</p> <p>Als iedereen enkele dingen geschilderd heeft, moet je eens gaan kijken hoe je de verschillende dingen kan verbinden met elkaar. Kan er een weg, een rivier, een huis, een ander persoon komen om ze met elkaar te versieren. Zo mogen ze blijven schilderen tot het hele doek vol staat.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Het schilderij vormt één geheel.- Iedereen heeft iets kunnen schilderen.- Er zijn veel verscheidene elementen gebruikt.
Nabeschouwing	<p>We bekijken elkaars schilderijen. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vinden jullie van de werken?- Welk vinden jullie een mooi geheel?- Welk elementen in de schilderijen vinden jullie leuk?- Wat vind je inspirerend?- Vond je het leuk om samen een kunstwerk te maken? Waarom wel/niet?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	

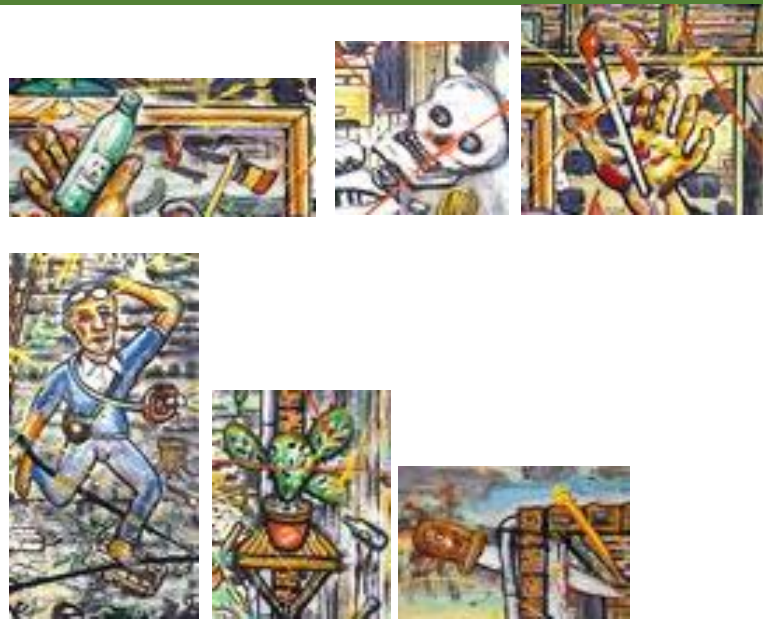

Fred Barvoets - 'Mijn Stad 1' - 1997

Extra materiaal

Schilderij 1

Schilderij 2

Schilderij 3

<h1>Gips je gebouw</h1>		2 ^{de} en 3 ^{de} graad	Individueel of groepjes
<p>Kunstvormen en materiaal:</p> 			
<p>Kunstenaars: Filip Dujardin</p>			
<p>Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)</p> <p>VVKBaO: <u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u> BESCHOUWEN</p> <ol style="list-style-type: none">1. Openstaan voor beelden1.4. Beelden te bewonderen en verwonderd te zijn door diverse beelden2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij3. Beeldaspecten, inhouden, materialen en technieken achterhalen in beelden3.1. Beeldaspecten begrijpen en herkennen <p>CREËREN</p> <ol style="list-style-type: none">5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren5.1. Experimenteren met allerlei materiaal (twee- en driedimensionaal)6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren6.1. Ervaren dat technische bekwaamheid de zeggingskracht van de beeldtaal kan vergroten7. Een eigen beeldtaal creëren om impressies weer te geven7.1. Ervaren dat eigen gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en in een persoonlijke stijl8. Strategieën aanwenden bij het creëren8.5. Specifieke materialen en technieken aanwenden om bepaalde beeldaspecten te realiseren <p>BEELDASPECTEN</p> <ol style="list-style-type: none">12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes12.9. Beseffen dat vormen een emotionele lading en karaktereigenschappen kunnen hebben zoals agressief, slap, sierlijk, robuust14. Het beeldaspect compositie ervaren en toepassen14.8. Bij een losstaand beeld aandacht besteden aan de vormrijkdom van alle aanzichten <p>MATERIALEN EN TECHNIEKEN</p> <ol style="list-style-type: none">17. De leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen19. Middelen kennen en kunnen aanwenden om verschillende materialen aan elkaar te bevestigen. <p>OVSG: <u>Muzische Vorming – Beeld</u> OMGAAN MET MIDDELEN</p> <ol style="list-style-type: none">1. Exploreren1.1. De kinderen staan open voor nieuwe materialen.1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			

1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.

2. Experimenteren

2.2. Kinderen onderzoeken door experimenteren de hulpmiddelen: dragers, verbindingswijzen, werktuigen.

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

5. Kinderen ervaren dat beeldelementen de zeggingskracht van een werk kunnen vergroten.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.

1.2. Door betasten en voelen, door kijken en zien impressies opdoen, verwerken en erover praten.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen beschrijven wat er zo speciaal aan architectuur kan zijn.
- De leerlingen bouwen een eigen gebouw met diverse materialen.
- De leerlingen werken hun gebouw af met behulp van gips.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen maken een gebouw volgens de architectuur van Filip Dujardin.
- Vorm: De leerlingen bekijken de vormen van de gebouwen en letten op de speciale figuren.
- Materiaal: De leerlingen gipsen hun gebouw.
- Beschouwing: De leerlingen bekijken de architectuur van Filip Dujardin en bespreken de kenmerken hiervan.
- Onderzoek: De leerlingen bouwen een gebouw met lego, kippengaas of ijzerdraad.
- Werkwijze: De leerlingen gaan volledig over het gebouw met gips.

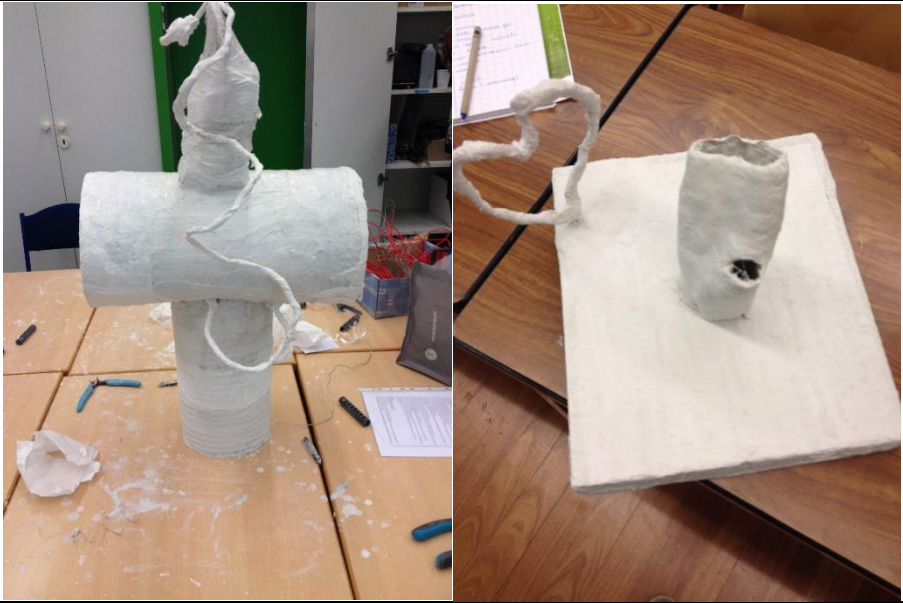
Bronnen:

Dujardin, F. (sd). Opgehaald van Filip Dujardin: <http://www.filipdujardin.be/>

Materiaal:

Lego, karton, ijzerdraad of kippengaas, tang, schaar, breekmesje en gipsbanden

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	We bekijken de werken van Filip Dujardin. Volgende vragen: <ul style="list-style-type: none">- Welke vormen worden er gebruikt?- Wat is er speciaal aan de gebouwen?- Welke kleuren gebruikt hij?- Welk gebouw vind jij inspirerend?
Uitvoering	De leerlingen maken nu zelf een gebouw met Lego, kippengaas, ijzerdraad (of karton). Ze moeten hierbij letten op de vormen en de architectuur van Filip Dujardin. Als je gebouw klaar is, mag je er met gips overgaan. Je moet de gips gewoon nat maken en er dan overstrijken. Dit geeft je gebouw een speciaal effect. Voorwaarden: <ul style="list-style-type: none">- Je gebouw moet speciale vormen hebben zoals bij de gebouwen van Filip Dujardin.- Je gebouw moet gemaakt zijn uit ijzerdraad, Lego, kippengaas (of karton).- Je gebouw moet bedekt zijn met gips.
Nabeschuwing	We zetten onze gebouwen op een rij. Volgende vragen: <ul style="list-style-type: none">- Welk gebouw vind je inspirerend? Waarom?- Wat vind je van de vormen?- Welke vind je speciaal?- Passen ze bij de architectuur van Filip Dujardin?- Vond je het een leuke opdracht?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	

3.1.3.20. Voor en na – Henk Van Rensbergen

Voor en na		2 ^{de} en 3 ^{de} graad	Individueel of duo's
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Henk Van Rensbergen			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
1. Openstaan voor nieuwe beelden			
1.2. Vragen te stellen over de beelden			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
2.4. Informatie halen uit beelden			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.1. Experimenteren met allerlei materiaal			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.1. Ervaren dat eigen gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en in een persoonlijke stijl			
BEELDASPECTEN			
10. Het beeldaspect ruimte ervaren en toepassen			
10.4. De oppervlakte van het tekenpapier functioneel aanwenden			
10.10. Ruimtelijke relaties aangeven door wat verder weg is kleiner voor te stellen			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of door volumes			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
18. Materieel nodig om materiaal te bewerken, kunnen benoemen, juist gebruiken en er veilig mee omgaan			
<u>Wereldoriëntatie – Mens en Tijd</u>			
8.14 Kinderen beseffen dat er naast een heden, ook een verleden en een toekomst zijn			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen.			
1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.			
2. Experimenteren			
2.6. Kinderen onderzoeken de mogelijkheden en beperking van materialen, hulpmiddelen en beeldelementen in combinatie met elkaar.			

3. Vormgeven

3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

Wereldoriëntatie – Tijd

63. De leerlingen betonen belangstelling voor het verleden, heden en toekomst, hier en elders.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.3. Na doorgevoerde observatie een beter inzicht krijgen in de wijze waarop een beeld is ontstaan; de opbouw van het geobserveerde begrijpen en kritisch interpreteren.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven naar eigen creatieve mogelijkheden.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen zich inbeelden hoe een vervallen gebouw er vroeger uitzag m.b.v. oriëntatievragen.
- De leerlingen kunnen een schets maken van hun gereconstrueerd gebouw.
- De leerlingen kunnen een gebouw reconstrueren a.d.h.v. diverse materialen.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen fantaseren over plaatsen die vervallen zijn. Ze beelden zich in hoe het er vroeger uit zag.
- Vorm: De leerlingen bedenken hoe een kamer er uit zag toen deze nog in volle glorie was. Ze bepalen het interieur.
- Materiaal: De leerlingen tekenen of bouwen het vroegere interieur.
- Beschouwing: We bekijken de fotografie van Henk Van Rensbergen en wat hij precies fotografeert.
- Onderzoek: We brainstormen over hoe de plekken er vroeger zouden hebben uitgezien.
- Werkwijze: De leerlingen tekenen het oude interieur of bouwen het interieur na in een schoendoos.

Bronnen:

Van Rensbergen, H. (2014). *Abandoned places – the Photographers's Selection*. Tielt: Lannoo.

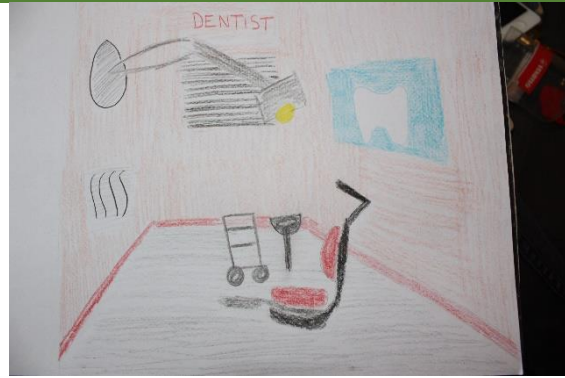
Materiaal:

Inspiratiemateriaal, papier, potlood, knutselgerief voor kamer nabouwen en schoendozen

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken de fotografie van Henk Van Rensbergen. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zie je op de foto's? - Wat zou hij dus fotograferen? - Wat vind je van de foto's? - Wat zou het vroeger voor een plaats zijn geweest? - Hoe zie je dit? - Welke kleuren zou de kamer hebben gehad?

	<ul style="list-style-type: none">- Welke meubels zouden er hebben gestaan?- ...
Uitvoering	<p>Elk kind of per twee kiest één kamer uit. Nu gaan we de kamer opnieuw maken zoals hij was. Hiervoor zijn twee opties:</p> <p>1. Tekenen: Tekenen op een blad het interieur van de vervallen/verlaten kamer. Bedenk hoe de kleuren er zouden hebben uitgezien, hoe de versiering was, welke meubels er stonden, waar die meubels stonden ... Denk er goed over na hoe het er in het echt zou hebben uitgezien.</p> <p>2. Bouwen: Bouw in een schoendoos het volledige interieur na van de vervallen/verlaten kamer. Bedenk hoe de kleuren er zouden hebben uitgezien, hoe de versiering was, welke meubels er stonden, waar die meubels stonden ... Denk er goed over na hoe het er in het echt zou hebben uitgezien.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je herkent het vervallen gebouw nog in je reconstructie.- In je tekenwerk zie je dat het om een kamer in 3D gaat- Je gebruikte verschillende materialen om het gebouw te reconstrueren. <p>Denk eraan: Deze opdracht vraagt veel tijd. Als je elke stap voldoende aandacht wil geven, zal je met deze opdracht zeker twee namiddagen bezig zijn. Als je ze zou laten samenwerken, kan het misschien wel op een kortere tijd gebeuren.</p>
Nabeschouwing	<p>We zetten de werken van iedereen uit en leggen de foto's verspreid.</p> <ul style="list-style-type: none">- Welke foto hoort bij welk werk?- Hoe zie je dit?- Welke gelijkenissen zie je?- Welk kamer vind je mooi gedaan?- Welke kamer zou je graag in het echt bezoeken?
Voorbeeld van resultaat	 <p>Voor</p>

Na

Inspiratiemateriaal

Uitvinders in de klas		3 ^{de} graad	Individueel
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Panamarenko			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
1. Openstaan voor beelden			
1.1. nieuwsgierig te zijn			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.1. Experimenteren met allerlei materiaal			
6. De mogelijkheden van de beeldtaal gericht leren hanteren			
6.3. Alleen materialen en technieken kiezen volgens bepaalde doelen			
6.4. Ervaren dat niet alleen het verhalende van belang is, maar dat ook de vorm en de presentatie belangrijk zijn			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.1. ervaren dat eigen gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en een persoonlijke stijl			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.1. Zich bezinnen voor te beginnen, door eerst na te denken over de bedoeling die gerealiseerd moet worden, over welk materiaal er het best wordt aangewend, over welke techniek kan worden toegepast			
BEELDASPECTEN			
10. Het beeldaspect ruimte ervaren en toepassen			
10.6. Driedimensionale objecten tekenen in combinaties van aanzichten			
11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen			
11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in tekenwerk			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
15. Het beeldaspect textuur ervaren en toepassen			
15.3. Illustreer dat texturen functioneel kunnen zijn			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
19. Middelen kennen en kunnen aanwenden om verschillende materialen aan elkaar te bevestigen			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			

OMGAAN MET MIDDELEN

1. Exploreren

1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen.

1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.

1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.

2. Experimenteren

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

2.4. Kinderen vinden al doende middelen om problemen op te lossen.

3. Vormgeven

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

3.4. Kinderen kunnen de materialen en hulpmiddelen met voldoende inzicht en vaardigheden gebruiken om vorm te geven aan de eigen belevingswereld.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.

1.3. De beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen schetsen hun eigen uitvinding met potlood
- De leerlingen kunnen hun ideeën omzetten naar een schets.
- De leerlingen kunnen hun schets in realiteit omzetten a.d.h.v. beschikbare materialen.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen maken hun eigen uitvinding zoals Panamarenko dit deed.
- Vorm: De leerlingen leren een ontwerp schetsen om hun uitvinding te maken en bouwen hem daarna na.
- Materiaal: De leerlingen schetsen met een potlood hun uitvinding en zoeken de juiste materialen om de uitvinding in het echt te maken.
- Beschouwing: We bekijken de uitvindingen van Panamarenko en bespreken ze.
- Onderzoek: De leerlingen brainstormen over een eigen uitvinding.
- Werkwijze: De leerlingen schetsen hun uitvinding a.d.h.v. hun ideeën. Daarna maken ze hun uitvinding met diverse materialen.

Bronnen:

Panamarenko. (2007). *Official Panamarenko website*. Opgehaald van <http://www.panamarenko.be/home.php>

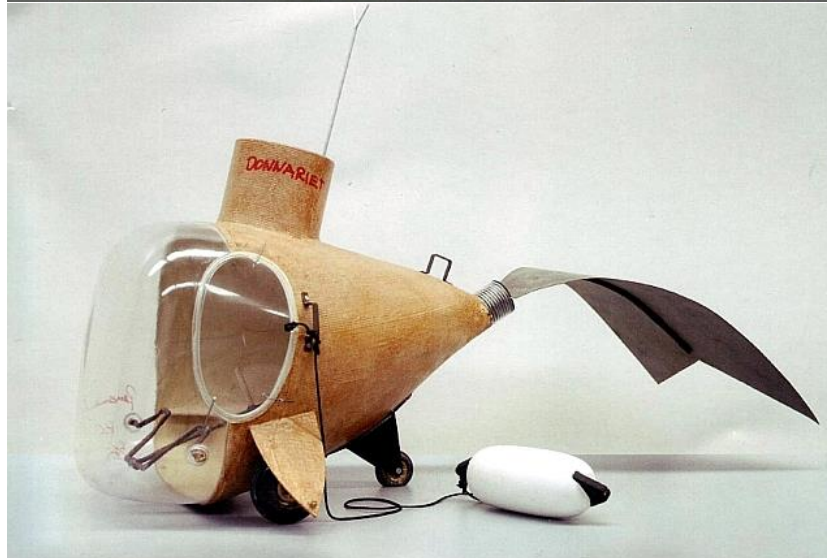

Materiaal:
Inspiratiemateriaal, papier, potloden en knutselmateriaal voor uitvinding

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken enkele uitvindingen. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Waarvoor zouden ze dienen?- Zou het goed werken?- Welk materiaal wordt er gebruikt?- Zou jij het graag willen? <p>Vervolgens brainstormen we met de kinderen over een eigen uitvinding.</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat wil je graag maken?- Waarvoor moet het dienen?- Hoe gaat het er uit zien?- Wat heb je nodig om het te maken?
Uitvoering	<p>1. Elke leerling maakt een schets van zijn uitvinding. Een schets moet niet precies zijn, gewoon een snelle tekening van de uitvinding. Er moet wel op worden aangeduid waaruit het gemaakt wordt, wat het doet, welke kleur het zal hebben. Dit moet eigenlijk het bouwplan worden van je uitvinding.</p> <p>2. Breng nu je schets tot leven door het na te bouwen met de juiste materialen. Bekijk wat je nodig hebt en begin het te bouwen. Probeer van alles uit en experimenteer maar. Het zal niet altijd even goed lukken.</p> <p>Tips: Je kan werken in een thema om de kinderen een richting te geven. Bijvoorbeeld iets om te vliegen, iets om op water te kunnen lopen, iets om sneller te verplaatsen, enz...</p> <p>Voorwaarden:</p>
Nabeschuiving	<p>We bekijken elkaars uitvindingen. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welke uitvinding zou jij graag hebben? Waarom wel/niet?- Welke uitvinding vind je inspirerend? Waarom wel/niet?- Is het goed gelukt om zelf uitvinder te zijn?
Voorbeeld van resultaat	 <p>Uitvinding om sleutels op te bergen.</p>

Inspiratiemateriaal

3.1.3.22. Jouv dier – Carll Cneut

<h1>Jouv dier</h1>		3 ^{de} graad	Individueel
Kunsvormen en materiaal:			
			
Kunstenars: Carll Cneut			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming - Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
1. Openstaan voor beelden			
1.4. Ontdekkingstochten naar beelden te ondernemen			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.3. De mogelijkheden van materialen en technieken leren kennen			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.2. Intens observeren en verbeelden om het creëren te bevorderen			
BEELDASPECTEN			
11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen			
11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in tekenwerk			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen			
13.10. Harmonie illustreren door gelijkheid en/of door tegenstelling van kleur			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
16. De leerlingen kunnen materialen verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken			
<u>Wereldoriëntatie – Mens en medemens</u>			
4.1 Kinderen ontwikkelen een gedifferentieerd beeld van zichzelf			
4.2. Kinderen ontwikkelen vertrouwen in eigen mogelijkheden.			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.1. De kinderen staan open voor nieuwe materialen.			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
2. Experimenteren			

2.1. Kinderen onderzoeken al doende de diverse mogelijkheden en onderlinge verhoudingen van materialen.

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

Wereldoriëntatie – Mens

1. Sociale cognitie

1.1. Bewust zijn van jezelf: weten wat je voelt, denkt en doet (zelfkennis).

8. De leerlingen hebben op basis van concrete ervaringen een gedifferentieerd beeld over wat ze zelf kunnen.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.4. Plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend vormgeven is.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen

6.5. Respect tonen voor uitingen van leeftijdsgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen zichzelf omschrijven a.d.h.v. karaktereigenschappen.
- De leerlingen kunnen een dier vinden dat bij hun persoonlijkheid past.
- De leerlingen kunnen hun dier tekenen met pastelkrijt.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen ontdekken de tekenkunst van Carll Cneut en leren hun persoonlijkheid kennen.
- Vorm: De leerlingen tekenen hun persoonlijk dier op basis van de tekenkunst van Carll Cneut.
- Materiaal: Ze tekenen hun persoonlijk dier met pastelkrijt.
- Beschouwing: We bekijken enkele tekeningen van Carll Cneut en bespreken hier de eigenschappen van.
- Onderzoek: We gaan op zoek naar het totemdier van elke leerling. Door eigenschappen op te schrijven, komen we tot een dier.
- Werkwijze: Daarna wordt hun dier door de leerlingen met pastelkrijt getekend.

Bronnen:

Cneut, C. (2014). *Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Castagnoli, A. (2014). *De Gouden Kooi*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

<https://www.scoutsengidsenvlaanderen.be/totemzoeker>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, papier en pastelkrijt

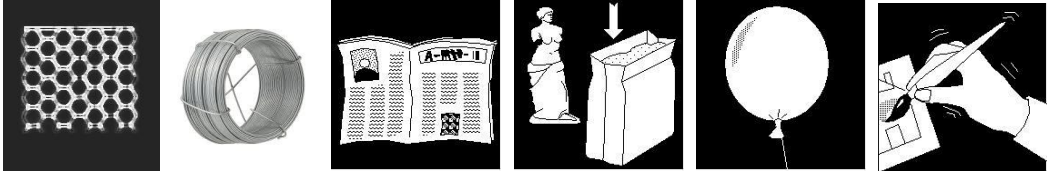
Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken enkele prenten van Carll Cneut uit het verhaal 'De Gouden Kooi'. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vind je van de prenten?- Welke spreekt je aan? Waarom?- Welke kleuren gebruikt hij?- Zien de vogels er echt uit?- Wat vind je er speciaal aan?
Uitvoering	<p>We gaan op zoek naar een totemdier. Dit is iets wat ze bij de scouts aan iedereen geven. Het dier dat je krijgt, heeft een persoonlijkheid die bij jou past.</p> <p>Mijn totemdier is een Seriema:</p> <p>Deze bodembewonende vogel heeft lange poten, een lange nek en een lange staart. Hij beweegt meer al rennend dan al vliegend. De Seriema is nieuwsgierig en werklustig: hij is de hele dag druk in de weer. Hij is verstandig en gaat steeds geordend te werk. In de eigen groep zet de Seriema zich erg hard in. Hij kan luidruchtig zijn en gedraagt zich meestal vredelievend.</p> <p>Eigenschappen: bedrijvig, georganiseerd, luidruchtig, nieuwsgierig, verstandig, vredelievend en werklustig</p> <p>Door van elke leerling enkele eigenschappen op te schrijven, kunnen we in de totemzoeker op zoek gaan naar de dieren die bij hen passen.</p> <p>Voorbeelden van eigenschappen: Werklustig, vredelievend, luidruchtig, samenwerkend, rustig ...</p> <p>Geef de verschillende eigenschappen in en de totemzoeker en zal de best passende totem voor jou uitzoeken.</p> <p>Totemzoeker: https://www.scoutsengidseenvlaanderen.be/totemzoeker</p> <p>Als elk kind zijn dier heeft gevonden, mag het dit eerst eens bekijken op het internet. Goed kijken naar het uiterlijk van elk dier. Vervolgens mogen de kinderen hun totemdier tekenen met pastelkrijt. Pastelkrijt is een andere soort materiaal om mee te tekenen. We creëren op deze manier de stijl van Carll Cneut.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je tekent een dier dat bij jou past. Je kan uitleggen waarom het bij jou past.- Je herkent het originele dier er in.- Je tekent je dier met pastelkrijt.
Nabeschuwing	<p>Alle dieren worden tentoongesteld. We bekijken ze en bespreken:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welke tekening spreekt je aan?- Waarom spreekt dit je aan?- Wat vind je mooi aan de tekeningen?- Welk dier vind je speciaal?

	<ul style="list-style-type: none">- Past het dier bij deze persoon?- Was het moeilijk om met pastelkrijt te tekenen?- Vind je dat dit een mooi effect heeft?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	
Extra materiaal	https://www.scoutsengidseenvlaanderen.be/totemzoeker

3.1.3.23. Vogels II – Carll Cneut

<h2 style="margin: 0;">Vogels II</h2>		3 ^{de} graad	Duo's of kleine groepjes
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Carll Cneut			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming - Beeldopvoeding</u>			
BESCHOUWEN			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden			
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te observeren			
4.2. Details in werkstukken van dichtbij bekijken			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.1. experimenteren met allerlei materialen (twee- en driedimensionaal)			
6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren			
6.3. Alleen materialen en technieken kiezen volgens bepaalde doelen			
BEELDASPECTEN			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen			
13.10. Harmonie illustreren door gelijkheid en/of tegenstelling in kleur			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
19. Middelen kennen en kunnen aanwenden om verschillende materialen aan elkaar te bevestigen			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen.			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.			
2. Experimenteren			
2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,			
3. Vormgeven			

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

3.3. Kinderen kunnen de hulpmiddelen in functie van de gewenste vormgeving kiezen en hanteren: dragers, hechtingsmaterialen, gereedschappen.

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

7. Kinderen herkennen en verwoorden op welke manier anderen bepaalde vormgevingsproblemen hebben aangepakt.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.3. De beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen een tekening omzetten naar een 3D-voorstelling.
- De leerlingen maken een vogel o.b.v. de tekeningen van Carll Cneut a.d.h.v. gips en papier-maché

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen kunnen een vogel van Carll Cneut omzetten naar een 3D-vogel.
- Vorm: De leerlingen leren kijken naar de vorm en details van de vogels om die om te zetten in hun ontwerp.
- Materiaal: De leerlingen leren werken met papier-maché en gips
- Beschouwing: De leerlingen luisteren naar het verhaal 'De Gouden Kooi' waarbij Carll Cneut de tekeningen maakt.
- Onderzoek: We bekijken de tekeningen van Carll Cneut grondig en gaan dieper in op de vorm van de vogels.
- Werkwijze: We brengen de 2D vogels tot leven naar 3D vogels in papier-maché en gips

Bronnen:

Cneut, C. (2014). *Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Castagnoli, A. (2014). *De Gouden Kooi*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Douglas, M. (2014, mei 27). *DIY papier mache: zelf lijm maken*. Opgehaald van Juf Maaïke: <http://www.jufmaaike.nl/papier-mache-zelf-lijm-maken/>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, ijzerdraad, kippengaas, penselen, verf, gipsbanden, mengkom, houten lepel, bloem, water, kopje of glas, kranten, ballon, schaar, plastic tafelkleed of vuilniszakken, zeef, pluimen en knopen

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We lezen het verhaal 'De Gouden Kooi' van Anna Castagnoli. De illustraties in het boek zijn getekend door Carll Cneut. Na het lezen van het verhaal bekijken we de prenten. Deze heb ik uitgeprint zodat we ze beter kunnen bekijken. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vind je van de prenten?- Welke spreekt je aan? Waarom?- Welke kleuren gebruikt hij?- Zien de vogels er echt uit?- Wat vind je er speciaal aan?
Uitvoering	<p>Elke leerling kiest nu één vogel uit dat ze wil namaken. Er worden enkele vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat voor poten heeft je vogel?- Hoe ziet zijn lijfje eruit?- Heeft hij een lange of korte nek?- Wat voor snavel heeft hij?- ... <p>Zo leren de kinderen naar de details van hun vogel kijken.</p> <p>Nu mogen ze hun vogel in 3D maken. Ze kunnen dit doen met ijzerdraad, kippengaas of ballonnen. Ze proberen het skelet van hun vogel vorm te geven. Dit is iets waar je als leerkracht veel bij moet helpen. Een extra begeleider kan hier altijd handig zijn. Laat de kinderen ook minstens per twee werken.</p> <p>Dan zijn er twee opties om de vogel verder vorm te geven: ·Als je met een ballon werkte, maken we lijm voor de papier-maché. (zie fiche bijlage) Als de lijm af is, neem je krantenpapier en begin je de ballon te bedekken met krantenpapier en je zelfgemaakte lijm. Als je vogel de juiste vorm heeft, doe je nog een goede laag lijm over al het krantenpapier en laat je je vogel één dag drogen.</p> <p>Als je met ijzerdraad en kippengaas werkte, kan je gips gebruiken. Je gebruikt gipsverband dat je in water drenkt en dan op je vorm legt. Het is heel makkelijk om te gebruiken.</p> <p>Je bedekt heel je vogel met gips. Je kan hem de vorm geven die je wilt. Als je vogel eruit ziet zoals je hem wil hebben en helemaal bedekt is met gips, dan laat je je vogel drogen.</p> <p>Als de vogels droog zijn, kan je ze nog schilderen. Je kan ze ook versieren met pluimen, glitters ...</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- De 3D vogel heeft elementen weg van de gekozen tekening van de vogel.- Er is gebruik gemaakt van gips of papier-maché.- Je vogel heeft een passend uiterlijk.
Nabeschouwing	<p>We verspreiden alle vogels in de klas. De tekening van de gekozen vogel wordt ernaast gelegd. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vinden jullie van de vogels?

	<ul style="list-style-type: none">- Lijken ze op de tekeningen van de vogels?- Wat vind je het mooist? De tekening of de vogel die wij namaakten?- Welke vind je mooi? Welke vogel inspireert je? Waarom?- Wat vond je van de opdracht? Moeilijk of Makkelijk? Leuk of saai? ...
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	 <p>+ Foto's boek</p>
Extra materiaal	<p>BOEKEN: Cneut, C. (2014). Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut. Wielsbeke: De Eenhoorn. Castagnoli, A. (2014). De Gouden Kooi. Wielsbeke: De Eenhoorn. Fiche zelf lijm maken (zie bijlage)</p>

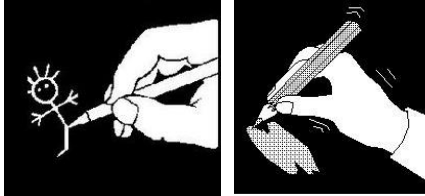
3.1.3.24. Oog der dromen – René Magritte

Oog der dromen

3^{de}
graad

Individueel

Kunstvormen en materiaal:

Kunstenaars:
René Magritte

Leerplandoelen: **Zie voetnoot 47 (p.34)**

VVKBaO:

Muzische vorming – Beeldopvoeding

BESCHOUWEN

1. Openstaan voor beelden

1.5. Beelden te bewonderen en verwonderd te zijn over diverse beelden

2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben

2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden

CREËREN

6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren

6.4. Ervaren dat niet alleen het verhalende van belang is, maar dat ook de vorm en de presentatie belangrijk zijn

7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven

7.1. Ervaren dat eigen gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en in een persoonlijke stijl

8. Strategieën aanwenden bij het creëren

8.1. zich bezinnen voor te beginnen, door eerst na te denken over de bedoeling die gerealiseerd moet worden, over welk materiaal er het best wordt aangewend, over welke techniek er kan worden toegepast

BEELDASPECTEN

12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen

12.5. Een vorm zodanig versieren dat het karakter ervan wordt versterkt

12.9. Beseffen dat vormen een emotionele lading en karaktereigenschappen kunnen hebben

MATERIALEN EN TECHNIEKEN

16. De leerlingen kunnen materialen verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken

OVSG:

Muzische Vorming – Beeld

OMGAAN MET MIDDELEN

2. Experimenteren

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.
3. Kinderen praten over het werk van anderen.

GO!:Muzische vorming – Domein beeld

- 1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.
- 1.4. Plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend vormgeven is.
- 1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

- 6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.
- 6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen in eigen woorden een betekenis van een schilderij verwoorden.
- De leerlingen kunnen enkele kenmerken van het surrealisme opsommen.
- De leerlingen kunnen hun eigen dromen omzetten in een tekening.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen leren hun dromen in beeld te brengen. We kijken ook naar de dromerige elementen in de schilderijen van Magritte.
- Vorm: De leerlingen maken een tekening over hun dromen vanuit een schilderij van Magritte
- Materiaal: De leerlingen leren werken met potloden en tekenen op papier
- Beschouwing: De leerlingen bekijken enkele schilderijen van Magritte en denken na over de betekenis achter de schilderijen. We denken na over het dromerige element van het surrealisme.
- Onderzoek: De leerlingen denken zelf na over hun dromen en hoe ze deze zouden kunnen verwerken in een tekening.
- Werkwijze: De leerlingen vertrekken vanuit hun gedachten en dromen om dit om te zetten in een tekening.

Bronnen:

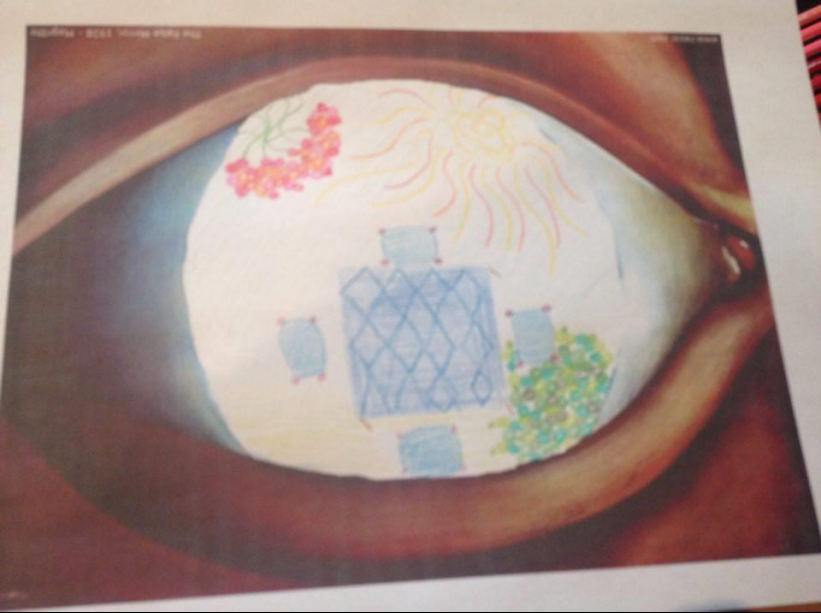
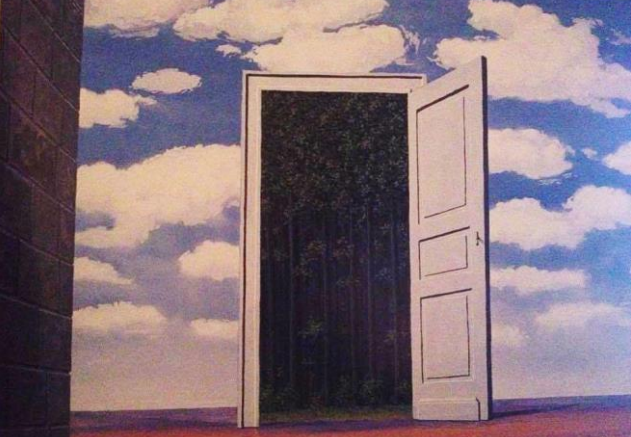
Draguet, M. (2009). *Muséemagrittemuseum: museumgids*. Tielt: Lannoo.
 Russo Ricci, R. (2009). *Het kleine atelier van Magritte*. Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, lege schilderijen, kleurpotloden en stiften

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	Ik heb twee schilderijen mee (De vondeling, De valse spiegel). Bekijk de schilderijen eens goed. Daarna worden er enkele vragen gesteld: <ul style="list-style-type: none"> - Waarover denk je dat de schilderijen zouden gaan? - Kan dit in het echt ook zo zijn? - Waarom schildert Magritte het dan toch zo? - Zou hij hiermee iets bedoelen? - Welk gevoel brengen de schilderijen bij jou teweeg?
Uitvoering	Eerst gaan we denken over onze dromen. Ik begin met een aantal vragen: <ul style="list-style-type: none"> - Waarover droom jij vaak? - Wat zou jij het liefste worden later?

	<ul style="list-style-type: none">- Wat droom jij om ooit te kunnen doen?- Wat zou jij wensen moest je één wens mogen doen?- <p>Hierna krijgen de leerlingen één van de twee schilderijen, maar het oog of de deuropening zijn deze keer leeg. Het beste is als dit op A3 papier kan, want dan hebben ze meer plaats om te tekenen. Ze tekenen één van hun dromen in het oog of in de deuropening.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je droom is duidelijk door wat ze getekend hebben.- Je kan uitleggen waarover je droom gaat.
Nabeschouwing	<p>De dromen worden klassikaal bekeken. Dan worden de volgende vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat sprak je aan in de tekening?- Wat vond je leuk om naar te kijken?- Waarover zou hun droom gaan?- In welke droom zou jij ook graag kruipen?- Wat gebeurde er denken jullie? <p>Ook wordt er nog gevraagd:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vonden jullie het een leuke opdracht? Waarom?- Was het moeilijk of makkelijk? Waarom?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	

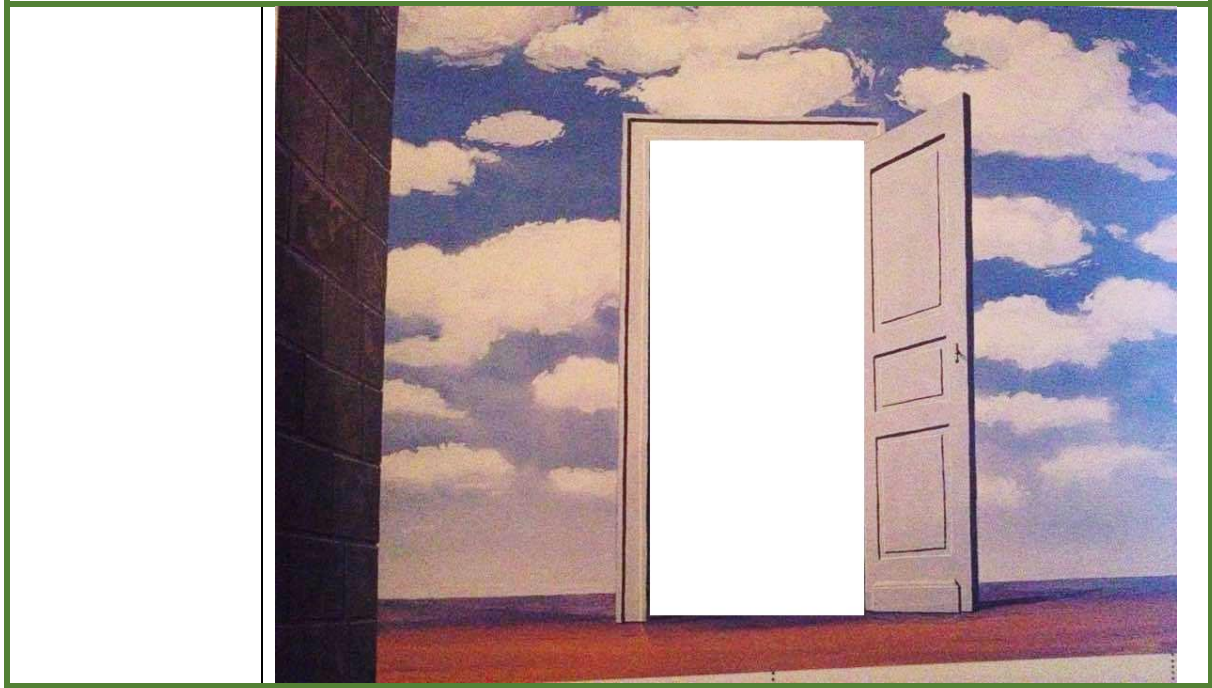
René Magritte: De vondeling, 1967

René Magritte: De valse spiegel, 1928

Extra materiaal

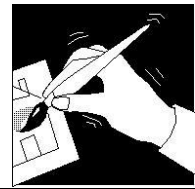
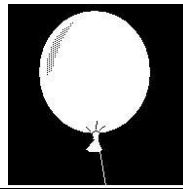
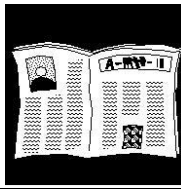
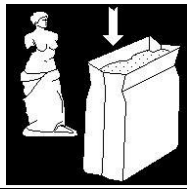
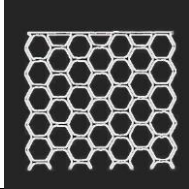
3.1.3.25. Kippen Xtreme – Koen Vanmechelen

Kippen Xtreme

3^{de}
graad

Duo's of kleine
groepjes

Kunstvormen en materiaal:

Kunstenaars:
Koen Vanmechelen

Leerplandoelen: **Zie voetnoot 47 (p.34)**

VVKBaO:

Muzische vorming - Beeldopvoeding

BESCHOUWEN

2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben
 - 2.1. zien dat de wereld rondom ons in beelden 'spreekt'
 - 2.5. Zich inleven in de zeggingskracht van beelden
3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken achterhalen in beelden
 - 3.1. Beeldaspecten herkennen en begrijpen
 - 3.3. De culturele context duiden
 - 3.7. De bedoeling van de beelden achterhalen
4. Strategieën aanwenden om zinvoller te observeren
 - 4.2. Details in werkstukken van dichtbij bekijken

CREËREN

5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren
 - 5.1. experimenteren met allerlei materialen (twee- en driedimensionaal)
6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren
 - 6.3. Alleen materialen en technieken kiezen volgens bepaalde doelen

BEELDASPECTEN

12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen
 - 12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes
13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen
 - 13.10. Harmonie illustreren door gelijkheid en/of tegenstelling in kleur

MATERIALEN EN TECHNIEKEN

17. De leerlingen kunnen vrije experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen
19. Middelen kennen en kunnen aanwenden om verschillende materialen aan elkaar te bevestigen

OVSG:

Muzische vorming – Beeld

OMGAAN MET MIDDELEN

1. Exploreren
 - 1.2. Kinderen durven zich uitleven met een rijk aanbod aan materialen.
 - 1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.
 - 1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.
2. Experimenteren

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

3.3. Kinderen kunnen de hulpmiddelen in functie van de gewenste vormgeving kiezen en hanteren: dragers, hechtingsmaterialen, gereedschappen.

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.

7. Kinderen herkennen en verwoorden op welke manier anderen bepaalde vormgevingsproblemen hebben aangepakt.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.3. De beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen observeren de vormen van de kippen van Koen Vanmechelen.
- De leerlingen ontwerpen een eigen kip a.d.h.v. de werken van Koen Vanmechelen.
- De leerlingen maken hun kip m.b.v. papier-maché of gips

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen kunnen een eigen kip maken zoals het experiment van Koen Vanmechelen
- Vorm: De leerlingen leren kijken naar de vorm en details van de kippen van Koen Vanmechelen.
- Materiaal: De leerlingen leren werken met papier-maché en gips.
- Beschouwing: De leerlingen maken kennis met Koen Vanmechelen en zijn experiment van de kip.
- Onderzoek: We fantaseren over kenmerken die kippen zeker moeten hebben volgens hen en maken een kleine schets van hun eigen kip.
- Werkwijze: We brengen de schets van de kip tot leven en maken dus een 3D kip met papier-maché en gips.

Bronnen:

Vanmechelen, K. (sd). Opgehaald van Cosmopolitan Chicken Research Project:

<http://www.ccrp.be/#/0>

Douglas, M. (2014, mei 27). *DIY papier mache: zelf lijm maken*. Opgehaald van Juf Maaïke:

<http://www.jufmaïke.nl/papier-mache-zelf-lijm-maken/>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, verhaal Koen Vanmechelen, ijzerdraad, kippengaas, penselen, verf, gipsbanden, mengkom, houten lepel, bloem, water, kopje of glas, kranten, ballon, schaar, plastic tafelkleed of vuilniszakken, zeef, pluimen en knopen

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>Er wordt aan de kinderen verteld wie Koen Vanmechelen is en over zijn Cosmopolitan Chicken Project. Je vertelt dit aan de hand van een verhaal met prenten. (zie bijlage)</p> <p>Er worden enkele vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vinden jullie van het project van Koen Vanmechelen?- Zouden jullie zelf zo'n project willen doen?- Vinden jullie het mooie kippen?- Wat is er speciaal aan de kippen?
Uitvoering	<p>We gaan nu nadenken over onze eigen kip:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat gaat er speciaal zijn aan je kip?- Wat voor poten moet hij hebben?- Wat voor hoofd, snavel, nek?- Welke kleuren heeft je kip?- ... <p>Nu mogen ze hun kip in 3D beginnen maken. Ze kunnen dit doen met ijzerdraad, kippengaas, ballonnen. Ze proberen het skelet van hun kip vorm te geven. Dit is iets waar je als leerkracht veel bij moet helpen. Een extra begeleider kan hier altijd handig zijn. Je laat de kinderen het best met twee of meer samenwerken.</p> <p>Dan zijn er twee opties om de kip verder vorm te geven: ·Als je een ballon werkte, maken we lijm voor de papier-maché. (zie fiche bijlage) Als de lijm af is, neem je krantenpapier en begin je de ballon te bedekken met krantenpapier en je zelfgemaakte lijm. Als je kip de juiste vorm heeft, doe je nog een goede laag lijm over al het krantenpapier en laat je je kip één dag drogen.</p> <p>Als je met ijzerdraad en kippengaas werkte, kan je gips gebruiken. Je gebruikt gipsverband dat je in water drenkt en dan op je vorm legt. Het is heel makkelijk om te gebruiken.</p> <p>Je bedekt heel je kip met gips. Je kan hem de vorm geven die je wilt. Als je vogel eruit ziet zoals je hem wil hebben en helemaal bedekt is met gips, dan laat je je kip drogen.</p> <p>Als de kippen droog zijn, kan je ze nog schilderen. Je kan ze ook versieren met andere materialen zoals pluimen.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je kip heeft minstens één speciaal kenmerk.- Je gebruikt gips of papier-maché.- Je werkte je kip mooi af met zelfgekozen materiaal.

Nabeschouwing	We verspreiden alle kippen in de klas. <ul style="list-style-type: none">- Wat vinden jullie van de kippen?- Waarom heb je jouw kip die eigenschappen gegeven?- Welke kip vind jij inspirerend? Waarom?- Wat vond je van de opdracht?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	
Extra materiaal	Verhaal Koen Vanmechelen (zie bijlage) Fiche zelf lijm maken (zie bijlage)

3.1.3.26. Stad volgens Dujardin – Filip Dujardin

Stad volgens Dujardin		3 ^{de} graad	Groep
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Filip Dujardin			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
BESCHOUWEN			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.2. Constaten dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken achterhalen in beelden			
3.1. Beeldaspecten herkennen en begrijpen			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.3. De mogelijkheden van materialen en technieken leren kennen			
7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven			
7.2. Tijdens het creëren hun gedachten en beelden toetsen aan het product en daaruit nieuwe vormen laten ontstaan			
BEELDASPECTEN			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes			
12.9. Beseffen dat vormen een emotionele lading en karaktereigenschappen kunnen hebben zoals agressief, slap, sierlijk, robuust			
14. Het beeldaspect compositie ervaren en toepassen			
14.8. Bij een losstaand beeld aandacht besteden aan de vormrijkdom van alle aanzichten			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
18. Materieel nodig om materiaal te bewerken, kunnen benoemen, juist gebruiken en er veilig mee kunnen omgaan			
19. Middelen kennen en kunnen aanwenden om verschillende materialen aan elkaar te bevestigen.			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
1.8. Kinderen ontdekken de driedimensionale eigenschappen en combinatiemogelijkheden van bepaalde materialen.			
2. Experimenteren			

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

2.6. Kinderen onderzoeken de mogelijkheden en beperking van materialen, hulpmiddelen en beeldelementen in combinatie met elkaar.

3. Vormgeven

3.2. Kinderen kunnen uit een assortiment aan materialen en hulpmiddelen een bewuste keuze maken om een constructie op te zetten of een creatie te ontwerpen.

3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.

1.2. Door betasten en voelen, door kijken en zien impressies opdoen, verwerken en erover praten.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.3. Genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen beschrijven wat er speciaal kan zijn aan architectuur.
- De leerlingen bouwen een gebouw m.b.v. karton a.d.h.v. de architectuur van Filip Dujardin.
- De leerlingen bouwen samen een stad uit.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen maken een stad volgens de architectuur van Filip Dujardin.
- Vorm: De leerlingen bekijken de vormen van de gebouwen en letten op de speciale figuren en de bedoeling van hun gebouw
- Materiaal: De leerlingen maken gebouwen uit karton.
- Beschouwing: De leerlingen bekijken de architectuur van Filip Dujardin en bespreken de kenmerken hiervan.
- Onderzoek: De leerlingen ontwerpen een gebouw volgens hun functie.
- Werkwijze: De leerlingen bouwen samen een hele stad met gebouwen volgens de architectuur van Filip Dujardin.

Bronnen:

Dujardin, F. (sd). Opgehaald van Filip Dujardin: <http://www.filipdujardin.be/>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, karton, plakband, verf, penselen, lijm, stempels ...

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	We bekijken de werken van Filip Dujardin. Volgende vragen: <ul style="list-style-type: none"> - Welke vormen worden er gebruikt? - Wat is er speciaal aan de gebouwen?

	<ul style="list-style-type: none">- Welke kleuren gebruikt hij?- Welk gebouw vind jij inspirerend? <p>De gebouwen in onze stad moeten natuurlijk gebouwd worden volgens hun functie. Ik geef een voorbeeld van een bibliotheek:</p> <ul style="list-style-type: none">- We bekijken hier enkele foto's van bibliotheken.- Hoe ziet zo'n gebouw eruit?- Is het eerder open of gesloten?- Is er veel licht?- Is het een groot of eerder klein gebouw?- Waarom zou men dit doen?- Waarom veel licht en grote ruimtes?- Zo kan je verschillende gebouwen aanpassen.
Uitvoering	<p>Er wordt een stadplan getekend waar nog geen gebouwen opstaan. De leerlingen kiezen op de stadskaart elk een gebouw dat zij gaan maken.</p> <p>De leerlingen maken dan hun gekozen gebouw met kartonnen. Ze moeten hierbij letten op de vormen en de architectuur van Filip Dujardin. Ook moeten ze letten op de functies van de gebouwen. Ze mogen hem schilderen, decoreren ...</p> <p>Als ze klaar zijn zetten ze de gebouwen op de plattegrond.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je gebouw bevat speciale vormen zoals bij de architectuur van Filip Dujardin.- Je gebouw is aangepast aan zijn functie.- Je gebouw past mooi op de plattegrond. <p>Denk eraan:</p> <p>Deze opdracht vraagt veel tijd. Als je elke stap voldoende aandacht wil geven, zal je met deze opdracht zeker twee namiddagen bezig zijn.</p>
Nabeschouwing	<p>We zetten ons rond onze stad. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welk gebouw vind je inspirerend? Waarom?- Wat vind je van de vormen?- Welk gebouw vind je speciaal?- Passen ze bij de architectuur van Filip Dujardin?- Kloppen ze volgens hun functie?- Vond je het een leuke opdracht?

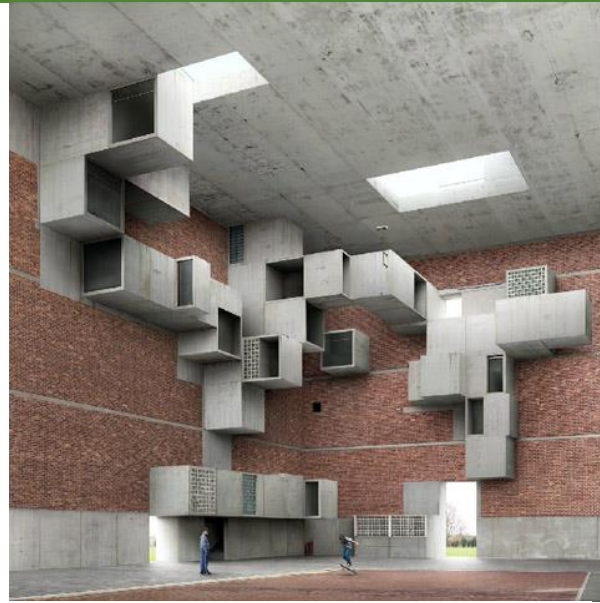

Voorbeeld van resultaat

Inspiratiemateriaal

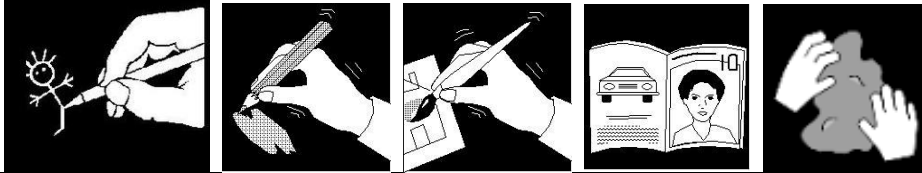
3.1.3.27. Schilderij in een nieuw jasje – Combinatie van kunstenaars

Schilderij in een nieuw jasje

3^{de}
graad

Individueel

Kunstvormen en materiaal:

Kunstenaars:

Jan Van Eyck en Pieter Bruegel

Leerplandoelen: **Zie voetnoot 47 (p.34)**

VVKBaO:

Muzische vorming – Beeldopvoeding

BESCHOUWEN

2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben

2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij

2.4. Informatie halen uit beelden

3. Inhouden, beeldaspecten, technieken en materialen achterhalen in beelden

3.3. De culturele context duiden

CREËREN

6. De mogelijkheden van beeldtaal gericht leren hanteren

6.3. Allerlei materialen en technieken kiezen voor bepaalde doelen

7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven

7.1. Ervaren dat eigen gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en in een persoonlijke stijl

BEELDASPECTEN

11. Het beeldaspect lijn ervaren en toepassen

11.4. Verschillende vormen van lijnen toepassen in tekenwerk

12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen

12.4. Vormen kunnen voorstellen door een omtreklijn, door vlakken of volumes

13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen

13.12. De symbolwaarde van kleuren illustreren

MATERIALEN EN TECHNIEKEN

16. De leerlingen kunnen materialen verkennen waarmee ze zich beeldend kunnen uitdrukken

Wereldoriëntatie – Tijd

8.12. Kinderen zien in dat mensen, dieren, planten, objecten, opvattingen, structuren ... evolueren in de tijd.

OVSG:

Muzische vorming – Beeld

OMGAAN MET MIDDELEN

1. Exploreren

1.7. Kinderen ontdekken beeldelementen.

2. Experimenteren

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.1. Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.

3.3. Kinderen kunnen de hulpmiddelen in functie van de gewenste vormgeving kiezen en hanteren: dragers, hechtingsmaterialen, gereedschappen.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

4. Kinderen kunnen een beeldelement in een werk aangeven.

Wereldoriëntatie – Tijd

51. De leerlingen kunnen aan de hand van eenvoudig, aan hun niveau aangepast bronnenmateriaal aspecten van het leven van mensen in een andere tijd reconstrueren en overeenkomsten en verschillen met het eigen leven aangeven.

52. De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueerde over situaties:

- ruimere leef- en beleefwereld.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.

1.3. De beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Wereldoriëntatie

Leerplan is zoek in de BIB.

Lesdoelen:

- o De leerlingen kunnen verschillen zien in kledij tussen vroeger en nu a.d.h.v. schilderijen en foto's
- o De leerlingen kunnen een nieuwe outfit ontwerpen o.b.v. hedendaagse ontwerpen.
- o De leerlingen vernieuwen kledij in een schilderij van vroeger.

Het basisplan (voorbereiding):

- o Betekenis: De leerlingen steken de schilderijen van Jan Van Eyck en Pieter Bruegel in een nieuw jasje door hun kledij aan te passen.
- o Vorm: De leerlingen kijken naar kledij van vroeger en nu en leren de verschillen te zien en aan te brengen.
- o Materiaal: De leerlingen tekenen, schilderen of plakken verder op één van de schilderijen.
- o Beschouwing: De leerlingen kijken naar de schilderijen van Jan Van Eyck en Pieter Bruegel en bekijken hier specifiek de kledij van de personen in het schilderij.
- o Onderzoek: De leerlingen bekijken hedendaagse kledij ontworpen door de Belgische ontwerpers
- o Werkwijze: Er zijn stukken uit de schilderijen gesneden. De kledij van de personages is verdwenen. Het is aan de leerlingen om deze terug af te werken, maar dan in een modern jasje.

Bronnen:

(sd). *Jan van Eyck: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.jan-van-eyck.org/>

(sd). *Pieter Bruegel The Elder: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.pieter-bruegel-the-elder.org/>

Stad Antwerpen. (sd). *De 6+ van Antwerpen*. Opgehaald van Fasion in Antwerp:

<http://www.fashioninantwerp.be/nl/hedendaagse-mode/les-6-d%E2%80%99anvers>

Materiaal:

Inspiratiemateriaal, blanco schilderijen, stiften, kleurpotloden, plasticine, verf, penselen, lijm en schaar

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken enkele schilderijen van Jan Van Eyck en Pieter Bruegel.</p> <p>Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat zie je op de schilderijen?- Zijn het oude of nieuwe schilderijen?- Wat voor kledij dragen ze?- Dragen ze lange kledij?- Is er veel versiering aan de kledij?- Dragen ze hoofddeksels?- Welke kleuren dragen de mensen? <p>We bekijken nu enkele ontwerpen van de Antwerpse zes. Dit zijn de bekendste ontwerpers van België in de jaren 80. Ze hebben nu nog altijd een grote invloed op de modewereld. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat voor kledij hebben deze personen ontworpen?- Zijn deze oud of nieuw?- Vind je er mooie kledij tussen?- Zijn er verschillen met de kledij op de schilderijen?- Zijn er andere soorten kledij?- Dragen ze andere kleuren?- ...
Uitvoering	<p>Ik heb hier andere versies van de schilderijen bij. Wat is ermee gebeurd?</p> <p>Er is een stuk uit verdwenen. De personages hebben precies geen kleren meer aan.</p> <p>Het is aan jullie om de personages in een modern jasje te steken. Ze willen er meer hedendaags uitzien. Denk aan de kledij die we net bekeken. Je mag erop verder tekenen, schilderen, beplakken met papier uit tijdschriften of met plasticine werken.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- De personages moeten terug volledig aangekleed zijn.- De kledij moet hedendaags zijn.
Nabeschuiving	<p>We bekijken de werken samen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vind je van de nieuwe schilderijen?- Welke ontwerpen vinden jullie goed gelukt?- Vonden jullie het een moeilijke of gemakkelijke opdracht?

Voorbeeld van resultaat

Inspiratiemateriaal

Jan Van Eyck

Pieter Bruegel

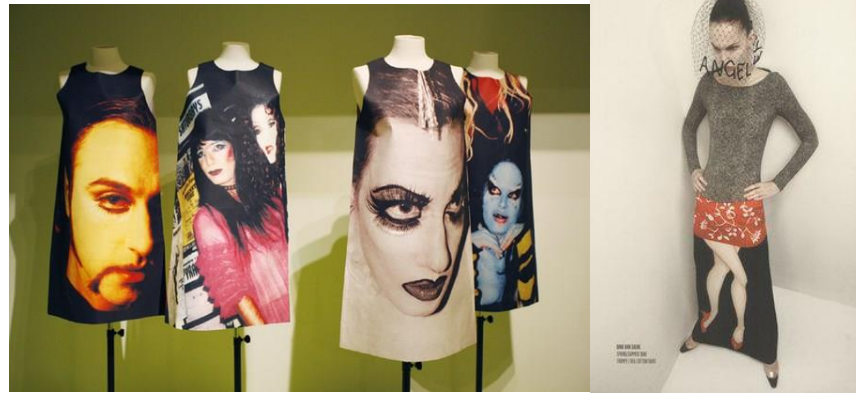
Walter van Beirendonck

Dirk Bikkembergs

Marina Yee

Dirk Van Saene

Ann Demeulemeester

Dries Van Noten

Extra materiaal

Uit de context		3 ^{de} graad	Kleine groepjes
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Marcel Broodthaers			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
BESCHOUWEN			
1. Openstaan voor beelden			
1.3. Vooroordelen tegenover bepaalde beelden weg te werken			
2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben			
2.1. zien dat de wereld rondom ons in beelden spreekt			
2.2. Constateren dat beelden veel toepassingsmogelijkheden hebben in de maatschappij			
CREËREN			
5. Beeldende middelen exploreren en ermee experimenteren			
5.1. Experimenteren met allerlei materiaal (twee- en driedimensionaal)			
8. Strategieën aanwenden bij het creëren			
8.1. Zich bezinnen voor te beginnen, door eerst na te denken over de bedoeling die gerealiseerd moet worden, over welk materiaal er het best wordt aangewend, over welke techniek kan worden toegepast ...			
8.3. De wereld op veel manieren bekijken			
BEELDASPECTEN			
12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen			
12.5. Een vorm zodanig versieren dat het karakter ervan wordt versterkt			
14. Het beeldaspect compositie ervaren en toepassen			
14.8. Bij een losstaand beeld aandacht besteden aan de vormrijkdom van alle aanzichten			
MATERIALEN EN TECHNIEKEN			
17. De leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen			
18. Materieel nodig om materiaal te bewerken, kunnen benoemen, juist gebruiken en er veilig mee omgaan			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Beeld</u>			
OMGAAN MET MIDDELEN			
1. Exploreren			
1.3. Kinderen genieten ervan met de materialen te exploreren.			
1.5. Kinderen ervaren, ontdekken de eigenschappen en kenmerken van de verschillende soorten materialen en hulpmiddelen.			
1.9. Kinderen exploreren materialen en hoe ze in hun leefwereld aangewend worden en geconstrueerd zijn.			
3. Vormgeven			

3.3. Kinderen kunnen de hulpmiddelen in functie van de gewenste vormgeving kiezen en hanteren: dragers, hechtingsmaterialen, gereedschappen.

3.8. Kinderen kunnen samenwerken aan een gemeenschappelijk werkstuk.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

2. Kinderen praten over beelden uit hun omgeving.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.

7. Kinderen herkennen en verwoorden op welke manier anderen bepaalde vormgevingsproblemen hebben aangepakt.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen het doel van de kunst van Marcel Broodthaers omschrijven in eigen woorden.
- De leerlingen kunnen een dagelijks voorwerp vervormen tot iets nieuws.
- De leerlingen kunnen samenwerken aan een product.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen trekken dagelijkse voorwerpen uit hun context en binden er een nieuwe context aan vast.
- Vorm: De leerlingen kijken naar de vormen van voorwerpen en waar ze op een andere manier voor kunnen gebruikt worden.
- Materiaal: De leerlingen gebruiken diverse materialen en vormen deze om.
- Beschouwing: De leerlingen bekijken de werken van Marcel Broodthaers. Ze bekijken wat het vroeger was en tot wat hij ze heeft omgevormd.
- Onderzoek: We bekijken andere dagelijkse voorwerpen en zoeken uit waar we ze in kunnen veranderen.
- Werkwijze: De leerlingen verwerken elk een dagelijks voorwerp tot een nieuw voorwerp.

Bronnen:

Broodthaers, M-P. (2013). *Marcel Broodthaers*. Tielt: Lannoo.

Materiaal:

Oude voorwerpen, knutselmateriaal om voorwerpen te bewerken en inspiratiemateriaal

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	We kijken de werken van Marcel Broodthaers. Hij vormt dagelijkse voorwerpen om tot andere voorwerpen. Hij geeft ze een nieuwe functie, bedoeling?

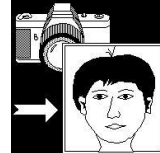

	<ul style="list-style-type: none">- Wat gebruikt Marcel Broodthaers allemaal?- Wat heeft hij gemaakt?- Wat vind je iets handig?
Uitvoering	<p>Bekijk nu alle voorwerpen die ik heb meegebracht. Of denk aan voorwerpen die jij kent.</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat zijn de speciale kenmerken van dit voorwerp?- Welke vorm heeft jouw voorwerp?- Zou het nog tot iets anders kunnen dienen?- Zou de vorm het tot iets anders kunnen veranderen? <p>Als ze een concept hebben bedacht, mogen ze dit voorwerp ook echt maken.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je gebruikte een dagelijks voorwerp.- Je hebt het voorwerp omgevormd tot een nieuw voorwerp.
Nabeschuwing	<p>De werken worden uitgestald. Volgende vragen worden gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vind je van iedereens werk?- Welk voorwerp zou je graag gebruiken?- Wat vind je een leuk idee?- Wat inspireert je?- Wat had je nooit verwacht dat je kon maken?
Voorbeeld van resultaat	

Inspiratiemateriaal

<h2 style="margin: 0;">Kleine mannetjes</h2>		3 ^{de} graad	Individueel of kleine groepjes
<p>Kunstvormen en materiaal:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"></div>			
<p>Kunstenaars: Evy Raes</p>			
<p>Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)</p> <p>VVKBaO: <u>Muzische vorming – Beeldopvoeding</u></p> <p>BESCHOUWEN</p> <p>2. Bewust zijn van het feit dat beelden een zeggingskracht hebben</p> <p>2.1. Zien dat de wereld rondom ons in beelden spreekt</p> <p>2.4. Informatie halen uit beelden</p> <p>3. Inhouden, beeldaspecten, materialen en technieken in beelden achterhalen</p> <p>3.7. De bedoeling van beelden achterhalen</p> <p>CREËREN</p> <p>6. De mogelijkheden van de beeldtaal gericht leren hanteren</p> <p>6.4. Ervaren dat niet alleen het verhalende van belang is, maar dat ook de vorm en de presentatie belangrijk zijn</p> <p>7. Een eigen beeldtaal hanteren om impressies weer te geven</p> <p>7.1. Ervaren dat eigen gevoelens en ideeën het best vertolkt kunnen worden met een creatieve aanpak en in een persoonlijke stijl</p> <p>8. Strategieën aanwenden bij het creëren</p> <p>8.1. Zich bezinnen voor te beginnen, door eerst na te denken over de bedoeling die gerealiseerd moet worden, over welke materiaal er het best wordt aangewend, over welke techniek kan worden toegepast ...</p> <p>8.3. De wereld op veel manieren bekijken</p> <p>BEELDASPECTEN</p> <p>12. Het beeldaspect vorm ervaren en toepassen</p> <p>12.10. Beseffen dat vormen symbool kunnen staan voor inhouden</p> <p>13. Het beeldaspect kleur ervaren en toepassen</p> <p>13.12. De symbolwaarde van kleuren illustreren</p> <p>14. Het beeldaspect compositie ervaren en toepassen</p> <p>14.8. Bij een losstaand beeld aandacht besteden aan de vormrijkdom van alle aanzichten</p> <p>MATERIALEN EN TECHNIEKEN</p> <p>17. De leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen</p> <p>18. Materieel nodig om materiaal te bewerken, kunnen benoemen, juist gebruiken en er veilig mee omgaan</p> <p><u>Wereldoriëntatie – Mens en Samenleving</u></p> <p>5.16. Kinderen zetten zich mee in om in hun leefwereld vormen van machtsmisbruik te voorkomen.</p> <p>OVSG: OMGAAN MET MIDDELEN</p> <p>2. Experimenteren</p>			

2.3. Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging,

3. Vormgeven

3.5. Kinderen kunnen uit de reeds verkende middelen (materialen, hulpmiddelen, beeldelementen) bewust kiezen en combinaties maken om het eigen werk expressiever te maken, de zeggingskracht te vergroten.

BESCHOUWEN

1. Kinderen praten over eigen werk en hoe het tot stand kwam (zowel inhoud als vorm). Praten over een werk intensifieert het kijken.

3. Kinderen praten over het werk van anderen.

6. Kinderen ervaren dat beelden een inhoud, betekenis of doel kunnen hebben.

Wereldoriëntatie – Mens

1. Sociale cognitie

1.3. Inzicht verwerven in sociale (probleem) situaties.

GO!:

Muzische vorming – Domein beeld

1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.

1.5. Beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschap en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Attitudes

6.1. Blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken

6.2. Zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.4. Vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

- De leerlingen kunnen een boodschap meegeven aan de maatschappij.
- De leerlingen maken mannetjes in klei waar ze hun boodschap in verwoorden.
- De leerlingen kunnen een foto maken die hun boodschap duidelijk maakt.

Het basisplan (voorbereiding):

- Betekenis: De leerlingen kijken naar de omgeving en kunnen hier een boodschap aan koppelen.
- Vorm: De leerlingen nemen de omgeving op en hoe ze die moeten gebruiken.
- Materiaal: Ze maken kleine mannetjes uit klei.
- Beschouwing: De leerlingen bekijken de foto's van Evy Raes en proberen de bedoeling achter haar situaties te achterhalen.
- Onderzoek: De leerlingen gaan op zoek in de omgeving waar ze een boodschap kunnen brengen.
- Werkwijze: De leerlingen maken passende mannetjes om op hun gekozen plaats te maken.

Bronnen:

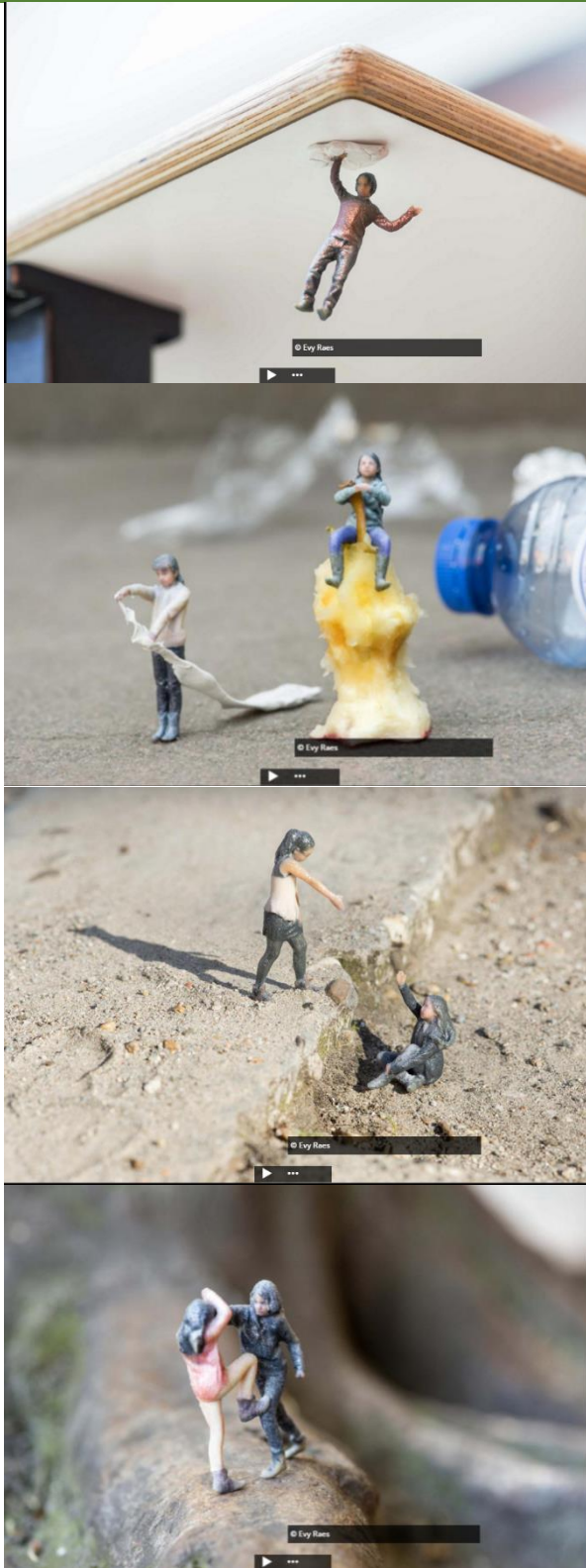
Rinckhout, E. (2015, augustus 26). *Ik wil kinderen leren spreken met beelden*. Opgehaald van DeMorgen: <http://www.demorgen.be/expo/-ik-wil-kinderen-leren-spreken-met-beelden-a2435793/>

Materiaal:

Klei of plasticine, verf, penselen, fototoestel en inspiratiemateriaal

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p>We bekijken de foto's van Evy Raes. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat zou ze bedoelen met haar foto's?- Wat gebruikt ze om dit duidelijk te maken?- Wat doet ze precies?- Vind je het een leuk project?- Wat zou jij willen meedelen aan de mensen? <p>Nu mogen de leerlingen zelf op zoek gaan in de omgeving. Je kan hen dit op school of in de buurt laten doen.</p> <ul style="list-style-type: none">- Waar wil jij graag een betekenis aan geven?- Wat wil je veranderen in de omgeving?- Wat kan je hiervoor doen?
Uitvoering	<p>Maak nu kleine mannetjes om je boodschap te versterken zoals Evy Raes dit doet. Je mag hiervoor klei, klein materiaal en werf gebruiken. Ga het hierna op je gekozen plek zetten en maak de boodschap duidelijk. Als je blij bent met je resultaat, neem er dan een foto van.</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Je boodschap is duidelijk als we de foto zien.- Je maakte gebruik van de omgeving om je boodschap duidelijk te maken.- Je mannetjes passen binnen de omgeving en jouw doel.
Nabeschouwing	<p>We gaan iedereen's project bekijken. Volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat heeft iedereen willen duidelijk maken?- Wat vind je een mooie boodschap?- Vond je het een moeilijke opdracht?
Voorbeeld van resultaat	
Inspiratiemateriaal	

3.1.3.30. Mijn favoriete plek – Wim Tellier

Mijn favoriete plek		Alle graden	Individueel
Kunstvormen en materiaal:			
			
Kunstenaars: Wim Tellier			
Leerplandoelen: Zie voetnoot 47 (p.34)			
VVKBaO:			
<u>Mediaonderwijs</u>			
ME3 Instrumentale mediacompetentie			
3.7 Bereid zijn technische en instrumentele vaardigheid met betrekking tot media te ontwikkelen door te oefenen (leren leren)			
<u>Wereldoriëntatie – Mens en Medemens</u>			
4.1 Kinderen ontwikkelen een gedifferentieerd beeld van zichzelf.			
OVSG:			
<u>Muzische vorming – Media</u>			
2.2. De kinderen kunnen de audiovisuele media functioneel bedienen.			
<u>Wereldoriëntatie – Mens</u>			
1. Sociale cognitie			
1.1. Bewust zijn van jezelf: weten wat je voelt, denkt en doet (zelfkennis).			
GO!:			
<u>Muzische vorming – Domein beeld</u>			
1.1. Door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.			
1.6. Tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.			
<u>Muzische vorming – Domein media</u>			
5.2. Soorten van eenvoudige hedendaagse audiovisuele opnamen en weergavetoestellen aanwijzen, benoemen en creatief bedienen.			
<u>Muzische vorming – Attitudes</u>			
6.5. Respect tonen voor uitingen van leeftijdsgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.			
<u>Wereldoriëntatie</u>			
Leerplan is zoek in de BIB.			
Lesdoelen:			
○ De leerlingen kunnen hun favoriete plaats in hun nabije omgeving fotograferen.			
Het basisplan (voorbereiding):			
Dit is geen activiteit waarbij beeldend wordt vormgegeven. De bedoeling is om de favoriete plekken van de leerlingen in beeld te brengen. Dit is een leuke activiteit om te doen als kennismaking met je klas. Deze activiteit verloopt dus niet volgens de vaste stappen.			
Bronnen:			
Delrue, T. (2013). <i>Wim Tellier: We drift</i> . Tielt: Lannoo.			
Materiaal:			
Inspiratiemateriaal, rode tape en fototoestel			

Lesverloop	Activiteit
Oriëntatie	<p data-bbox="459 331 1382 434">We bekijken de foto's die Wim Tellier maakt. Hij fotografeert vele plekken in de wereld vanuit de hoogte. Daar zet hij telkens een rood kruis als kenmerk op.</p>

Activiteit	Je geeft als opdracht dat kinderen hun favoriete plek moeten fotograferen. Dit kan gaan over de favoriete plek thuis, op school, in het dorp ... Ze moeten hier zoals Wim Tellier doet een rood kruis ergens aanbrengen.
Nabeschouwing	Als iedereen zijn foto mee heeft genomen naar school, kan je er een groot doek van maken met alle foto's op van iedereen of een digitale slideshow. Zo kunnen we in iedereen's leven eens binnenkijken. Er kan ook een klasgesprek aan gekoppeld worden door te vragen waarom men net die plaats heeft gekozen.
Voorbeeld van resultaat	 A photograph of a grey armchair in a room. On the backrest of the chair, a red cross is marked. A pink pillow with two owl designs is placed on the seat, along with a white, textured blanket. The chair is positioned against a wall with a geometric pattern. A wooden cabinet is visible to the left, and a red rug is on the floor in front of the chair.

4. Activiteiten uittesten

Activiteiten op papier zetten, is één ding. Ze in praktijk uitvoeren, is nog iets helemaal anders. Om te weten te komen hoe mijn activiteiten in de praktijk vorm kregen, moesten ze uitgetest worden. Hiervoor riep ik de hulp in van verschillende personen. Ik testte zelf enkele dingen uit tijdens mijn stageperiode, bij de kunstjeugdbeweging, bij de scouts en op het speelplein. De activiteit “schilderij tot leven” werd uitgetest tijdens de muzische sessie van het eerste jaar Bachelor Lager Onderwijs. Ik stelde mijn bachelorproef voor aan de studenten van het eerste jaar waarbij er ook enkele activiteiten werden uitgetest. Ik kreeg ook veel hulp van mijn medestudenten en de studenten vanuit heel BaLo die enkele activiteiten tijdens hun stages hebben uitgetest. Vanuit al deze hulp kreeg ik ook wat feedback en daarmee ging ik aan de slag om de activiteiten te optimaliseren. De binnengekomen tips over de activiteiten werden reeds aangepast in mijn bovenstaande fiches.

4.1. Algemene feedback

4.1.1. Tops

Ik kreeg reeds positieve commentaren over deze bachelorproef. Zo is er het compliment dat ik een mooie boodschap meegeef. Dat heeft dan vooral te maken met het feit dat ik de creativiteit van zowel leerlingen als leerkrachten wens te stimuleren. Dat ik bovendien daarbij aan de slag ga met Belgische kunstenaars, vinden veel mensen ook lovenswaardig. De diversiteit in de Belgische beeldende kunst die ik presenteer, vinden velen een enorm pluspunt aan dit werk.

Wat ze ook mooi vinden aan het hele idee van werken met kunst, is dat ik de kunstenaars met hun werken als het ware echt in de klas breng. Vele scholen bezoeken weliswaar regelmatig met hun leerlingen musea allerhande, maar dat is eerder passief kennis maken met kunst. Waar deze proef over handelt, namelijk actief in de klas aan de slag gaan met kunst, komt in de praktijk nog niet vaak voor.

Positief vindt men ook dat er met veel verscheidene materialen en technieken gewerkt wordt. Elke opdracht is telkens verschillend van de vorige. Het is een mooi gevarieerd pakket. Ook de diversiteit in het aanbod kunstenaars is zeer verrijkend.

De studenten van het eerste jaar hadden eerst grote twijfels over het dermate vrij laten van de leerlingen tijdens een beeldende les. Maar toen ze zelf enkele activiteiten in de praktijk hadden uitgetest, veranderde hun mening al snel. Dat leerlingen zo vrij zijn in de opdracht en hun eigen ding kunnen doen, leidt enkel tot positieve resultaten. Dergelijke feedback te horen maakt mij zeer blij want uiteindelijk was dat toch één van de grootste doelen van mijn bachelorproef.

Wat ik zelf ook nagenoeg meteen vaststelde en andere studenten me ook vertelden, is dat de activiteiten je steeds opnieuw op nieuwe ideeën brengen. De ervaringen die ik nu heb opgebouwd, maken dat ik een hele resem ideeën heb bijgekregen om beeldactiviteiten op nog andere manieren in de klas te brengen. Ik merk ook dat ik verder blijf denken op vlak van materialen en technieken.

Tussen de activiteiten zitten ook verscheidene activiteiten die enkel gericht zijn op beschouwen. Deze heb ik uitgetest met de kinderen van de kunstjeugdbeweging. Het was leuk om te zien hoe de kinderen met hun zintuigen aan de slag gingen bij “**ruik jij dat schilderij ook?**”. Naast de geuren die ik meehad, zochten ze nog geuren in de stad. Ze leken echt geïnspireerd wanneer ze de geuren aan de schilderijen konden koppelen. Het verhaal van Carll Cneut werd gebruikt op weekend met de jongste kinderen in de Scouts. Ze gebruikte het verhaal als rode draad in hun weekend waardoor de fantasie zeker werd opgeroepen bij de leerlingen. Ze verzonnen een ander verhaal bij de prenten waarbij het meisje haar vogel verloren waren. Ze deden zoektochten naar vogels in het weekend. De kinderen zaten volledig in het verhaal.

Over de fiches was men in het algemeen ook tevreden. Men vond dat ze goed werden uitgelegd en dat alles duidelijk was. Er kon meteen aan de slag gegaan worden met de fiches in de lespraktijk.

4.1.2. Tips

Bij de fiches kreeg ik de opmerking dat ze er graag nog een vakje met het materiaal bij zouden willen. Zo is het meteen duidelijk wat je allemaal nodig hebt voor de les.

De activiteiten met gips en papier-maché (vogels II en kippen Xtreme) zijn te moeilijk om door elk kind apart te laten uitvoeren. Beter is ze per twee te laten knutselen aan één werk. Zo kunnen ze elkaar helpen om de constructie vast te houden en zal het makkelijker werken zijn.

4.2. Specifieke feedback

4.2.1. Tops

De opdracht **“surrealistische collage”** vonden de studenten van het eerste jaar een leuke opdracht, omdat je volledig verschillende resultaten kan bekomen door de vrijheid. Ook vonden ze het ontspannend. Ook de opdracht **“collage”** viel in de smaak. De studenten vonden het leuk dat je kinderen is kan laten werken met een grote verscheidenheid aan materialen. Er kan hier een hele les geëxperimenteerd worden wat het toegankelijk maakt voor alle kinderen.

“Gips je gebouw” was een opdracht dat veel enthousiasme opwekte. De studenten en kinderen vonden het impressiemateriaal inspirerend. Ze waren onder de indruk van de speciale kenmerken in de gebouwen. Daarnaast vonden ze het leuk om eens met gips te experimenteren. Dit is een knutselmateriaal dat je niet dagelijks gebruikt. Het uitzoeken van de mogelijkheden ermee was een leuk proces om te zien.

De opdracht **“vreemd figuur”** was een opdracht waar de studenten enthousiast over waren omdat het eens iets anders is. Ze vonden het leuk omdat er speciale creaties uitkwamen door samen te werken met enkele leerlingen.

Bij de opdracht **“monsterland”** vond men het leuk dat iedereen apart iets creëert, maar dat er toch een gemeenschappelijk eindresultaat uit voortkomt. Iedereen kon zijn eigen ding doen en tegelijkertijd ook samenwerken. Wanneer het met leerlingen werd uitgeprobeerd, vonden ze het leuk dat hun monster werd opgebouwd door de dobbelstenen. Elk kind had een volledig ander eindresultaat. Er leken geen twee prenten op elkaar. De kinderen die een creatieve aanleg hadden, vonden het ook uitdagend.

Bij de opdracht **“schilderijen tot leven brengen”** zit de opbouw heel goed. Ik merkte tijdens het uitvoeren van de opdracht dat de kinderen goed op weg geraakten door de verschillende stappen in de les. Eerst de drama oefening om de schilderijen te bekijken om dan stilaan over te gaan naar de eigenlijke activiteit. Die kleine stappen zorgden ervoor dat de leerlingen de opdracht echt begrepen.

“Vogels II” is een opdracht die de leerlingen echt heel open aan de slag laat gaan. Toch hebben ze hier een duidelijke bron waarop ze kunnen terugvallen, nl. de tekeningen van Carll Cneut. Ze kunnen kenmerken van de vogels overnemen en vrij spelen met de vormen die ze maken, doordat in 3D moeten werken. De tekening krijgt een nieuwe dimensie doordat men de vogels echt bouwt.

De activiteit **“dag en nacht spel”** vonden de kinderen geweldig omdat ze met wasco en ecoline mochten werken. Dit hadden ze nog nooit gedaan. Het grootste deel van de les was experimenteren met de nieuwe techniek. Je zag dat het enthousiasme groot was. Het is een activiteit waarmee je een klas zeker een hele namiddag aan het werk kan zetten.

“**Oog der dromen**” en “**surrealistische collage**” werden uitgetest door een student uit mijn klas binnen het thema surrealisme. De les verliep als volgt. De leerlingen waren heel gemotiveerd om te werken rond hun dromen en hierbij de kenmerken van het surrealisme te verwerken. Deze opdracht is een heel open opdracht waardoor ik dacht dat sommige leerlingen het moeilijk gingen vinden om rond hun dromen te tekenen, in tegendeel, elke leerling die voor deze opdracht koos slaagde er in om zijn dromen te tekenen in het oog en nadien een duidelijk uitleg te geven bij hun werk. Er kwamen heel mooie resultaten uit.

Het waren leuke opdrachten, de leerlingen werkten gemotiveerd aan de opdrachten. De opdrachten zorgde ervoor dat de leerlingen de kenmerken van het surrealisme zelf konden ervaren en zelf toe te passen in hun werkstuk. Er waren hele mooie en verrassende resultaten tussen.

“**Vogels**” is een leuke en simpele opdracht om te kunnen uitvoeren. De leerlingen waren echt geïnspireerd door de prenten van Carll Cneut. Ze hadden het moeilijk om te kiezen tussen alle prenten, omdat ze veel vogels mooi vonden. De resultaten leken op de prenten van de Carll Cneut. Ze hadden dus echt hun best gedaan om de vogels zo precies mogelijk over te tekenen.

Bij de opdracht “**uitvinders in de klas**” voelden de kinderen zich al snel betrokken door de vele programma’s die er tegenwoordig bestaan rond uitvinden. Ze waren maar al te enthousiast om zelf eens ontwerper te kunnen zijn. De kinderen werden volledig vrij gelaten in wat ze wouden ontwerpen. Wel besprak de leerkracht eerst de kenmerken van een schets. Dit zag je zeker in de resultaten. De leerlingen hadden echt tijd in hun schets gestoken. Er kwamen mooie resultaten uit en de leerlingen vonden het een leuke opdracht. Er was echter niet genoeg tijd om de schetsen echt te maken.

Een student uit het eerste jaar testte de activiteit “**dieren**” uit in het thema lentediertjes. De kinderen vonden het leuk dat Carll Cneut uit België kwam. Ze vonden het zo’n mooie prenten. Niets negatiefs is eruit gekomen. Vooral de kleur werd in smaak gevallen. De opdracht leverde prachtige resultaten op. Ze vond het een zeer leuke les om te geven en de les was meer dan geslaagd.

“**Schilderij hervormd**” werd, door de studente die het uitprobeerde in haar klas, leuk bevonden. Het impressie moment heeft de leerlingen erg aangesproken. Ze hadden het werk van Arcimboldo nog nooit eerder gezien. Ze maakte elk eerst hun compositie en begonnen daarna pas te plakken. Dit was heel slim van hen. Er kwamen leuke en creatieve resultaten uit die verschillend waren van kind tot kind.

“**Mijn letter is**” was een zeer populaire opdracht bij de studenten van het eerste jaar. Ze vonden het fijn dat het een simpele opdracht was en toch elk kind persoonlijk aansprak. Ze vonden dit een perfecte opdracht om met je klas kennis te maken doordat de kinderen er hun persoonlijkheid moeten insteken. Ze dachten zelfs dat dit niet alleen een leuke opdracht zou zijn in de eerste graad, maar ook in de oudere graden.

4.2.2. Tips

Bij de opdracht “**vreemd figuur**” gaf men de tip om de opdracht in kleine groepjes uit te voeren. Ze voerden ook een timer in om zo elke leerling exact even veel tijd te geven om iets aan te passen aan de figuren. Er moet in de les genoeg nadruk gelegd worden op dat “veranderen” zodat de leerlingen begrijpen dat ze echt mogen/moeten wijzigingen aanbrengen. En ze mogen ook niet de draaiingen, het uittrekken en verlengen van de ledematen vergeten, zoals in de werken van Wim Delvoye. Het is belangrijk dat ze groot genoeg werken. Sommigen stellen dat het misschien leuk zou kunnen zijn om de figuurtjes daarna te schilderen. Daar heb ik niets op tegen maar ik denk dat dat dan best in één kleur zou gebeuren. In meerdere kleuren zou ons te ver leiden van de stijl van de opdracht.

Zoals bij de opdracht hierboven staat, is het ook bij **“doorgeefportret”** belangrijk dat je de leerlingen laat beginnen met een stuk klei dat groot genoeg is. Zo hebben de leerlingen genoeg ruimte om iets te veranderen aan de portretten. Het is ook makkelijker om grotere stukken te bewerken. Wanneer je dit doet, kunnen er echt prachtige resultaten uit voortkomen.

De activiteit **“schilderij in een nieuw jasje”** zou nog leukere resultaten geven, moest je hen laten werken met plasticine of tijdschriften. Met kleurpotloden kan je de lege gaten minder goed opvullen. Wanneer je tijdschriften of plasticine gebruikt, zal de overgang er beter afgewerkt uit zien. Natuurlijk kan je deze overgang ook met verf of stiften bereiken.

Bij de opdracht **“dieren”** moet er zeker voor gezorgd worden dat er als inspiratiemateriaal voldoende foto's aanwezig zijn van dieren. Ze moeten zo precies mogelijk de foto kunnen overtekenen. Dan ligt het zwaartepunt van de opdracht op de observatie van beelden wat het doel van de les toch is. Laat hen niet te veel uit geheugen tekenen, want dan gaan het redelijk oppervlakkige tekeningen worden.

Toen men de opdracht **“monsterland”** met kinderen werd uitgeprobeerd, waren er enkelen die al een beeld van vooraf in hun hoofd hadden over hun monster. Ze volgden de dobbelstenen dus niet echt. Dat was een beetje jammer, want zo ging de achterliggende bedoeling van de opdracht verloren. Zorg er als leerkracht dus zeker voor dat je de bedoeling van de opdracht benadrukt.

“Schilderijen tot leven brengen” is een opdracht die zeker moet gebeuren met oudere kinderen. Vooral het bedienen van het stopmotion programma was te moeilijk voor de jongsten. Ze konden het beeld moeilijk stil houden waardoor de foto's steeds een ander kader hadden. Wat dan er voor zorgt dat je minder het gevoel hebt dat je naar een filmpje zit te kijken. Een statief voorzien zou zeker handig zijn.

Bij de activiteit **‘dag en nacht spel’** is het extra leuk om groot te werken met de kinderen. Je kan dan verschillende kinderen samen laten werken aan één groot schilderij. Dit geeft een leuk effect en de kinderen leren samenwerken.

‘Kippen Xtreme’ en **‘Stad volgens Dujardin’** zijn activiteiten waarbij je de leerlingen erg hard moet ondersteunen. Ik heb gemerkt als je dit niet genoeg ondersteunt met vragen en tussenopdrachten je het doel van de activiteit niet kan bereiken. Bij de kippen gaat dit vooral over welke kenmerken de kippen voor de leerlingen moet hebben om de beste kip te maken. Bij de stad moet je de leerlingen vooral laten nadenken over de functie van het gebouw in combinatie met de architectuur van Dujardin. De beschouwingsvragen die je stelt tijdens het proces zijn hier van groot belang.

Een studente uit het eerste jaar testte **“schilderij hervormd”** uit. Ze maakte hierbij gebruik van afval. Ze vertelde me dat de leerlingen het moeilijk vonden om proper afval te verzamelen, ze verzamelden allemaal hetzelfde namelijk dopjes en omhulsels van flesjes. Ze zou volgende keer meer bijsturen en een groep kinderen dopjes laten verzamelen, een andere groep snoeppapiertjes, ... Dit is natuurlijk iets dat niet meteen met de opdracht heeft te maken. Je zou als leerkracht wel een verzamelfiche kunnen opstellen waarop alle zaken die ze zouden kunnen meebrengen op vermeld staan. Hierbij moet je wel plaats laten voor eigen inbreng van de kinderen.

“Voor en na” is een opdracht dat heel veel tijd vraagt. Ik probeerde deze activiteit uit bij de kunstjeugdbeweging. De kinderen waren enthousiast over de opdracht, maar het jammere eraan is dat je de kamers nooit afgewerkt geraakten op drie uur tijd. Als je elke stap voldoende aandacht wil geven, zal je met deze opdracht zeker twee namiddagen bezig zijn. Als je ze zou laten samenwerken, kan het misschien wel op een kortere tijd gebeuren.

Bij de opdracht **“laat het sneuwen”** vraagt het wel wat werk om de leerlingen de juiste kleuren bij het juiste schilderij te leggen. Hier hebben ze echt wat hulp van de leerkracht nodig om het resultaat te krijgen dat je wenst. Zorg er zeker voor dat de schilderijen groot en gedetailleerd genoeg zijn afgedrukt. Zo kan je hen echt laten zoeken naar de kleuren in de schilderijen. Eens je deze stap voorbij bent, gaat het maken van de warm of koud gekleurde schilderijen wel goed. Hier waren ze in mijn stageklas snel mee weg.

4.3. Wat foto's

Voor en na

Dieren

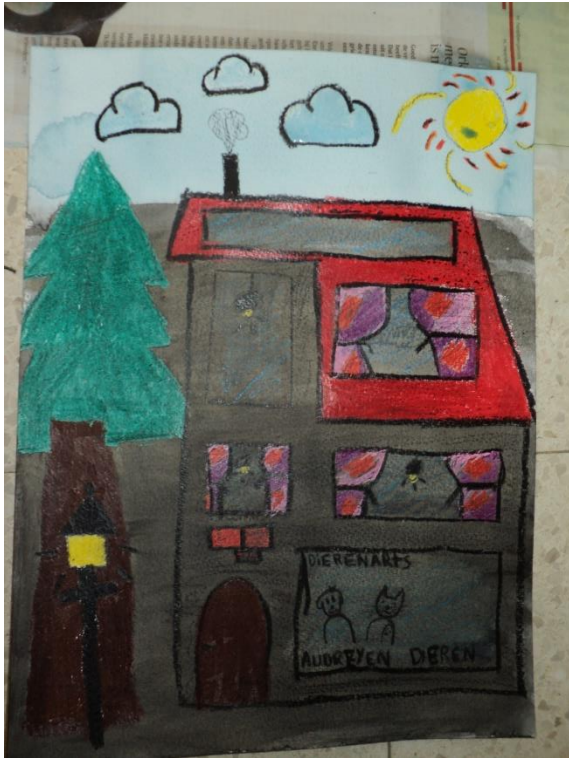

Vreemd figuur

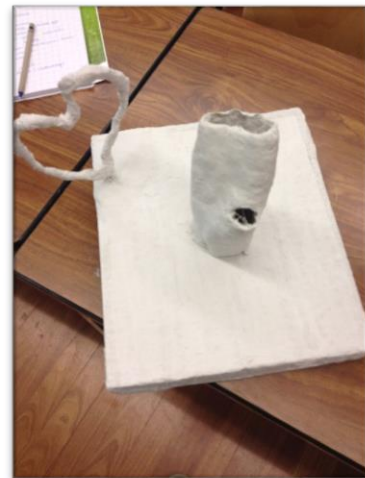

Doorgeefportret

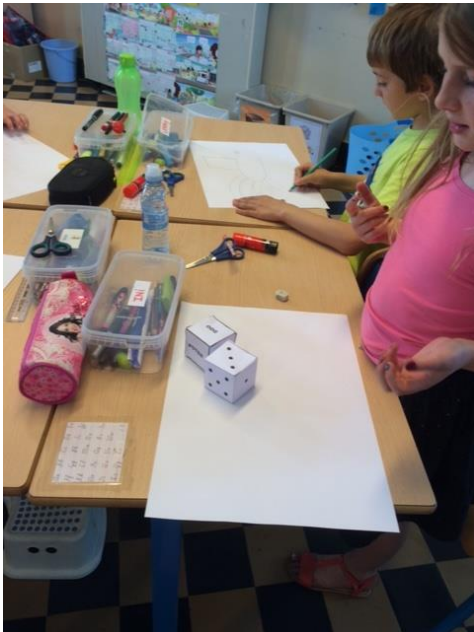

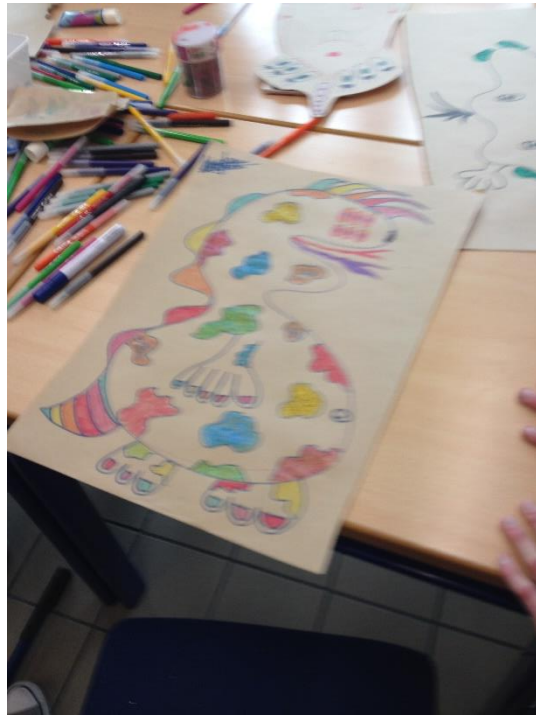

Dag en nacht spel

Gips je gebouw

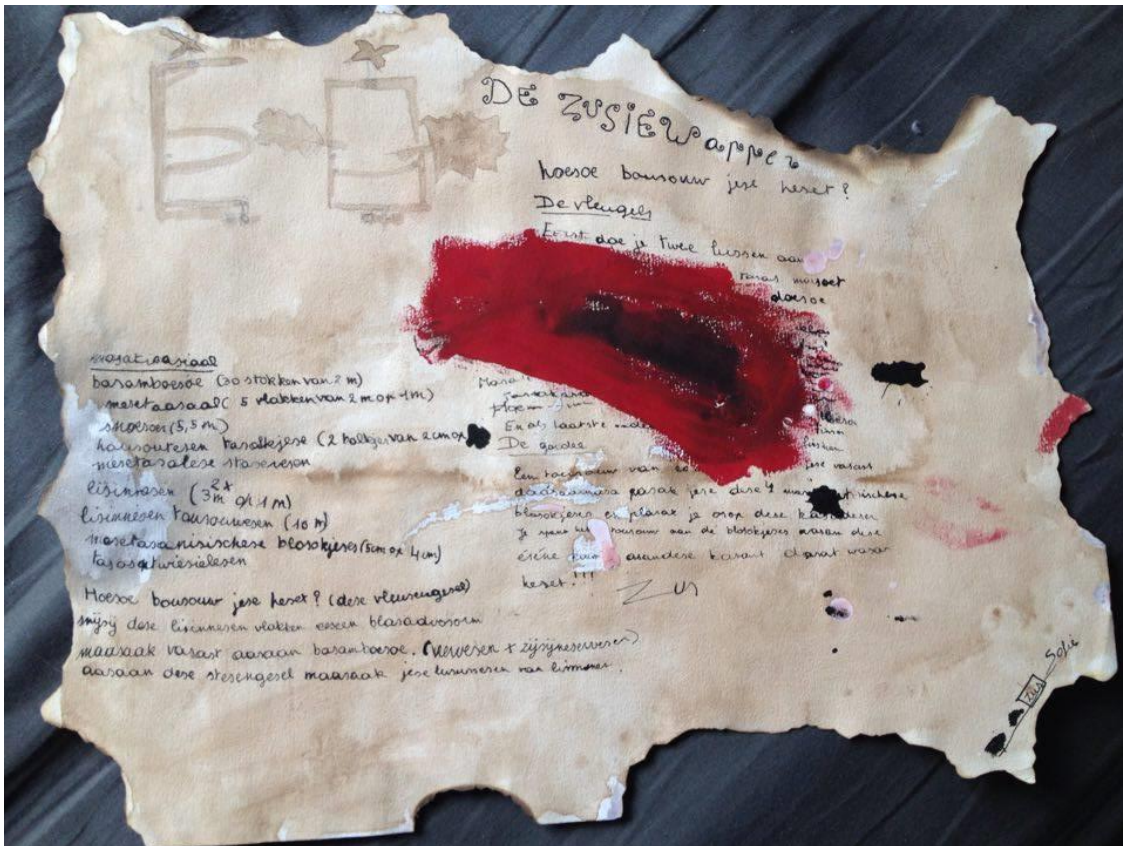

Monsterland

Vogels

Uitvinders in de klas

Laat het sneeuwen

Schilderij hervormd

Besluit

Voor ik deze bachelorproef afsluit, wil ik graag nog eens alles op een rijtje zetten. Ik verdiepte me dit jaar in de beeldeducatie. Via beeldende activiteiten die ik heb ontworpen, wou ik als hoofddoel de creativiteit in kinderen aanspreken. Om deze creativiteit te kunnen aanwakken moest ik er steeds voor zorgen dat er een duidelijk kader beschikbaar was voor de leerlingen. Ze moeten weten wat het doel van de activiteit is, waar de grenzen liggen en waar ze terecht kunnen voor hulp. Zo creëer je een veilige leeromgeving voor de kinderen. Deze **veiligheid** is noodzakelijk om kinderen uit te dagen om hun creativiteit te benutten. Deze veiligheid vestigt zich al in je lesvoorbereiding. Voor jezelf en de kinderen steeds dezelfde opbouw van activiteiten gebruiken, biedt deze veiligheid. Zowel jij als de kinderen weten wat er hen te wachten staat. Ik maakte steeds gebruik van het procesfasenformulier en het basisplan. Dit heeft me geholpen om voor mijzelf en voor de kinderen een soort van veiligheid te creëren. Het is belangrijk dat de kinderen in je klas zich veilig voelen. Dit doe je door duidelijk te maken dat de leerlingen de vrijheid hebben om te experimenteren. Leerlingen zijn dit niet gewoon dus je zal hen moeten stimuleren en aanmoedigen om deze vrijheid te benutten.

De activiteiten die ik ontwierp hebben als doel om die **vrijheid** te bewaren. De opdrachten bestaan uit open opdrachten waarmee de leerlingen nog vrij aan de slag kunnen. Wanneer je een activiteit uitprobeert in de klas, zouden de resultaten van elkaar moeten verschillen. Als de resultaten inderdaad van elkaar verschillen, is de vrijheid in de opdracht geslaagd. Toch hebben ze allemaal hetzelfde doel gevolgd door de voorwaarden. Zo wordt veiligheid en vrijheid gecombineerd. Leerlingen kunnen vrij aan de slag met de doelen die ze voorgelegd krijgen. De voorwaarden zijn open opgesteld zodat er plaats is voor eigen invulling. Ik heb na enkele aanpassingen de openheid zeker in mijn activiteiten kunnen bewaren

Natuurlijk moet je er ook voor zorgen dat leerlingen met de vrijheid willen spelen. We moeten leerlingen uitdagen. Deze **uitdaging** kan je opwekken door buiten de comfortzone van de leerlingen te gaan werken. Ik deed dit door allereerst kunstenaars in mijn bachelorproef te verwerken. De meeste kunstenaars zullen nieuw zijn voor de leerlingen. Dit kan hun interesse opwekken. Ook probeerde ik nieuwe technieken en materialen op te nemen in de activiteiten. Door de verscheidenheid komen de leerlingen vaak voor nieuwe uitdagingen te staan.

Door de balans tussen vrijheid, veiligheid en uitdaging te vinden, zal je de creativiteit in de leerlingen kunnen aanspreken. Ze zullen durven experimenteren en hun fantasie gebruiken om een werk te maken. De tocht naar deze balans zal natuurlijk verschillend zijn van opdracht tot opdracht en van kind tot kind. Daarom is het belangrijk om ook steeds jouw creativiteit in te schakelen om de activiteiten naar je publiek aan te passen.

Wanneer ik mijn activiteiten, de resultaten ervan zie en de feedback van medestudenten hoor, ben ik ervan overtuigd dat ik in mijn opzet om creativiteit te stimuleren ben geslaagd. Ik heb open opdrachten gemaakt met variatie in beeldende kunstvormen, materialen en technieken. Ook liet ik de Belgische kunstenaars echt in de klas komen. Dit geeft volgens mij een extra dimensie aan mijn proef. Ik ben zelf trots op wat ik heb kunnen creëren en de resultaten die het met zich meebracht. Naast de creativiteit van kinderen stimuleren, heb ik mijn creatief talent volledig kunnen benutten in dit proces. Ik heb ervan genoten om met de door mij gekozen kunstenaars aan de slag te gaan. Ik ben fier op wat ik heb bereikt in deze proef! Ik hoop dat ik in de toekomst nog andere leerkrachten, opvoeders en creatievelingen kan inspireren met de beeldende activiteiten.

Bibliografie

- Barnekunst. (sd). Opgehaald van The international museum of childrens art: <http://www.barnekunst.no/en/>
- Beta VZW. (sd). *Zwart wit prenten*. Opgehaald van Beta VZW: <https://www.betasymbols.com/nl/prenten>
- Broodthaers, M. (2013). *Marcel Broodthaers*. Tielt: Lannoo.
- Castagnoli, A. (2014). *De Gouden Kooi*. Wielsbeke: De Eenhoorn.
- CKC. (sd). *Waarom cultuureducatie?* Opgehaald van Cultuur op school: <http://www.cultuuropschool.nl/info/waarom-cultuureducatie/>
- CKC. (sd). *Wat is cultuureducatie?* Opgehaald van Cultuur op school: <http://www.cultuuropschool.nl/info/wat-is-cultuureducatie/>
- Cneut, C. (2014). *Vogels: tekenen, krabbelen en kleuren met Carll Cneut*. Wielsbeke: De Eenhoorn.
- Daubert, M. (2013). *Kuifje uit de geheime archieven van Hergé*. Tielt: Lannoo.
- De Lange, S., & Wille, I. (2013-2014). *Museumkidt: Infobundel bij het vakoverschrijdend project muzische vorming - beeld en wereldoriëntatie – tijd* [cursus]. Brussel: Odisee.
- Delrue, T. (2013). *Wim Tellier: We drift*. Tielt: Lannoo.
- Delvoye, W. (sd). Opgehaald van Wim Delvoye: <https://www.wimdelvoye.be/>
- Douglas, M. (2014, mei 27). *DIY papier mache: zelf lijm maken*. Opgehaald van Juf Maaïke: <http://www.jufmaïke.nl/papier-mache-zelf-lijm-maken/>
- Draguet, M. (2009). *Muséemagrittemuseum: museumgids*. Tielt: Lannoo.
- Dujardin, F. (sd). Opgehaald van Filip Dujardin: <http://www.filipdujardin.be/>
- Elmans, R. (2011). *Raamleerplan Beeldend Onderwijs*. Opgehaald van MOCCA: <http://www.basispakketamsterdam.nl/wp-content/uploads/2013/10/Raamleerplannen-Beeldend.pdf>
- Fabre, J. (sd). Opgehaald van Jan Fabre: <http://janfabre.be/>
- Gemeenschapsonderwijs. (1998). *Leerplan Gewoon Basisonderwijs*. Brussel: Vlaamse Gemeenschap vzw.
- Iedereen leest. (sd). *Carll Cneut*. Opgehaald van Jeugdliteratuur.org: <http://jeugdliteratuur.org/auteurs/carll-cneut>
- Kunstconnectie, C. N. (2006, maart). Opgehaald van Kunsteducatie loont!: http://www.cultuurnetwerk.nl/producten_en_diensten/publicaties/pdf/kunsteducatieloont.pdf
- Kunstgebouw (Regisseur). (2012). *Kunsteducatie: Broodnodig voor het kinderebrein* [Film].
- Kunstpunt. (sd). Opgehaald van Kunstenpunt: Beeldende kunst: <http://www.bamart.be/>
- Manco, T., & The Warrior, B. (2014). *Bué The Warrior*. Tielt: Lannoo.
- Mechelen VZW. (sd). Opgehaald van Speelgoedmuseum: <http://www.speelgoedmuseum.be/downloads/Lesmap%20Bruegel.pdf>
- Mooss. (sd). Opgehaald van Mooss: Kunst en erfgoededucatie: <http://www.mooss.org/>
- Mooss. (2011). Opgehaald van Bazar Kunstjeugdbeweging: www.kunstjeugdbeweging.be
- OVSG. (1998). *Muzische vorming voor de basisschool Leerplan*. Brussel: Vlaamse gemeenschap vzw.

- OVSG. (1998). *Nederlandse taal in de basisschool Leerplan*. Brussel: Vlaamse gemeenschap vzw.
- OVSG. (1998). *Wereldoriëntatie in de basisschool Leerplan*. Brussel: Vlaamse gemeenschap vzw.
- Panamarenko. (2007). *Official Panamarenko Website*. Opgehaald van <http://www.panamarenko.be/home.php>
- Pas, J. (2011). *Fred Bervoets Prentwerk*. Tielt: Lannoo.
- Rinckhout, E. (2015, augustus 26). *Ik wil kinderen leren spreken met beelden*. Opgehaald van DeMorgen: <http://www.demorgen.be/expo/-ik-wil-kinderen-leren-spreken-met-beelden-a2435793/>
- Russo Ricci, R. (2009). *Het kleine atelier van Magritte*. Tielt: Lannoo.
- Snauwaert, D., Walker, H., Van den Bossche, P., & Seyfarth, L. (2011). *Anne-Mie Van Kerckhoven*. Tielt: Lannoo.
- Stad Antwerpen. (sd). *De 6+ van Antwerpen*. Opgehaald van Fashion in Antwerp: <http://www.fashioninantwerp.be/nl/hedendaagse-mode/les-6-d%E2%80%99anvers>
- Van Eeckhaut, M. (2013). *Kunst en erfgoededucatie: theorie en praktijk*. Leuven: Acco.
- van Onna, J., & Jacobse, A. (2008). *Laat maar zien: Een didactische handleiding voor beeldend onderwijs*. Enschede: Noordhoff Uitgevers.
- Van Rensbergen, H. (2014). *Abandoned places - the Photographers's selection*. Tielt: Lannoo.
- Vandekerckhove, H. (2015). *Gimme shelter*. Tielt: Lannoo.
- Vanmechelen, K. (sd). Opgehaald van Cosmopolitan Chicken Research Project: <http://www.ccrp.be/#/0>
- Vermeersch, L. (2013, mei). *Kunsteducatie: het dubbele van de helft*. Opgehaald van Rekto Verso: <http://www.rektoverso.be/artikel/kunsteducatie-het-dubbele-van-de-helft>
- Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs. (1999). *Muzische vorming Leerplan*. Brussel: DOKO vzw.
- Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs. (2003). *Nederlands Leerplan*. Brussel: DOKO vzw.
- Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs. (2010). *Wereldoriëntatie Leerplan*. Brussel: DOKO vzw.
- Wille, I. (2014). *Wereldoriëntatie - Tijd II* [cursus]. Brussel: Odisee.
- Winters, S. (2014). *Belgium Extra Bold: Heroes - contrasts - icons - facts*. Tielt: Lannoo.
- (sd). *Giuseppe Arcimboldo: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.giuseppe-arcimboldo.org/>
- (sd). *Hans Memling: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.hansmemling.org/>
- (sd). *Jan Van Eyck: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.jan-van-eyck.org/>
- (sd). *Peter Paul Rubens: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.peterpaulrubens.org/>
- (sd). *Pieter Bruegel The Elder: The Complete Works*. Geraadpleegd 21 maart 2016, <http://www.pieter-bruegel-the-elder.org/>

Bijlagen

I. Inspiratieborden

Levi n'est pas une pipe.

Magritte
191
9809331 9919492
01/08/15 13136

Boeken:
Het kleine atelier van Magritte - Kappella Runo Ricci (Lannoo)
Huisnummer 66 (Lannoo) Huisnummer 66

SITES
WWW.PINTEREST.COM
WWW.RENEMAGRITTE.ORG
WWW.MUSSEER-HAGRITTE-HOUSEM.BE

Magritte
Hadden we nog nooit eerder gezien

Surrealisme is omicauliger kennis van de werkelijkheid!

Magritte is een meester in de kunst van de onbegrijpelijkheid.

Als ik schilder, juist ik alle natuur aan mijn voeten te leggen.

Paspoort:

- Naam: René François Ghislain Magritte
- Geboortedatum: 21 november 1898
- Start carrière: 1926
- Sterfdatum: 15 augustus 1967
- Kunststijl: Schilderkunst
- Kunststroming: Surrealisme

Opzandigheid is een reflex van het leven in de mens

Inspiratiebord Carli Oueit

Historische Musea Gent
Sint-Pietersabdij
Sint-Pietersabdij 919000 Gent T +32 (0)9 243 91 30
€ 6,00
nr. 77001
19-25 jaar Carli Oueit - Individueel

SITES

WWW.COBRA.CANVAS.BE / CH / COBRA / BOEK /
WWW.2159447
WWW.PINTEREST.COM

BOEKEN

Yogels tekenen, knutten en kleuren met Carli Oueit
De Eindhoven - Deutscher
De Eindhoven Kooi - Anna Fantagnoli x Carli Oueit

Paspoort:

- Naam: Carli Oueit
- Geboortedatum: 8 januari 1969
- Start Carrière: 1996
- Kunstvorm: Schilderkunst/Tekenkunst
- Kunststijl: Illustraties

19-25 jaar Carli Oueit - Individueel

Inspiratiebord Koen Vannechelen

KIP EN EI

SITES

WWW.PINTEREST.COM
WWW.KOENVANNECHELEN.BE
WWW.WIKIPEDIA.ORG / WIKI / KOEN-VANNECHELEN
WWW.BAHART.BE / N / ARTISTS / DETAIL / 193
WWW.YOUTUBE.COM

BOEKEN

Thuis in rot & dinken - Koen Vannechelen (Lannoo)

Paspoort

- Naam: Koen Vannechelen
- Geboortedatum: 26 augustus 1955
- Start carrière: vroege jaren 90
- Kunstvorm: innovatieve technologie, schilderen, tekeningen, fotografie, video, installaties, glaswerk en houten beeldhouwwerken.
- Kunststroming/stijl: hedendaagse conceptuele kunst

THE COSMOPOLITAN CHICKEN
MICHELLE KOCKER & POLLY DE BRUIJER
FOTO: 2000

Elk organisme heeft een ander organisme in de omgeving en te overleven

Early works

SITES

WWW.WIMDELOYCKE.BE

WWW.PINTEREST.COM

Beelden

Wim Deboyck - Introductie

Paspoort

- Naam: Wim Deboyck
- Geboortedatum: 1965
- Start carrière:
- Kunstvorm: beeldhouwen, tattoo ...
- Kunststijl: Hedendaags, neo-conceptueel

Introductie van van Eyck

Tijd van midde en renaissance

Nog meer renaissance met OLIEVERF

Beek

Godde kunst voor kleine kunsten - Thais Vandenberg

(Bouwkunst & kunstvormen) voor kunsten

Het grote kunstwerk - Sven Hodge (dunoo)

SITES

WWW.PINTEREST.COM

WWW.BRITANNICA.COM/BIOGRAPHY/JAN-VAN-EYCK

Paspoort:

- Naam: Jan Van Eyck
- Geboortedatum: ca. 1390 (hier is discussie over)
- Start carrière: ca. 1420
- Sterfdatum: 9 juli 1441
- Kunstvorm: Schilderkunst
- Kunststroming: renaissance - Vlaamse primitieven

Renaissance

Het echnpocor Arnoldi: 1434

Jan VAN EYCK

BEROEPD WAARDE ***** GOEIE VRANGI Welke nieuwe vertaalt gebruikte Van Eyck?

Jaap-van-der-voord Hans Vandekerckhove

SITES
WWW.HANSVANDEKERCKHOVE.BE
WWW.PINTEREST.COM

Becken
Hans Vandekerckhove - Gynnae Skulpter (Lanaco)

Paspoort:

- Naam: Hans Vandekerckhove
- Geboortedatum: 12 oktober 1957
- Start carrière: 1980
- Kunstvorm: schilderkunst
- Kunststroming: neo-expressionisme

Jaap-van-der-voord Burt The Warrior

SITES
WWW.HLN.BE/REGIO/NIJEUWS-UIT-GENT/HET-SPUITBUS-TEN-STRIJDE-TEGEN-GRAUWHEID-02094388/
WWW.HUHO.BE/ACTUA/306319/HUHO-SPRAK-HET-STRAATARTIEST-BUE-THE-WARRIOR
WWW.PINTEREST.COM
WWW.FACEBOOK.COM/BUETHEWARRIOR.AKT

Becken
Burt The Warrior (Lanaco)

Paspoort:

- Naam: Burt The Warrior aka Dave De Rop
- Geboortedatum:
- Start carrière: 1991
- Kunstvorm: Street Art
- Kunststroming: hedendaagse kunst

Gepluustelbord Panamarenko

SITES

WWW.PINTEREST.COM
WWW.PANAHARENKO.BE

Boeken

Gepluuste Panamarenko - P. Krouwel (Ludion Uitgeverij)

Paspoort:

- Naam: Panamarenko aka Henri Van Herwegen
- Geboortedatum: 5 februari 1940
- Start carrière: 1965
- Kunstvorm: installaties, beeldhouwer
- Kunststroming:

Gepluustelbord Heugé

SITES

WWW.PINTEREST.COM
WWW.NL.TINTIN.COM

Boeken

De avonturen van Heugé (Klannet)

Kuifje (Klannet)

Paspoort:

- Naam: Heugé aka Georges Remi
- Geboortedatum: 22 mei 1907
- Start carrière: 1923
- Sterfdatum: 3 maart 1983
- Kunstvorm: tekenkunst
- Kunststroming, stijl: stripkleving

Inspiratiebord Anne-Hilke Van Kerckhoven

SITES
 WWW.PINTEREST.COM
 WWW.BAHART.BE/NL/ARTISTS/DETAIL/40/
 WWW.AHYK.BE
 WWW.WIKIPEDIA.ORG

Boeken
 Anne-Hilke Van Kerckhoven - Hamrao Walker (Leuven)

Paspoort:

- Naam: Anne-Mie Van Kerckhoven
- Geboortedatum: 5 december 1951
- Start carrière: 1982
- Kunstvorm: Schilderkunst, tekenkunst, computerkunst en videokunst
- Kunststroming: hedendaags

Inspiratiebord Fred Bervoets

SITES
 WWW.BELGISCHEKUNST.BE/2011/11/FRED-BERVOETS-1942/
 WWW.KUNSTINHUIS.BE/KUNSTENARR/21201
 WWW.HUJKA.BE/NL/ARTIST/2/FRED-BERYOETS
 WWW.HILDEVANGANNERYT.BLOGSPOT.BE/2011/01/GESPREK-HET-FRED-BERVOETS-1942-HTHL
 WWW.PINTEREST.COM

Boeken
 Fred Bervoets - Zelfportretten 2010 - 2013 (Vitseburg Hamwell)
 Fred Bervoets - Puntwerk 1990 - 2010 (Leuven)

Paspoort:

- Naam: Fred Bervoets
- Geboortedatum: 12 mei 1942
- Start carrière: 1965
- Kunstvorm: Schilderkunst, graficus
- Kunststroming: neo-expressionisme, cobra

Shrijver: Pieter Bruegel

SITES

WWW.PINTEREST.COM

Becken

Grote kunst ook kleine kennen na zie Jan Van Eyck

Papieren WO-tijd

Paspoort:

- Naam: Pieter Bruegel De Oude
- Geboortedatum: ca. 1525
- Start carrière: ca. 1551
- Sterfdatum: 9 september 1569
- Kunstvorm: schilderkunst
- Kunststroming: renaissance

Shrijver: Hans Memling

SITES

WWW.VLAANSEPRIMITIEVEN.VLAANSEKUNSTCOLLECTIE.BELN/BIODGRAFIEEN/HANSEHLLING

WWW.PINTEREST.COM

WWW.BRITANNICA.COM/BIOGRAPHY/HANSEHLLING

Paspoort:

- Naam: Hans Memling
- Geboortedatum: ca. 1430
- Start carrière: ca. 1465
- Sterfdatum: 11 augustus 1494
- Kunstvorm: schilderkunst
- Kunststroming: renaissance, Vlaamse primitieven

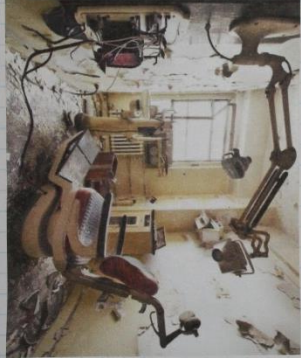
Stapstudeerbeeld Henk Van Rensbergen

SITES
WWW.PINTEREST.COM
WWW.HENKVANRENSBERGEN.COM
Beelden

Abandoned places - Henk van Rensbergen (Beelden)

Paspoort:
• Naam: Henk van Rensbergen
• Geboortedatum: 1968
• Start carrière: eerste boek 2014
• Kunstvorm: fotografie
• Kunststroming:

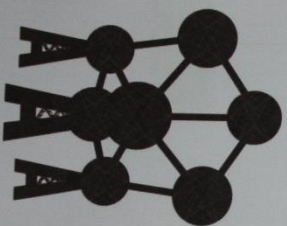
Stapstudeerbeeld Sanny Winters

Ik heb een boek aan het "grijze noorse de lezer" ik heb lettert over een illustratie of probeer in een magazine of boek iets extra nieuws, iets tactisch of een eigentijdse manier meegeeft.

SITES
WWW.WINTERSWONDERLAND.BE
WWW.PINTEREST.COM
Beelden

gent xtra beeld (Beelden)
Belgium xtra beeld (Beelden)
A city (De Dagen)

Paspoort:
• Naam: Sanny Winters
• Geboortedatum: 1975
• Start carrière: 1996 afgestudeerd, 2004 award young talent
• Kunstvorm: Illustraties
• Kunststroming:

Imaginairiedord Marcel Broodthaers

SITES
 WWW.PINTEREST.COM
 WWW.HICHAELWERNER.COM/ARTI
 BROADTHAERS/NEWS-ITEM/1830
 WWW.KUNSTBUS.NL/KUNST/HAR
 THAERS.AHTL
 WWW.HARIANGOODMAN.COM/ARTI
 BROADTHAERS/
 WWW.TATE.ORG.UK/ART/ARTIST
 BROADTHAERS-8215
 WWW.HOHA.ORG/COLLECTION/ARTI

Beelden

Broodthaers in beeld (Beelden)

Paspoort

- Naam: Marcel Broodthaers
- Geboortedatum: 1924
- Start carrière: 1957
- Sterfdatum: 1976
- Kunstvorm: installaties, tekenkunst, schilderkunst, dichter
- Kunststroming: surrealisme, nouveau réalisme, conceptuele kunst

Imaginairiedord Wim Teltius

SITES
 WWW.WIMTELLIER.COM
 WWW.WE-DRIFFT.BE
 WWW.TIHEM.COM

Beelden

De drift - Wim Teltius (Beelden)

Paspoort

- Naam: Wim Teltius
- Geboortedatum: 1979
- Start carrière: 2000
- Kunstvorm: fotografie, installaties
- Kunststroming:

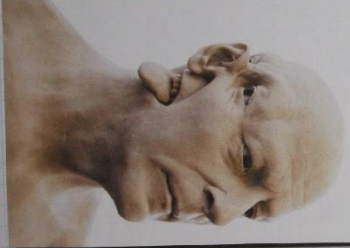

Inspiratiebord Jan Fabre

SITES
 WWW.GALERIETAHAK.BE/STAN_FABRE.PHP
 WWW.STANFABRE.BE/ANGELOS/
 Boeken
 Jan Fabre - Nachtkoek (De Bevinge Bij)
 SITES
 WWW.STANDAARD.BE/CNT/WK3BL281

Paspoort:

- Naam: Jan Fabre
- Geboortedatum: 1958
- Start carrière: 1990
- Kunstvorm: Tekeningen, sculpturen, objecten, installaties, films, performances, denkmodellen
- Kunststroming: hedendaags

Inspiratiebord Evy Raes

Kleine Actiesken
 Samen teukken & nogal denken en kijken
 die observaties kunnen kinderen met hun
 experimenten en creatieve ontdekkingen

SITES
 WWW.DEHORGEN.BE/FOTOGRAFIE/FOTOGRAFI
 -EYV-KAES-LEERT-KINDEREN-SPREKEN-MET
 BEELDEN-2435814
 WWW.DEHORGEN.BE/EXPO/-IK-WIL-KINDER
 EN-LEREN-SPREKEN-MET-BEELDEN-0243559
 WWW.EYVRAES.WORDPRESS.CO.H
 WWW.EYVRAES.CO.H
 Boeken
 Kijk! Spelen met fotografie - Evy Raes (Karnaval)

Paspoort:

- Naam: Evy Raes
- Geboortedatum:
- Start carrière: ca. 2010
- Kunstvorm: fotografie
- Kunststroming:

Inquadrato Rubens

Peter Paul RUBENS

Barok
Nacht op het Galileïsche evertzwijn,
ca. 1611-12

SITES
WWW.PINTEREST
COH
WWW.PETERPAUL
RUBENS.NET
Beelden

Grote Kunst-Loon
Koning Karelus
vs pr. Jan Van Eyck
Het grote kunstgild
vs pr. Jan Van Eyck

BEROEPD *****
WAARDE *****
Hoeveel kaden sprak Rubens?

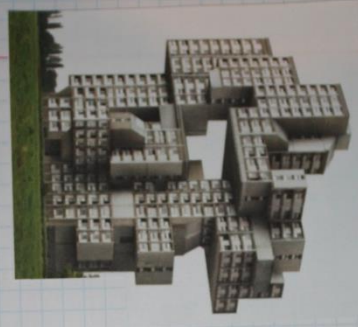
Paspoort:

- Naam: Peter Paul Rubens
- Geboortedatum: 1577
- Start carrière: 1597
- Sterfdatum: 1640
- Kunstvorm: schilder, tekenaar, graficus, beeldhouwer, architect, diplomaat
- Kunststroming: Barok

Interactieve Filip Dujardin

SITES
WWW.ARTSPACE.COM/FILIP_DUSARDIN
WWW.FILIPDUSARDIN.BE
WWW.THECOOLIST.COM/SURREAL-ARCHITECT
TURAL-PHOTOGRAPHY-BY-PHILIP-DUSARDIN/
WWW.PINTEREST.COM

boeken
Filip Dujardin - Fiction (uitgeverij Humaniora/kanvaal)

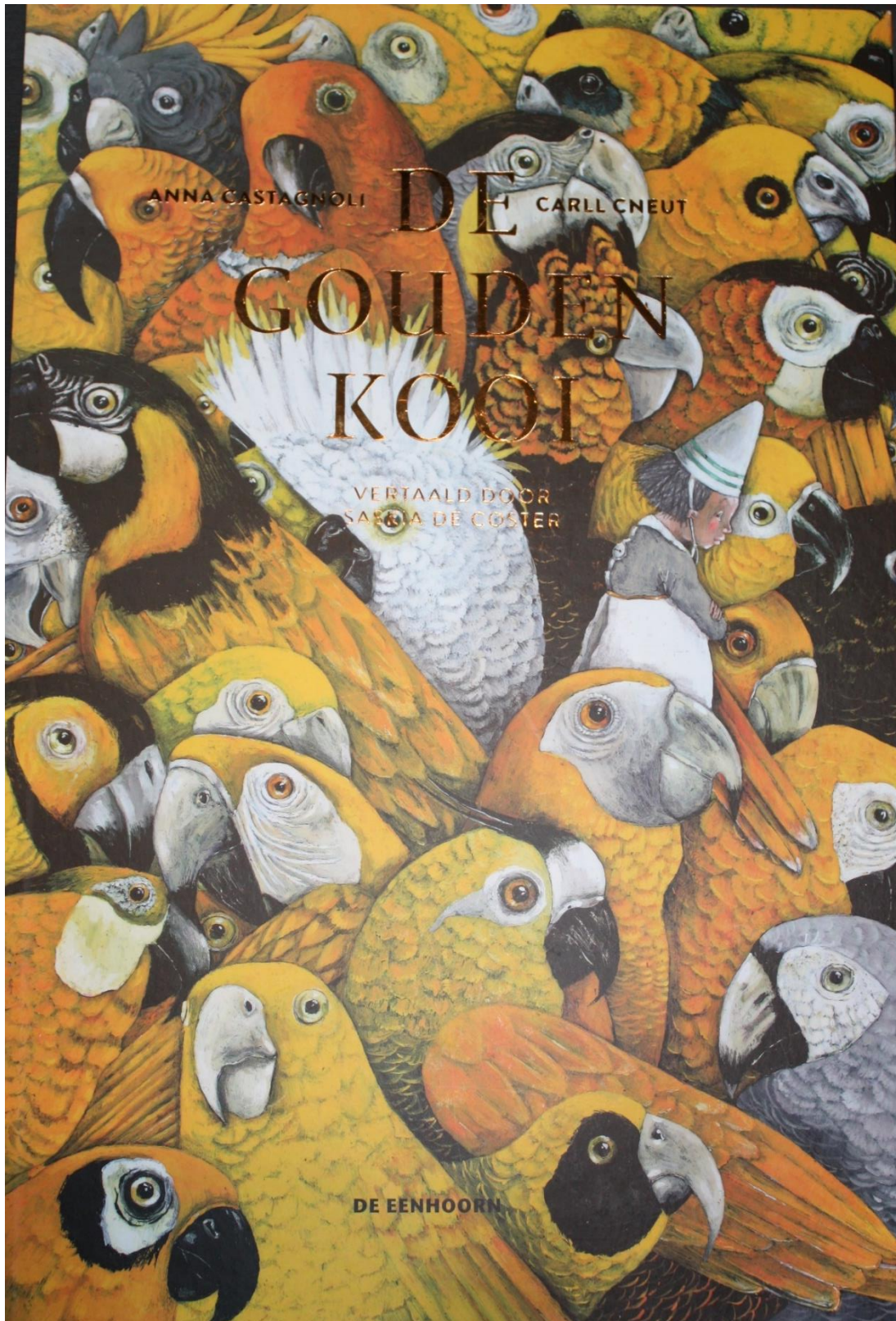

Paspoort:
• Naam: Filip Dujardin
• Geboortedatum: 14 juli 1971
• Start carrière: 1998
• Kunstvorm: fotografie, architectuur
• Kunststroming:

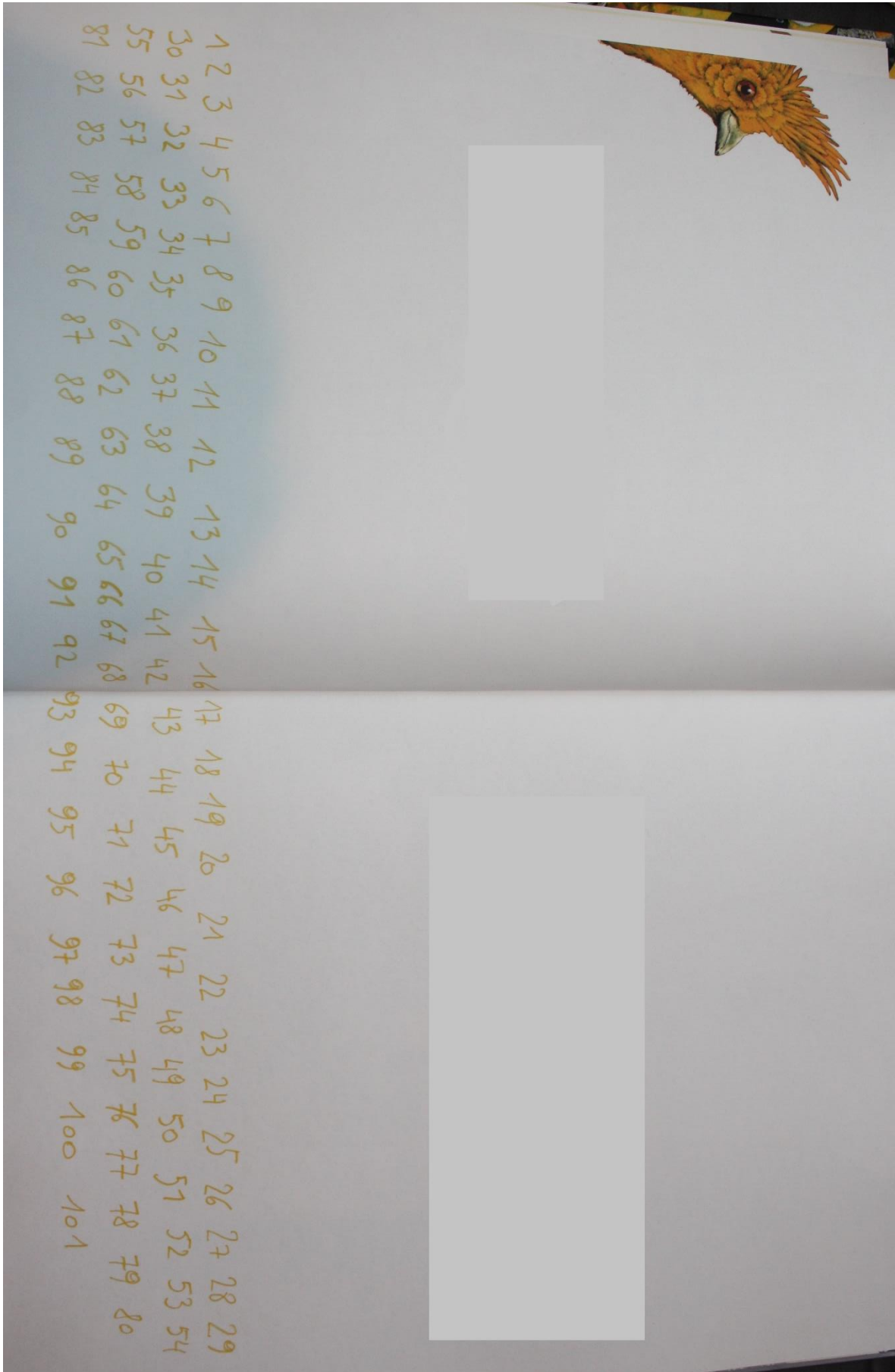

II. Herwerkte versie verhaal 'Carll Cneut'⁴⁸

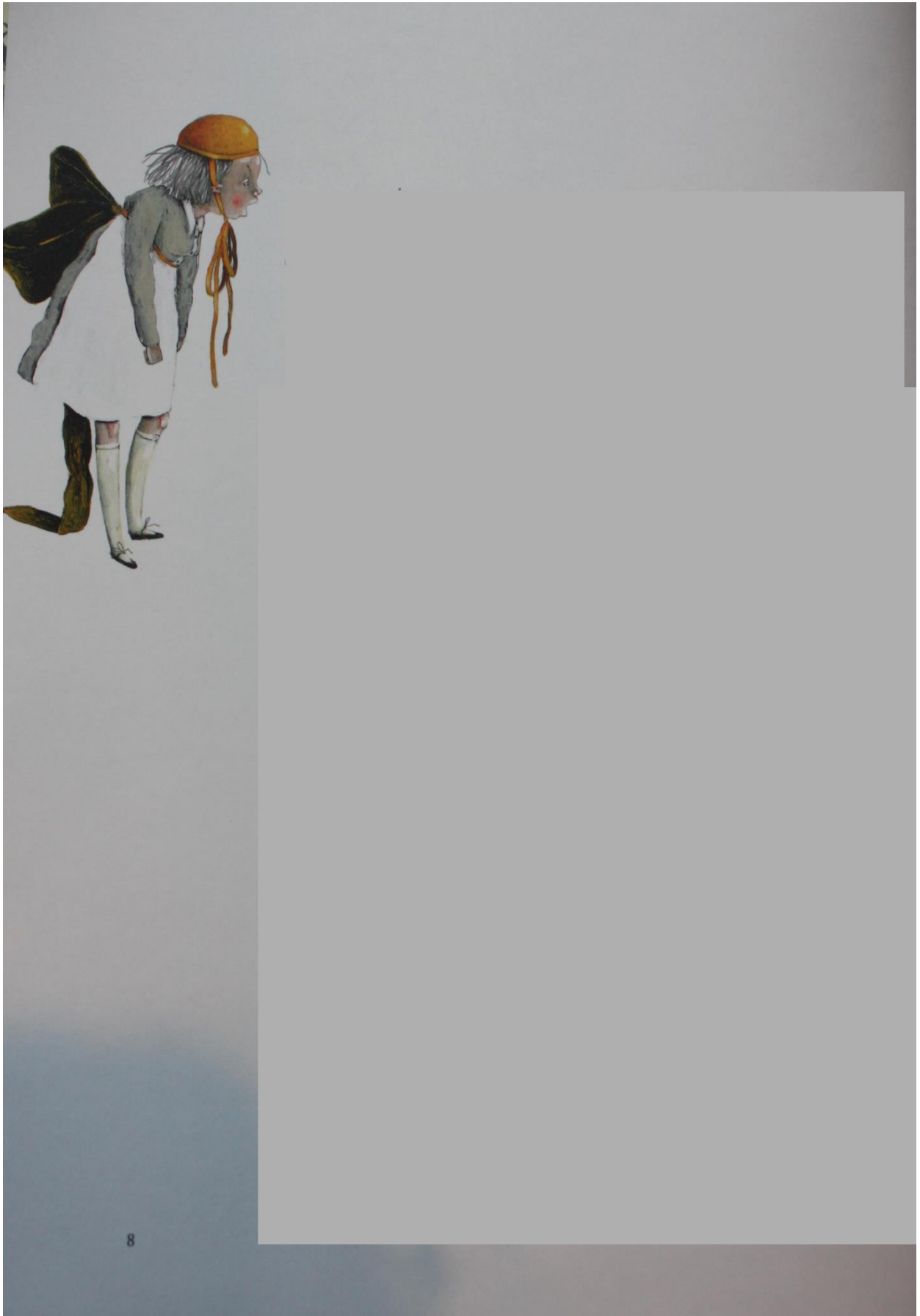

⁴⁸ Castagnoli, A. (2014). *De Gouden Kooi*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

12

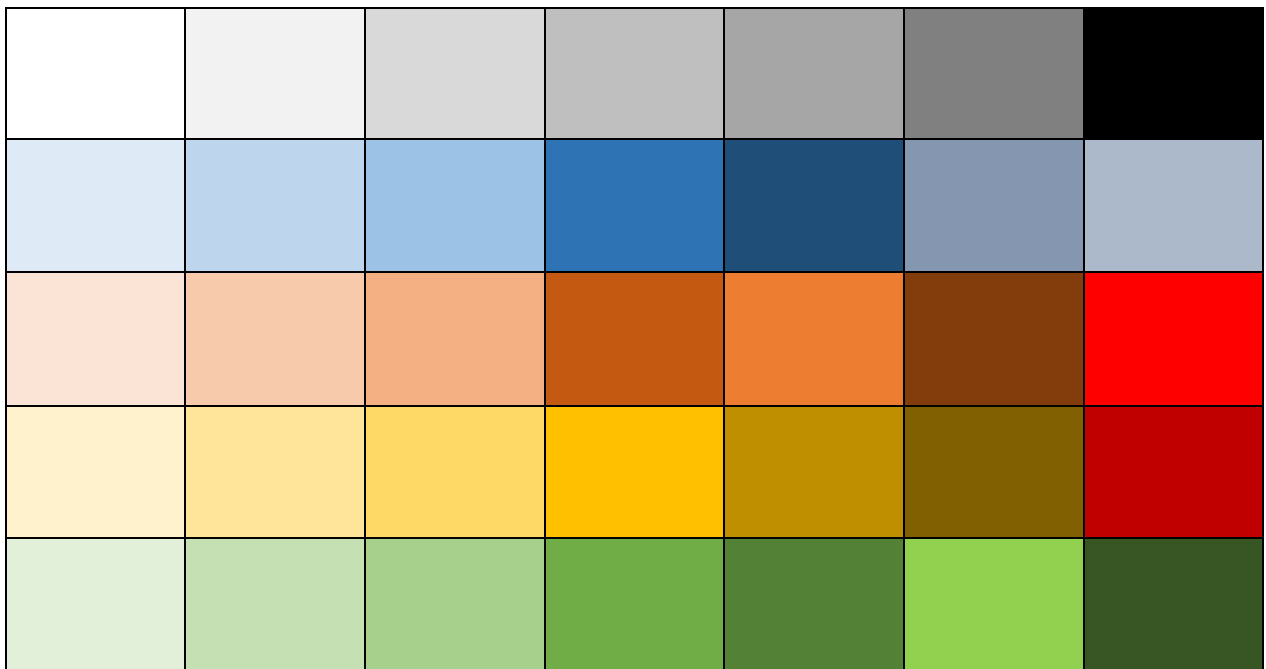

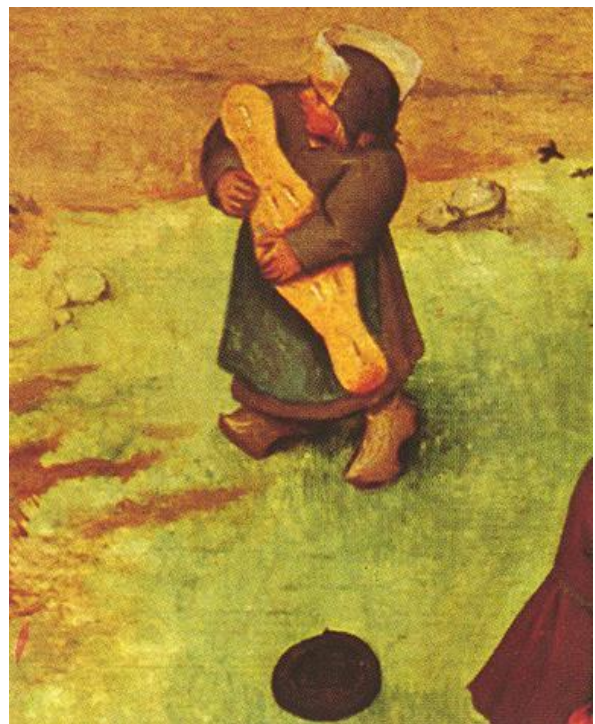
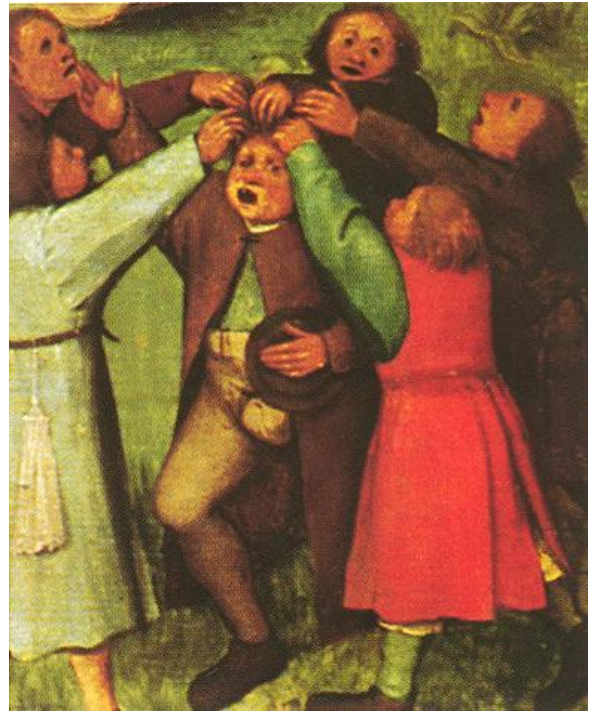
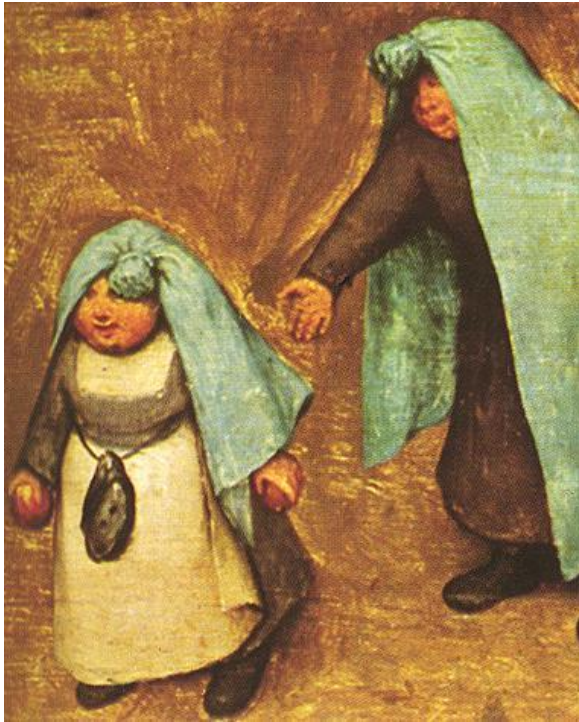

III. Kleurkaarten

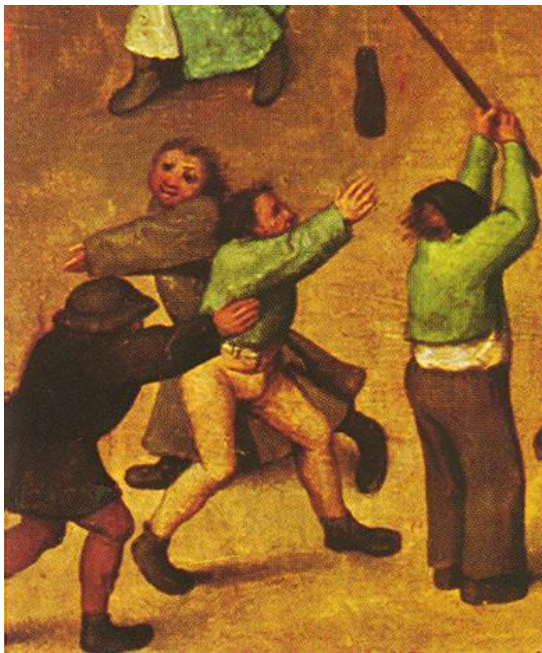
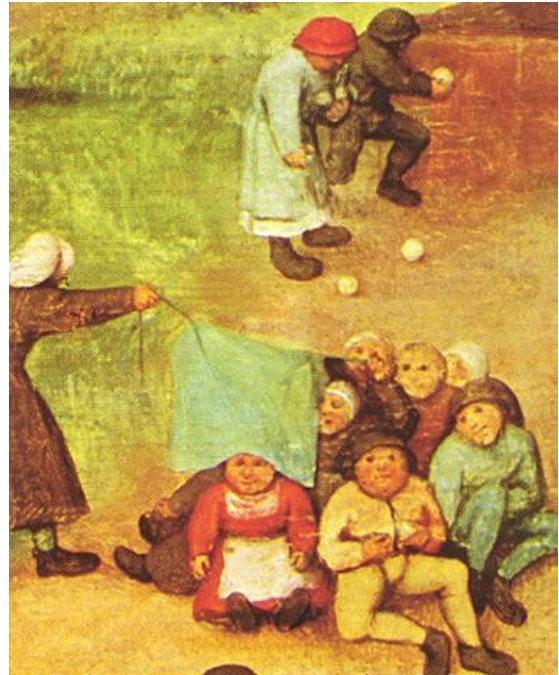
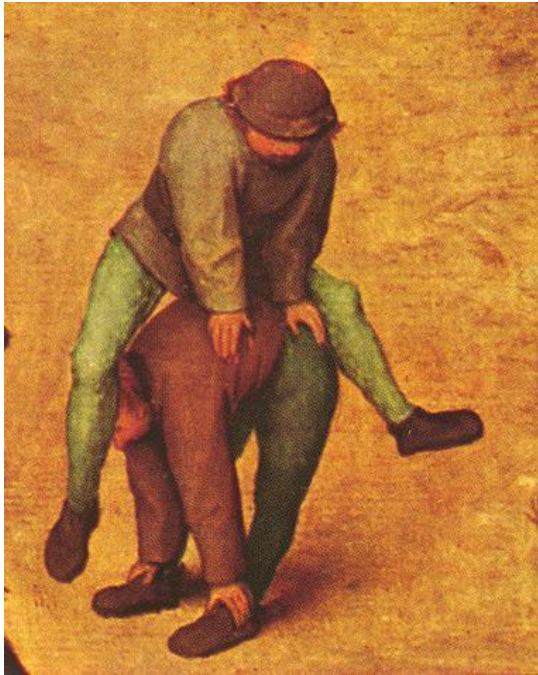

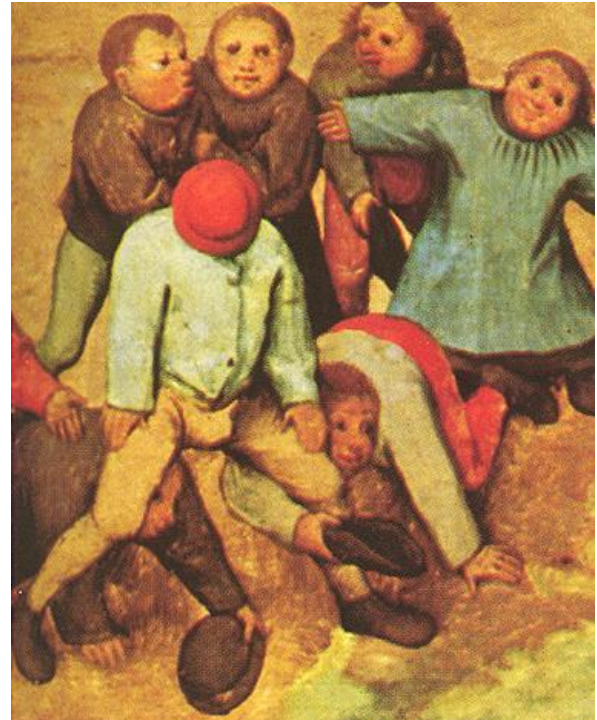
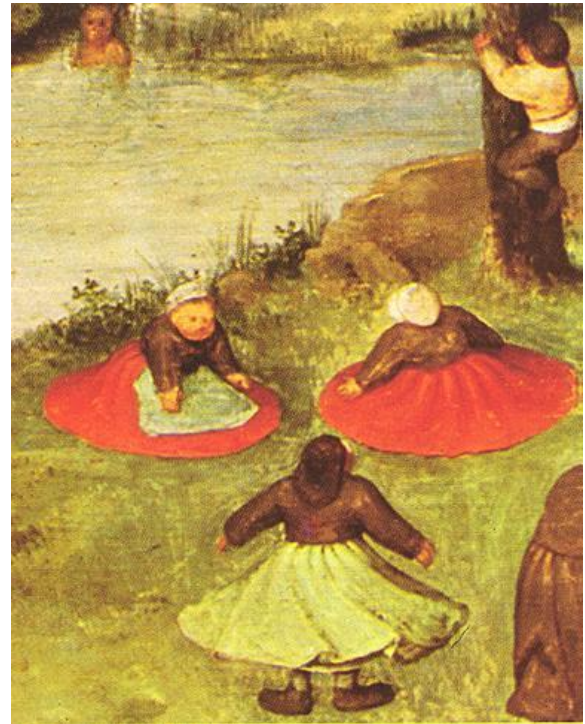
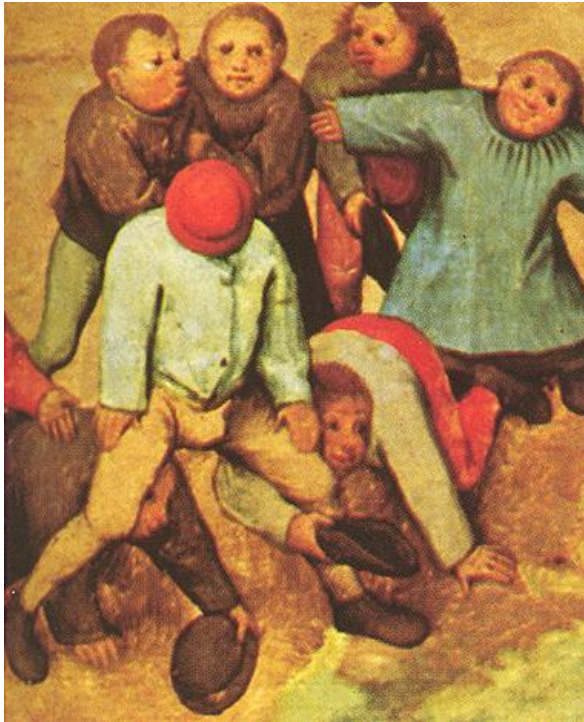

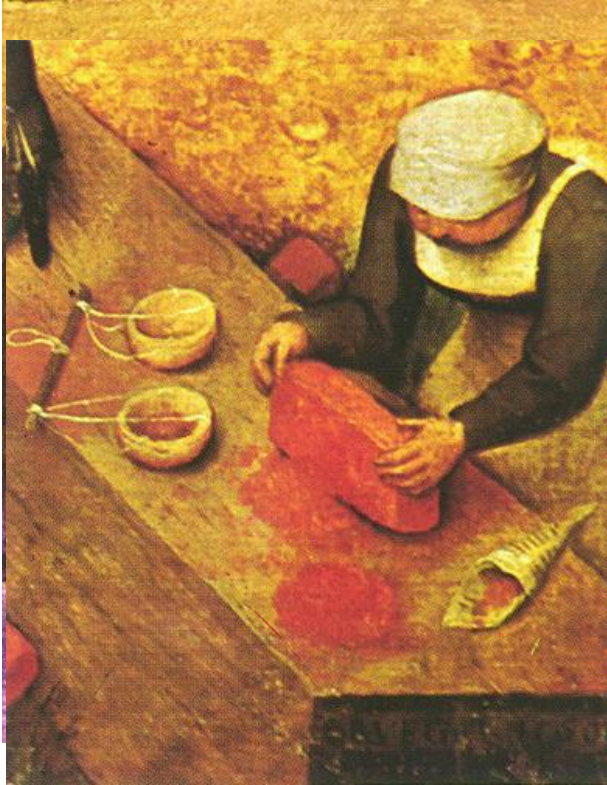
IV. Kinderspelen materiaal⁴⁹

⁴⁹ Wille, I. (2014). *Wereldoriëntatie - Tijd II* [cursus]. Brussel: Odisee.

Legende bij de Zwart-wit plaat 'Kinderspelen'

Binnen de woning en het hek links

1. met de pop spelen	6. over het hek klauteren
2. mis spelen	7. op je hoofd staan
3. proppen schieten	8. neus in aars
4. masker/mombakkes	9. tuimelen
5. schommelen	10. paardje spelen

Op het plein

11. bruidstoet	27. een stokje in een str.. steken
12. rijschenkelen/door de spitskar lopen	28. trommel en fluit
13. blindemannetje	29. hoepelen
14. spelen met vogel en kooi	30. in 't bomgat roepen
15. bellen blazen	31. rinkelhoep
16. nootmolentje	32. wippen op de ton
17. rammelaar/hondje aan de leiband ?	33. mannetje tillen
18. bikkelen	34. met de vollaard spelen
19. doop spelen	35. kontje dossen
20. even of oneven	36. met de blaas lopen
21. blind ei/pot slaan	37. bok bok sta vast
22. steltlopen	38. winkeltje spelen
23. haasje over	39. met meikevers spelen
24. over de steen trekken	40. bouwen
25. kakkestoelmeien	41. haartje plukken
26. stokpaardje rijden	42. vliegen slaan

Op de straat...

43. brooikenbijt	53. nalopertje spelen
44. kuiltjes spelen	54. Hansje sjokken
45. afranselen	55. vechten/stoeien
46. processie	56. ik zat en ik zat
47. portiertje spelen	57. tegen de kelderdeur oplopen
48. moet ik in je landje treden?	58. kegelen/koten
49. paardje rijden in de nek	59. klinkslaan
50. (Sint-Jans) vuur stoken	60. hoopkens gooien
51. Bezem door de benen steken	61. molentjes draaien
52. Van de bank springen	62. op hoge stelten lopen

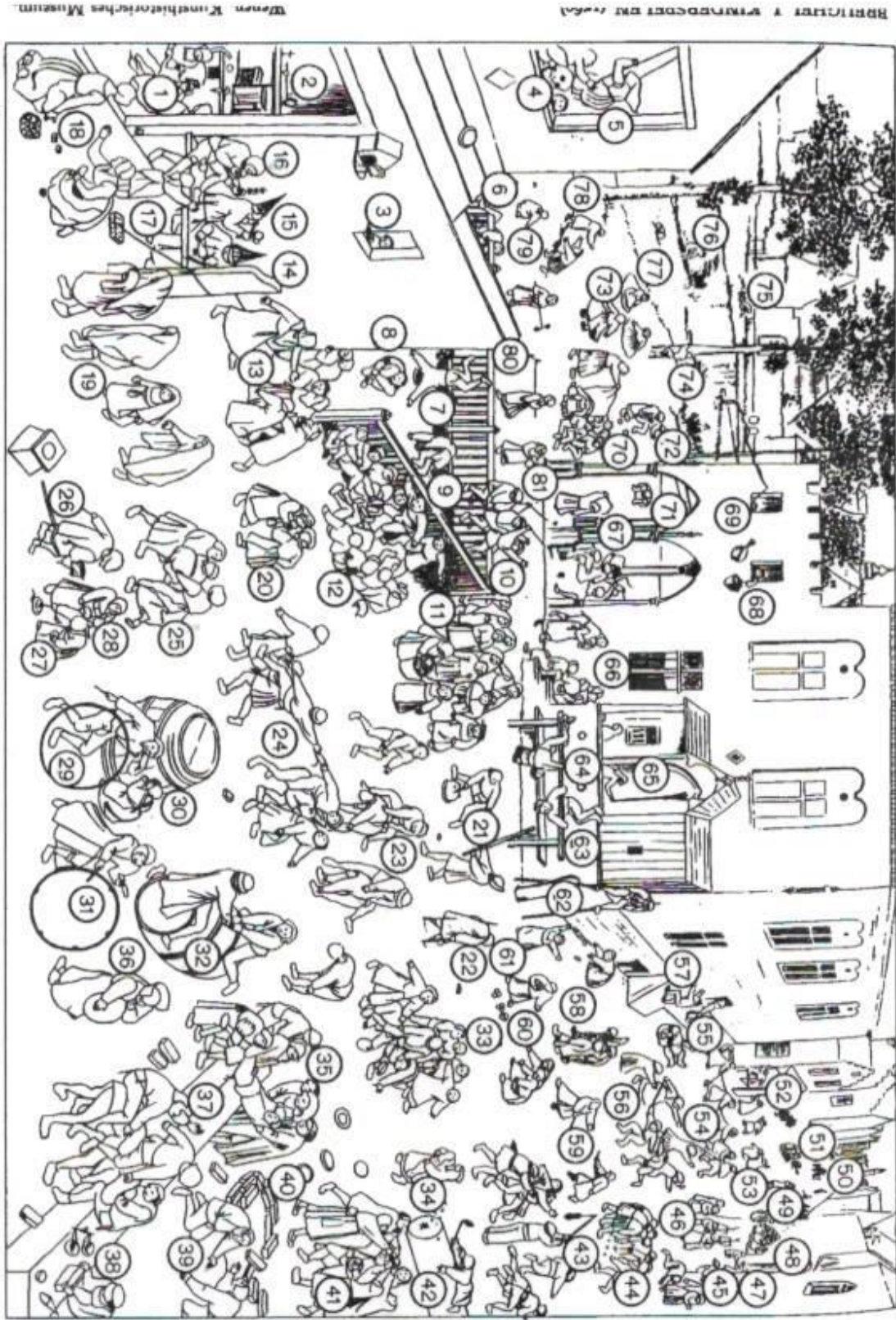

Huis op de achtergrond...

63. aan de balie tuimelen	67. tollen
64. aan de balie hangen	68. de korven voor sinterklaas uitsteken
65. een bezem op de vinger in evenwicht houden	
66. Zak dragen	69. lint uitsteken

Bij en in de rivier...

70. wie zal ik gooien ?	76. voetjes baden
71. een kikkertje	77. Zwemmen met varkensblaas
72. kaatsen	78. de berg is mijn
73. draaien	79. kuiltje graven
74. boomklimmen	80. steekspel
75. gaan zwemmen	81. Ratelen

Wenen, Kunsthistorisches Museum

BRITICHERI Y SWINDEDDI DU WYAL

V. Fiche lijm maken⁵⁰

Benodigheden

Mengkom
Houten lepel
Bloem
Water
Kopje of glas
Kranten
Ballon
Schaar
Plastic tafelkleed of vuilniszakken
Zeef

De lijm maken

Meng twee delen water met een deel bloem. Dus twee kopjes water met een kopje bloem. Het is slim om de bloem te zeven voordat je deze gebruikt, zodat je geen klonten krijgt.

Voeg er wat zout aan toe om gisten tegen te gaan. Is je lijm te dun? Doe er nog wat bloem bij. Is het te dik? Doe er wat water bij. Roer het goedje heel goed door elkaar met de houten lepel.

Aan de slag met het papier-maché

Knip repen papier uit de kranten. Blaas een ballon op. Maak de ballon alvast wat vochtig met je zelfgemaakte lijm. Leg een reepje papier op de ballon. Doe daar weer een laagje zelfgemaakte lijm overheen. Zorg voor minstens 3 lagen met repen papier voor een goed resultaat.

Je huis ruikt met dit goedje net naar pannenkoekenbeslag, heerlijk! De zelfgemaakte lijm is heel makkelijk uit de kleding te wassen. Met een vaatdoekje met wat afwasmiddel veeg je het zo van je tafelkleed of vuilniszak af. En ook niet onbelangrijk, kinderen wassen het simpel met enkel water en zeep zo van hun handen af. Je ballon vol papier-maché laat je een nacht goed drogen.

⁵⁰ Douglas, M. (2014, mei 27). *DIY papier mache: zelf lijm maken*. Opgehaald van Juf Maaike: <http://www.jufmaike.nl/papier-mache-zelf-lijm-maken/>

VI. Verhaal Koen Vanmechelen

Dit verhaal is verzonnen.

Koen is een man die als klein kind altijd kippen in zijn tuin had. Hij bracht veel tijd voor bij de kippen en hield ervan om ze te bekijken.

Zo kreeg hij op een dag in de gaten dat er bepaalde kippen sterker waren. Soms stierf er zelfs een kip omdat de andere al het eten opaten of de kip bezeerde.

Toen hij volwassen was, kreeg hij het idee om een experiment met kippen uit te voeren. Hij wou de beste kip in de wereld creëren.

Hij moest hiervoor wetenschap en kunst combineren. Hij zocht de sterktes van verschillende kippen en combineerde die. Zo creëerde hij de beste kip op de hele wereld.

Maar kan jij nog beter?

51

⁵¹ Vanmechelen, K. (sd). Opgehaald van Cosmopolitan Chicken Research Project: <http://www.ccrp.be/#/0>